

Novine u Kaznenom zakonu – II. Novela u sudskoj praksi

Priručnik za polaznike/ice

Izrada obrazovnog materijala:

Ana Garačić,
predsjednica Kaznenog odjela
Vrhovnog suda Republike Hrvatske

siječanj 2016.

Copyright 2016.

Pravosudna akademija

Ulica grada Vukovara 49, 10 000 Zagreb, Hrvatska

TEL 00385(0)1 371 4540 FAKS 00385(0)1 371 4549 WEB www.pak.hr

Sadržaj

1. Uvod	5
2. Primjena kaznenog zakonodavstva za kaznena djela koja izvan područja Republike Hrvatske počine njezini državljani (članak 14. KZ/11 – II. Novela)	6
3. Posebnosti glede pokretanja kaznenog postupka za kaznena djela počinjena izvan područja Republike Hrvatske (Članak 18. KZ/11 – II. Novela)	6
4. Produljeno kazneno djelo	7
4.1. Kronologija unošenja u Kaznene zakone (izmjene i dopune)	7
4.2. Izmjene i dopune unesene II. Novelom.....	8
4.3. Starija pravna shvaćanja o produljenim kaznenom djelu	8
4.4. Kako se izmjena članka 52. stavka 4. KZ/11 odražava na pojedina kaznena djela iz Posebnog dijela KZ/11.	9
4.5. Kako rješavati kaznene predmete u kojima je kazneni postupak za produljeno kazneno djelo pokrenut prema KZ/97 ili KZ/11 prije II. Novele, a nije okončan do stupanja na snagu II. Novele	9
4.6. Određivanje oblika krivnje kod produljenog kaznenog djela nakon II. Novele KZ/11	10
5. Rad za opće dobro – članak 55. KZ/11	12
6. Opoziv uvjetne osude - Nakon II. Novele KZ/11	13
6.1. Kako se izmjene iz II. Novele odražavaju primjenu blažega zakona	13
7. Vrste posebnih obveza – čl. 62. KZ/11 – izmjene i dopune prema II. Noveli	14
8. Sigurnosne mjere – izmjene i dopune prema II. Noveli KZ/11	16
8.1. Od kada teku sigurnosne mjere – novi članak u II. Noveli	16
8.2. Obvezno psihijatrijsko liječenje	17
8.3. Obvezno liječenje od ovisnosti	18
8.4. Obvezan psihosocijalni tretman	19
8.5. Zabrana obavljanja određene dužnosti ili djelatnosti – čl. 71. KZ/11	20
8.6. Zabrana upravljanja motornim vozilom – čl. 72. KZ/11	22
8.7. Zabrana približavanja, uznemiravanja ili uhođenja – čl. 73. KZ/11.....	24
8.8. Udaljenje iz zajedničkog kućanstva – čl. 74. KZ/11	25
8.9. Zabrana pristupa internetu – čl. 75. KZ/11.....	26
8.10. Zaštitni nadzor po punom izvršenju kazne zatvora – čl. 76. KZ/11	28
9. Oduzimanje predmeta – čl. 79. KZ/11	28
10. Značenje zakonskih izraza – čl. 87. KZ/11	30
10.1. Nova Neodređena vrijednost kod kaznenog djela iz čl. 91. stavka 8. KZ/11	35
11. Teško sramoćenje – čl. 148. KZ/11	35
12. Isključenje protupravnosti za kaznena djela uvrede i teškog sramoćenja –	38
13. Nasilje u obitelji – čl. 179.a KZ/11	39
13.1. Pravilo ne bis in idem	40
14. Kazneno djelo krađa – čl. 228. KZ/11	42
14.1. Kazneno djelo krađa – čl. 228. stavak 1. KZ/11.....	42
14.2. Kazneno djelo krađa – čl. 228. stavak 2. KZ/11.....	44
14.3. Kazneno djelo krađa – čl. 228. stavak 3. KZ/11.....	46
15. Kazneno djelo teške krađa – čl. 229. KZ/11	47
15.1. Kazneno djelo teške krađe iz čl. 229. st. 1. KZ/11	47
15.2. Kazneno djelo teške krađe iz čl. 229. st. 2. KZ/11	48
16. Nasilničko ponašanje - čl. 323.a KZ/11	50
17. Uočeni problemi u primjeni pojedinih odredbi KZ/11 – neujednačena praksa	52
17.1. Je li moguće produljeno kazneno djelo krivotvorenja novca – čl. 274. KZ/11	52
17.2. Je li moguće produljeno kazneno djelo primanja mita – čl. 293. KZ/11	55
17.3. Je li moguće produljeno kazneno djelo utaje poreza ili carine – čl. 256. KZ/11	57

17.4. Postoji li pravni kontinuitete između kaznenog djela - Neovlaštena uporaba tuđe pokretne stvari - iz članak 234. KZ/11 i kaznenih djela:	59
17.5. Presuda na temelju sporazuma stranaka - kazna dvije godine - nije opozvan uvjetni otpust.....	62
18. Kaznena djela koja predstavljaju napad na život, tijelo, spolnu ili druge slobode osobe ne mogu se pravno označiti kao produljena – neujednačena praksa.	66
19. Je li moguće u istoj odluci primijeniti Opći dio iz jednog zakona, a Posebni dio iz drugoga	70

1. Uvod

Novi Kazneni zakon (KZ/11), nakon što je donesen, objavljen je u "Narodnim novinama" koncem 2011. godine, a u članku 387. KZ je propisano da se primjenjuje se od 1. siječnja 2013. iz čega proizlazi da je vakacijsko razdoblje oko godinu dana što je primjerena duljina za ovako značajni, opsežni i složeni Zakon.

Međutim, prije samog stupanja na snagu KZ/11 donesena je njegova I. Novela koja je objavljena u "Narodnim novinama" 21. prosinca 2012. i koja je također stupala na snagu 1. siječnja 2013. kada i sam Zakon. Izmjene Kaznenog zakona koje su učinjene I. Novelom nisu bile ni male ni nomotehničke, nego je ta Novela imala ukupno 94. članka, s tim da su se 92. članka odnosila na izmjene Zakona, u članku 93. ovlašten je Odbor za zakonodavstvo Hrvatskoga sabora izraditi pročišćeni tekst Kaznenog zakona, a u članku 94. je propisano da će Zakon biti objavljen u »Narodnim novinama« i da stupa na snagu 1. siječnja 2013.

Kao što vidimo u novom Kaznenom zakonu već prije njegovog stupanja na snagu je izmijenjena gotovo jedna četvrtina odredbi za što je ostavljeno vakacijsko razdoblje od desetak dan uključujući blagdane u zadnjem tjednu godine na izmaku, što se u nikom slučaju ne može smatrati primjerenim razdobljem jer je izmijenjen tako veliko broj odredbi zakona koji do tada još uopće nije bio u primjeni.

Nakon nešto manje od jedne i pol godine ponovno se pristupa izmjeni Kaznenog zakona donošenjem II. Novele koja je objavljena u "Narodnim novinama" 22. svibnja 2015., a stupila je na snagu osmoga dana od dana objave.

Ta Novela ima ukupno 78. članka što znači da je I. i II. Novelom izmijenjeno i dopunjeno gotovo polovinu članak Zakona, a kako je izmjenom članka 87. KZ kojom su propisane neodređene vrijednosti, izbjegnuto mijenjanje niza članka u kojima su one zakonsko biće kaznenog djela, ovim dvjema Novelama ustvari je izmijenjeno i dopunjeno više od polovine članaka novog Kaznenog zakona.

Nekoliko dana nakon stupanja na snagu II. Novele Kazneni zakona je ispravljena, a ispravak je objavljen u "Narodnim novinama" od 3. lipnja 2015.

2. Primjena kaznenog zakonodavstva za kaznena djela koja izvan područja Republike Hrvatske počine njezini državljani (članak 14. KZ/11 – II. Novela)

Člankom 1. ZID KZ – II. Novelom, stavak 3. ovoga članka je dopunjen na način da je proširen katalog kaznenih djela za koja se ne traži identitet norme, na kazneno djelo spolnog odnošaja bez pristanka iz članka 152. KZ, odnosno počinitelj će sada biti kažnjen za to djelo i onda kada ono nije kažnjivo prema zakonu države u kojoj je počinjeno.

Ovom izmjenom u Kazneni zakon je implementiran članak 44. Konvencije o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji Vijeća Europe koja je stupila na snagu 1. kolovoza 2014., a taj članak se poziva na članke 36. do 39. (riječ je o tzv. Istambulskoj konvenciji koja je stupila na snagu 1. kolovoza 2014., Republika Hrvatska ju je potpisala 22. siječnja 2013., ali ju nije ratificirala – dostupna je u prilogima)

Istim člankom 1. ZID KZ – II. Novelom, stavak 3. ovoga članka je dopunjen i na način da je proširen katalog kaznenih djela za koja se ne traži identitet norme i na kazneno djelo spolne zloporabe djeteta starijeg od petnaest godina iz članka 159. KZ, odnosno počinitelj će sada biti kažnjen za to djelo i onda kada ono nije kažnjivo prema zakonu države u kojoj je počinjeno.

Ovom izmjenom u Kazneni zakon je implementiran članak 17. stavak 4. Direktive 2011/93/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije, koji se poziva na članke 3. do 6. iste Direktive.

3. Posebnosti glede pokretanja kaznenog postupka za kaznena djela počinjena izvan područja Republike Hrvatske (Članak 18. KZ/11 – II. Novela)

Člankom 2. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom ovaj članak je nadopunjen i preuređen, a izmjene su izvršene zbog usuglašavanja s člankom 17. stavkom 5. Direktiva 2011/93/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Prema čl. 16. u vezi čl. 18. st. 4. Kaznenog zakona ("Narodne novine" br: 125/11 i 144/12 – u daljnjem tekstu: KZ/11), čije materijalno-procesne odredbe općeg djela je nužno primijeniti od dana stupanja na snagu tog zakona tj. 1. siječnja 2013. neovisno da li su za počinitelja blaže ili strože, kazneni postupak protiv

stranog državljanina koji u stranoj državi počinio kazneno djelo koje je Republika Hrvatska obavezna kažnjavati prema međunarodnom ugovoru, može se pokrenuti samo ako se počinitelj nalazi na području Republike Hrvatske, tj. ako se nalazi "u njezinoj vlasti". Radi se o primjeni tzv. pravog univerzalnog načela, ali uz ostvarenje posebnih uvjeta propisanih u čl. 18. st. 3. i 4. KZ/11. Stoga proizlazi da, za razliku od odredaba koje su bile na snazi u vrijeme postupka pred prvostupanjskim sudom (čl. 14. st. 1. alineja 3 Kaznenog zakona – "Narodne novine" br. 110/97, 27/98 i 129/00, 51/01, 111/03, 105/04, 85/05 i 71/06, 110/07, 152/08 i 57/11 – KZ/97), Republika Hrvatska više ne može primijeniti svoje kazneno zakonodavstvo i provesti postupak u odsutnosti počinitelja takvih kaznenih djela, budući da nazočnost stranca sada predstavlja posebni uvjet za njegov kazneni progon. Budući da je kazneni postupak pred prvostupanjskim sudom proveden temeljem rješenja o suđenju u odsutnosti u smislu čl. 305. st. 5. ZKP/97, to ne postoje pretpostavke za primjenu hrvatskog kaznenog zakonodavstva, neovisno o tome što je optuženica za vrijeme boravka u pritvoru Županijskog suda u Velikoj Gorici određeno vrijeme bila sudu dostupna. Kako time postoje okolnosti koje isključuju kazneni progon protiv optuženice, trebalo je prvostupanjsku presudu preinačiti i protiv nje odbiti optužbu za kazneno djelo sadržano u optužnom aktu (čl. 359. st. 4. ZKP/97), te prihvaćanjem žalbe optuženice odlučiti kao u izreci ove presude, sukladno čl. 390. st. 1. ZKP/97. (Iz odluke VSRH, Kžm-19/12 od 14. veljače 2013.)

4. Produljeno kazneno djelo

Produljeno kazneno djelo II. Novelom Kaznenog zakona u veliko je izmijenjeno i dopunjeno.

4.1. Kronologija unošenja u Kaznene zakone (izmjene i dopune)

Produljeno kazneno djelo prvi puta je uneseno u Kazneni zakon 1997. godine, no sudska praksa ga je poznavala i primjenjivala desetljećima ranije uz mnoge poteškoće koje su se javljale, a potom uspješno ili manje uspješno otklanjale. Neki teoretičari, a i praktičari kaznenog prava smatraju da je produljeno kazneno djelo fikcija koja nije prihvatljiva, a iskonstruirana je samo zato da bi se izbjegla primjena odredaba o stjecaju kaznenih djela. Oni smatraju, da su konstrukcijom produljenog kaznenog djela njegovi počinitelji privilegirani, jer im se za više počinjenih kaznenih djela odmjerava samo jedna kazna. Drugi pak opravdavaju njegovo postojanje jer se njime izbjegava utvrđivanje pojedinačnih kazni kada počinitelj ostvari veliki broj istih ili istovrsnih kaznenih djela.

Novi Kazneni zakon (KZ/11) u stavku 1. članka 52. propisuje što je produljeno kazneno djelo ostvareno onda kada počinitelj s namjerom izvrši više odvojenih radnji u prirodnom smislu kojima se ostvaruju bića istog ili istovrsnih kaznenih djela, ako one s obzirom na njihovu prostornu i vremensku povezanost čine jedinstvenu cjelinu u pravnom smislu. Ta je odredba većim dijelom podudarna s onom iz članka 61. stavka 1. KZ/97.

U članku 52. stavku 2. KZ/11 zakonodavac je isključio da se kaznena djela koja predstavljaju napad na život, tijelo, spolnu ili druge slobode osobe mogu pravno označiti kao produljena, međutim sudska praksa za većinu nabrojanih kaznenih djela kod kojih je uz povredu imovine dolazilo i do povrede nekih osobnih vrijednosti nije pravo označavala kao produljena nego je počinitelj odgovarao za stjecaj prema KZ/97 ovu odredbu nije imao.

Odredba iz stavka 3. članka 52. KZ/11 djelomice odgovara odredbi iz članka 61. stavka 3. KZ/97, a njome je propisano kako pravno označavamo produljenog kaznenoga djela ako je sastavljeno od više istovrsnih kaznenih djela (ne istih) te kao određujemo kaznu, pa se navodi da u tome slučaju kazna počinitelju odmjerava prema kazni propisanoj za najteže djelo iz toga niza.

4.2. Izmjene i dopune unesene II. Novelom

Članak 3. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.), II. Novelom u članku 52. iza stavka 3. dodaje se novi stavak 4. kojim je propisano da u koliko počinitelj radnjama navedenim u stavku 1. članka 52. ostvari obilježja više istih kaznenih djela, produljeno kazneno djelo će se pravno označiti uzimajući u obzir zbroj vrijednosti svih stvari, imovinskih prava i koristi pribavljenih odvojenim radnjama.

Uzimajući u obzir raniju sudsku praksu ova dopuna, dodavanjem novog stavka 4. u članak 52. KZ otvoriti će niz nedoumica koje ćemo nastavno obrazložiti.

4.3. Starija pravna shvaćanja o produljenim kaznenom djelu

○ Iz više krivičnih djela sitne krađe, prijevare ili utaje ne može se konstruirati produljeno krivično djelo krađe, prijevare ili utaje zbrajanjem iznosa pribavljene koristi iz pojedinih sitnih djela iako ukupan iznos te koristi prelazi 50.000 dinara. Ako su sitna djela krađe, utaje ili prevare, kojima je pribavljena protupravna imovinska korist preko 50.000 dinara, izvršena u takvom vremenskom kontinuitetu da predstavljaju jednu prirodnu cjelinu, radić će se o produljenom krivičnom djelu sitne krađe, prijevare ili utaje. (Pravno shvaćanje Saveznog suda, republičkih, odnosno pokrajinskih sudova i Vrhovnog vojnog suda od 17. i 18. svibnja 1988.)

○ U slučaju kad se razlozi zbog kojih je dopušteno ponavljanje krivičnog postupka (čl. 380. ZKP) ne odnose na sve već sam o na neke radnje iz okvira produženog krivičnog djela, postupak će se po pravilu ograničiti samo na te sporne radnje. Međutim, ako dokazi koji su u toku postupka izvedeni idu u korist osuđenom u tom smislu da mogu biti od utjecaja i na osudu za ostale radnje od kojih je sastavljeno produženo krivično djelo, onda će se postupak moći proširiti i na te radnje s obzirom da je u pitanju jedinstveno krivično djelo. Ako sud nađe da je ponavljanje osnovano, presudom će djelomično staviti izvan snage raniju pravomoćnu presudu, te učinioca oglasiti krivim i za novo utvrđenu radnju, odnosno izreći da se učinilac ne oglašava krivim za radnju za koju je ranije bio osuđen, pa će onda utvrditi pravnu kvalifikaciju djela i izreći novu kaznu za cjelokupno produženo krivično djelo u novo utvrđenom obimu. (Zaključci savjetovanja sudaca krivičnog

vijeća Vrhovnog suda Jugoslavije i krivičnih odjela republičkih vrhovnih sudova 7. do 9. prosinca 1965.)

4.4. Kako se izmjena članka 52. stavka 4. KZ/11 odražava na pojedina kaznena djela iz Posebnog dijela KZ/11.

Izmjene iz članka 52. stavka 3. KZ/11 najviše će se odraziti na pravnu oznaku pojedinih kaznenih djela protiv imovine, osobito kod kaznenog djela krađe i sitne krađe.

Tom odredbom je propisano da se produljeno kazneno djelo pravno kvalificira prema zbroju vrijednosti koje čine obilježje više istih (ne i istovrsnih) kaznenih djela, a kao će se to odraziti na sudsku praksu vidimo iz mogućeg primjera koji je u nastavku.

Primjer iz prakse za analizu (mogući):

U koliko počinitelj ostvari jedno produljeno kazneno djelo koje se sastoji od šest kaznenih djela krađe iz članka 228. stavak 1. KZ tako da svaki puta otuđi 9.000,00 (što je ukupno 54.000,00) kuna i još 10 kaznenih djela sitne krađe tako da svaki puta otuđi 900,00 (što je ukupno 9.000,00), otuđio je 63.000,00 kuna, međutim kako ovdje nije riječ o istim, nego istovrsnim kaznenim djelima, iznosi se ne mogu zbrajati, pa bi ovaj počinitelj odgovarao za kazneno djelo krađe iz članka 228. stavka 1. KZ/11 u svezi odredbe članka 52. stavka 3. KZ/11, prema najtežem djelu koje je u sastavu produljenog kaznenog djela, a to je produljeno kazneno krađe za koje je propisana kazna zatvora do tri godine.

Međutim, ako bi npr. isti počinitelj ostvario 70 kaznenih djela sitne krađe i svaki puta otuđio 900,00 kuna, što ukupno iznosi 63.000,00 kuna odgovarao bi za krađu iz članka 228. stavka 3. KZ/11 jer je vrijednost ukradeni stvari velika, a za to djelo je propisana kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina.

4.5. Kako rješavati kaznene predmete u kojima je kazneni postupak za produljeno kazneno djelo pokrenut prema KZ/97 ili KZ/11 prije II. Novele, a nije okončan do stupanja na snagu II. Novele

U ovakvoj pravnoj situaciji stara odredba članak 61. KZ/97 daleko je najpovoljnija za počinitelja jer tada nije postojala mogućnost zbrajanja vrijednosti svih stvari, imovinskih prava i koristi pribavljenih odvojenim radnjama koje su ušle u sastav jednog produljenog djela.

Odredbe članka 52. KZ/11 prije II. Novele je stroža jer u stavku 4. propisuje mogućnost izricanja kazne koja je za polovicu veća od gornje mjere kazne propisane za utvrđeno djelo, a povećana je i posebni minimum i posebni maksimum predviđene kazne.

Odredba o produljenom djelu nakon II. Novele je najstroža jer u novom stavku 4. propisuje da u koliko se radnjama navedenim u stavku 1. ostvare obilježja više

istih kaznenih djela, produljeno kazneno djelo će se pravno označiti uzimajući u obzir zbroj vrijednosti svih stvari, imovinskih prava i koristi pribavljenih odvojenim radnjama, a II. Novela je istodobno zadržala i odredbu o mogućnosti izricanja kazne koja je za polovicu veća od gornje mjere kazne propisane za utvrđeno djelo koja je sad propisana u stavku 5. članka 52. KZ/11.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Kod produljenog krivičnog djela utaje poreza ili doprinosa iz čl. 119. KZH, što treba obuhvatiti kontinuirano utajivanje poreza i doprinosa tijekom više uzastopnih godina, utaja poreza u svakoj od tih godina mora, sama za sebe, sadržajno obuhvatiti sva bitna obilježja toga krivičnog djela, pa tako između ostalog i uvjet da je izbjegavana obveza plaćanja poreza u svakoj godini veća od 10.000,00 dinara. (Iz odluke VSH, Kž-206/77 od 2. kolovoza 1978.)

○○ Kada je riječ o nekom kaznenim djelima npr. produljenom kaznenom djelu utaje poreza ili carine iz članka 256. KZ valja voditi računa o tome da se prema dosadašnjoj sudskoj praksi kod kontinuiranog utajivanja poreza kroz više godina utajeni iznosi nisu mogli zbrajati (jer se svaka fiskalna godina računala posebno)

4.6. Određivanje oblika krivnje kod produljenog kaznenog djela nakon II. Novele KZ/11

Nakon donošenja II. Novele KZ/11 problem će biti određivanje voljne sastavnice, namjere počinitelja. Najprije moramo utvrdimo da je riječ o više istih ili istovrsnih kaznenih djela između kojih postoji prostorna i vremenska povezanost, s tim da ti elementa na objektivnoj strani moraju biti ispunjeni kumulativno. Međutim, što znači prostorna i vremenska povezanost u Zakonu nije definirano nego je to ostavljeno za utvrđivati sud od slučaja do slučaja.

Na subjektivnoj strani potrebno je utvrditi da je namjeru počinitelja bila da ostvari obilježja niza istih ili istovrsnih kaznenih djela koja se pravno označavaju prema zbroju vrijednosti svih stvari, imovinskih prava i koristi pribavljenih odvojenim radnjama.

Neki autori smatraju da je za produljeno kazneno djelo potrebno utvrditi postojanje jedinstvene ili skupne namjere. To bi danas značilo da je potrebno utvrditi da je počinitelj već kod npr. prve krađe imao u planu nastaviti kriminalnu djelatnost tako dugo dok na kraju ne prisvoji određeni iznos, tako da se kazneno djelo pravno može označi prema zbroj svih vrijednosti.

Drugi pak smatraju da to nije potrebno, nego da treba utvrditi postojanje tzv. produljene ili nastavljene namjere koja od početka kriminalne djelatnosti ne obuhvaća čitav budući niz pojedinih radnji, nego se namjera počinitelja sastoji u ponavljanju odluke o djelu za koje su ispunjeni svi objektivni elementi.

Kako će naši sudovi obrazlagati voljnu sastavnicu namjere kod primjene odredbe članka 52. KZ/11 nakon II. Novele ostaje nam vidjeti, no to će svakako biti teško jer npr. kod sitne krađe u zakonskom biću djela se navodi da je počinitelj postupa s ciljem prisvajanja stvari takve male vrijednosti, a na kraju ta vrijednost može biti i velika ako je riječ o velikom broju istih kaznenih djela sitne krađe, pa ako

je ona preko 60.000,00 od sitnoga djela krađe, preskačući osnovno kazneno djelo krađe, dolazimo do kvalificiranog oblika toga kaznenoga djela.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Također, treba napomenuti da je optuženi svojim radnjama u 2 navrata ostvario zakonsko biće kaznenog djela krađe, ali je primjenom instituta produljenog kaznenog djela iz članka 52. KZ-a, utvrđeno da se radi o jednoj radnji i jednom kaznenom djelu krađe. Naime, konkretne radnje optuženika ostvarene su na bitno istovrstan način, radnje su vremenski i prostorno povezane, a u pogledu subjektivnog elementa kod optuženika je postojala tzv. nastavljena namjera koja se sastoji u ponavljanju odluke o djelu utemeljenoj na bitno istovrsnoj situaciji. (Iz pravomoćne odluke Općinskog kaznenog suda u Zagrebu, Ko-1378/13 od 25. srpnja 2013.)

○ Kada se ovakvo utvrđenje stavi u korelaciju s radnjama koje je poduzela opt. K. H., vidljivo je da optuženica svojom namjerom nije mogla utjecati na visinu pribavljene imovinske koristi u pojedinom obračunskom razdoblju, s osnova povrata više uplaćenog poreza i prireza, a posebno nije mogla utjecati da to bude znatna imovinska korist, tako da se njena namjera u pribavljanju imovinske koristi ispunjava u visini iznosa ostvarenog prava na povrat više uplaćenog poreza i prireza za svako obračunsko razdoblje koje si je ona prisvojila, a na čiju visinu nije mogla utjecati. Naime, po mišljenju ovog suda, u postupanju optuženice u inkriminiranom razdoblju ostvareni su objektivni i subjektivni elementi produljenog kaznenog djela, jer je optuženica za svako obračunsko razdoblje, dakle 2007., 2008. i 2009., poduzela sve radnje koje čine sva bitna obilježja kaznenog djela zlouporabe položaja i ovlasti iz čl. 337. st. 1. i 3. Kaznenog zakona (s obzirom na ostvarenu imovinsku korist koja je manja od 30.000,00 kn), a kako se radi o više istovrsnih djela (tri, za svaku godinu po jedno), svako djelo je ostvareno na bitno istovrstan način, pri čemu postoji vremenska povezanost svih djela (2007., 2008. i 2009.), a njena nastavljena namjera nije mogla obuhvatiti od početka čitavu buduću seriju akata, jer nije znala hoće li se i u buduću ostvariti pravo na povrat poreza, već se njena namjera sastoji u ponavljanju odluke o djelu, a time i pribavljanju upravo onog dijela imovinske koristi na koju bi po valjanom pravnom osnovu, pravni obveznik imao pravo, tako da optužba potpuno neosnovano pribraja sve iznose pribavljene imovinske koristi u inkriminiranom razdoblju, te na umjetan način implicira optuženici cilj pribavljanja znatne imovinske koristi, odnosno, namjeru pribavljanja i pribavljanje više od 30.000,00 kn, iako optuženica niti jednom svojom istovrsnom radnjom neosnovanog povrata poreza nije si pribavila imovinsku korist u iznosu koji prelazi 30.000,00 kn, čime bi ostvarila bitna obilježja kaznenog djela zlouporabe položaja i ovlasti iz čl. 337. st. 1. i 4. Kaznenog zakona, već je upravo suprotno, u svakoj od tri obračunske godine ostvarila razlike poreza i prireza u iznosu manjem od 30.000,00 kn, čime je u svom postupanju ostvarila sva bitna objektivna i subjektivna obilježja jednog produljenog kaznenog djela zlouporabe položaja i ovlasti iz čl. 337. st. 1. i 3. Kaznenog zakona, uz primjenu čl. 61. Kaznenog zakona. (Iz odluke Županijskog suda u Osijeku, KŽ-us-2/12 od 19. rujna 2012. –VSRH, KŽ-us-42/12 od 14. siječnja 2014.)

5. Rad za opće dobro – članak 55. KZ/11

Odredbe članka 55. KZ/11 - Rad za opće dobro II. Novelom KZ/11 izmijenjene su u stavku 3. i stavku 7.

Stavak 3. je izmijenjen tako da je izostavljena mogućnost izricanja posebnih obveza iz članka 62. KZ uz rad za opće dobro. Sada je sudu ostala mogućnost da uz rad za opće dobro počinitelju odrediti zaštitni nadzor iz članka 64. KZ čije trajanje može biti najdulje do izvršenja rada za opće dobro.

U stavku 7. ovoga članka, II. Novelom, prva rečenica je izmijenjena tako da omogućuje sudu donošenje odluke o izvršavanju kazne zatvora ako osuđenik ne izvršava rad za opće dobro, tako da više nije dužan čekati da protekne cijelo vrijeme za koje je rad trebalo izvršavati, kada osuđenik ne želi raditi.

Zaključak sastanka Kaznenog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske sa sucima izvršenja održan 15. i 16. listopada 2015.

Kada sud presuđenja donese odluku o zamjeni nezavršenog rada za opće dobro u kaznu zatvora, o toj će odluci obavijestiti i probacijsku službu.

Pravno shvaćanje Kaznenog odjela VSRH

Pravno shvaćanje doneseno na sjednici Kaznenog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske koja je održana 2. veljače 2015.

Odluku o izvršavanju kazne zatvora izrečene po presudi u kojoj je bila određena zamjena te kazne radom za opće dobro donosi sud presuđenja u izvanraspravnom vijeću nakon što utvrdi da osuđenik svojom krivnjom nije izvršio u cijelosti ili djelomično rad za opće dobro s kojim se suglasio (čl. 55. st. 7. KZ/11).

Primjer iz prakse za analizu:

○ Razmatrajući predmet Vrhovni sud Republike Hrvatske je utvrdio stvarnu nadležnost Općinskog kaznenog suda u Zagrebu. Uvidom u spis predmeta utvrđeno je da je os. P. V. pravomoćno izrečena kazna zatvora u trajanju od tri mjeseca koja mu je, temeljem čl. 54. KZ/97, zamijenjena radom za opće dobro na slobodi u trajanju od 30 radnih dana. Nakon što je osuđenik dao suglasnost, Probacijski ured u Osijeku, na čijem području osuđenik ima prebivalište odnosno boravište, sačinio je pojedinačni program postupanja te je odredio da će osuđenik rad za opće dobro izvršiti u Udruzi Pobjeda - zaštita i promicanje prava životinja s početkom 8. siječnja 2013. Budući da osuđenik nije izvršio rad za opće dobro, Probacijski ured u Osijeku o tome je obavijestio suca izvršenja Županijskog suda u Osijeku, sukladno čl. 22. st. 2. Zakona o probaciji („Narodne novine“, br. 143/12 - u daljnjem tekstu: ZOP). Iz izloženog proizlazi da se konkretno radi o situaciji kakvu

ima u vidu odredba čl. 55. st. 7. Kaznenog zakona („Narodne novine“, br. 125/11 i 144/12 - dalje u tekstu: KZ/11) koju odredbu, sukladno čl. 384. st. 1. KZ/11, ovdje treba primijeniti. Citirana odredba, međutim, nalaže da u slučaju kada osuđenik svojom krivnjom u cijelosti ili djelomično ne izvrši rad za opće dobro u danom roku, sud će donijeti odluku kojom određuje izvršenje izrečene kazne u cijelosti ili neizvršenom dijelu, a to je ovdje sud iz čl. 19.b st. 5. ZKP/08 koji je donio presudu, konkretno Općinski kazneni sud u Zagrebu. Navedeno nije u suprotnosti s odredbom čl. 22. st. 3. ZOP-a, na koju se u prijedlogu ukazuje, jer prema toj odredbi sudac izvršenja pokreće postupak izvršavanja kazne zatvora, dok odluku kojom se određuje izvršenje te kazne donosi sud, sukladno čl. 55. st. 7. KZ/11. Slijedom toga, za donošenje odluke kojom se određuje izvršenje izrečene kazne zatvora uslijed neizvršavanja rada za opće dobro stvarno je nadležan sud presuđenja tj. Općinski kazneni sud u Zagrebu pa je, temeljem čl. 31. st. 1. ZKP/08, odlučeno kao u izreci. (Iz odluke VSRH, II-4 Kr-45/14-4 od 2. veljače 2015.)

6. Opoziv uvjetne osude - Nakon II. Novele KZ/11

Stari Kazneni zakon (KZ/97) predviđao obvezno opozivanje uvjetne osude i u slučaju kada osuđena osoba tijekom provjeravanja ne izvrši obveze koje su sudskom odlukom određene, a mogla ih je izvršiti.

Novi Kazneni zakon (KZ/11) više ne predviđa obvezno opozivanje uvjetne osude ako osuđena osoba ne izvrši posebnu obvezu, nego je i u tim slučajevima opozivanje uvjetne osude fakultativno.

Međutim II. Novela KZ/11, izmjenom stavka 1. članak 58. KZ/11 prošireno je obvezno opozivanje uvjetne osude i ako osuđenik bez opravdanog razloga, u roku koji je određen presudom, ne vrati imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom

Druga izmjena članak 58. je u stavku 8. u koje je II. Novelom propisana da se u slučaju iz stavka 5. članak 58. KZ uvjetna osuda ne može opozvati nakon što je proteklo godinu dana od isteka roka određenog za izvršavanje obveza iz članka 62. ovoga Zakona.

6.1. Kako se izmjene iz II. Novele odražavaju primjenu blažega zakona

Prije donošenja II. Novele odredba članka 58. stavci 5. i 8. KZ/11 bila je povoljnija od odredbe članka 69. st. 5. i 7. KZ/97 jer nije dopušta mogućnost opoziva uvjetne osude zbog neispunjenja posebnih obveza nakon proteka šest mjeseci od isteka roka određenog za izvršenje te obveze. Međutim, II. Novela je rok iz stavka 7. produljila na jednu godinu koliki je bio i prema KZ/97.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

- Pobijanom presudom prvostupanjski sud je osuđeniku opozvao uvjetnu osudu koja je prema njemu bila primijenjena presudom Općinskog suda u Varaždinu, posl.br. K-892/11-12 od 24. travnja 2012. na temelju utvrđenja da osuđenik iako je mogao nije izvršio obvezu koja mu je temeljem čl. 68. KZ/97 tom

presudom bila određena uz primjenu uvjetne osude te se radilo o razlozima za opoziv uvjetne osude s osnova čl. 69. st. 5. KZ/97, a koja presuda je preinačena presudom Županijskog suda u Varaždinu, br. KŽ-247/13-4 od 29. svibnja 2013. a sada uz primjenu čl. 56. KZ/11 osuđeniku je izrečena uvjetna osuda tako da se kazna zatvora u trajanju od pet mjeseci neće izvršiti ako osuđenik u roku od dvije godine ne počini novo kazneno djelo uz dodatni uvjet da u roku od šest mjeseci plati dospjele a neplaćene obroke uzdržavanja u iznosu od 5.020,00 kuna, te da u buduće uredno plaća uzdržavanje. Kao razlog za opoziv uvjetne osude u pobijanoj presudi, prvostupanjski sud se poziva na odredbu čl. 58. st. 5. KZ/11 koji kaže, te se tada prema čl. 58. st. 8. KZ/11 uvjetna osuda ne može opozvati nakon što je proteklo šest mjeseci od isteka roka određenog za izvršenje obveze iz čl. 62. KZ/11. Presuda kojom je osuđeniku određena posebna obveza uz primjenu uvjetne osude postala je pravomoćna 29. svibnja 2013. te je njome određeno da je osuđenik svoju obvezu dužan izvršiti u roku od šest mjeseci. Prema tome, rok koji je tom presudom bio određen osuđeniku za izvršenje njegove obveze istekao je s danom 29. studenoga 2013. pa se u konkretnom slučaju prema osuđeniku sukladno čl. 58. st. 8. u svezi sa st. 5. KZ/11 uvjetna osuda protekom 29. svibnja 2015. više ne može opozvati. (Iz odluke Županijskog suda u Karlovcu, KŽ-13/15 od 7. prosinca 2015.)

7. Vrste posebnih obveza – čl. 62. KZ/11 – izmjene i dopune prema II. Noveli

Posebne obveze iz 62. KZ/11, II. Novele znatnom su izmijenjene i to na način da su neke posebne obveze brisane, neke su dopunjene i izmijenjene, a u članak su unesena i dva potpuno nova stavka.

Stavak 1. članka 62. KZ dopunjen je II. Novelom na način da sud posebne obveze sada može izreći ne samo uz uvjetnu osudu nego i uz djelomičnu uvjetnu osudu.

Stavak 2. je izmijenjen i dopunjen u točkama 4., 5. i 10. na način da je sada određeno da se posebne obveze provode uz stručnu pomoć nadležnog tijela za probaciju.

Brisane su posebne obveze pod točkom 6., 8., 9. i 11. članak 62. KZ i to:

- sudjelovanje ili nastavak sudjelovanja u postupku psihosocijalnog tretmana u zdravstvenim ustanovama ili u pravnim ili kod fizičkih osoba ovlaštenih za provedbu psihosocijalnog tretmana;

- zabranu približavanja žrtvi ili nekim drugim osobama; točkom

- napuštanje doma na određeno vrijeme ako se radi o djelima obiteljskog nasilja i točkom

- zabranu uznemiravanja ili uhođenja žrtve ili neke druge osobe) jer se one preklapaju po sadržaju sa sigurnosnim mjerama.

Stavak 3. ovoga članka je u potpunosti novi, a njime je propisano da posebne obveze iz stavka 2. točki 6. do 9. izvršava nadležno tijelo za probaciju uz pomoć policije, što nam se čini opravdanim uzimajući u obzir prirodu tih posebnih obveza.

Stavak 4. je također novi, a njime je propisano da se način izvršavanja posebnih obveza iz stavka 2. članak 62. KZ uređuje posebnim zakonom i na temelju toga zakona donesenim podzakonskim aktima. Na taj način je ovom odredbom

ustvari naknadno izvršeno usklađenje sa Zakonom o probaciji u kojem je u člancima 30. i 31. već bilo propisano izvršavanje posebnih obveza.

Pravno shvaćanje Kaznenog odjela VSRH

Pravno shvaćanje sjednice Kaznenog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 26. rujna 2014.:

1. Kada sud drugoga stupnja primjeni novi Kazneni zakon (KZ/11) kao blaži zakon uz uvjetnu osudu počinitelju više ne može odrediti obvezu da vrati imovinsku korist pribavljenu kaznenim djelom, jer vraćanje imovinske koristi u čl. 62. KZ/11 više uopće nije predviđeno kao posebna obveza.

2. Sve posebne obveze iz članka 62. KZ/11 uz uvjetnu osudu i djelomičnu uvjetnu osudu određuju se samostalno (čl. 56. st. 4. KZ/11), odnosno posebno s rokom koji ne može biti duži od vremena provjeravanja, što vrijedi za sve posebne obveze, pa i ona čije je trajanje posebno određena u članku 63. stavku 3. KZ, a u slučaju da okrivljenik ne izvrši posebnu obvezu prema odredbi čl. 58. st. 5. KZ/11 sud mu može, ali i ne mora opozvati uvjetnu osudu, s time da mogućnost opoziva uvjetne osude treba biti navedena u izreci presude.

3. Kada sud drugoga stupnja odlučuje o žalbi može izreći posebnu obvezu iz čl. 62. st. 1. toč. 1. KZ/11 (da okrivljenik popravi štetu nastalu počinjenjem kaznenog djela) samo ako je dosuđen imovinskopravni zahtjev.

○○ Ovdje je potrebno posebno napomenuti da su ova Pravna shvaćanja donesena prije II. Novele KZ/11. Što se tičem prvoga Pravnoga shvaćanja treba navesti da je u međuvremenu donesena II. Novela KZ kojom je izmijenjen članak 58. stavak 1. KZ na način da je sada u tome stavku propisano da će se uvjetna osuda opozvati ako optuženik u roku koji je određen presudom ne vrati imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

I. Povodom žalbe opt. X. Y., a po službenoj dužnosti preinačuje se prvostupanjska presuda u pravnoj oznaci djela i izriče da je opt. X. Y., djelom opisanim u izreci pobijane presude počinila kazneno djelo protiv službene dužnosti - zlouporabom položaja i ovlasti, iz čl. 291. st. 2. KZ/11.

II. Uslijed odluke pod I. i djelomičnim prihvaćanjem žalbe opt. Ankice Bezić, preinačuje se prvostupanjska presuda u odluci o kazni na način da se opt. X. Y., za kazneno djelo iz čl. 291. st. 2. KZ/11, primjenom čl. 48. i čl. 49. st. 1. toč. 4. KZ/11, osuđuje na kaznu zatvora u trajanju od deset mjeseci, a na temelju čl. 56. KZ/11 optuženoj se izriče uvjetna osuda, te se određuje da se izrečena kazna zatvora neće izvršiti ako u roku od dvije godine ne počini novo kazneno djelo.

Na temelju čl. 58. st. 5. KZ/11, uvjetna osuda može biti opozvana i ukoliko opt. X. Y., X. Y., u roku od dvije godine od pravomoćnosti presude ne izvrši u potpunosti ili u većoj mjeri posebnu obvezu iz čl. 62. st. 1. toč. 1. KZ/11.

III. Na temelju čl. 62. st. 1. toč. 1. KZ/11, opt. X. Y., izriče se posebna obveza da popravi štetu pričinjenu kaznenim djelom na način da joj se nalaže da u roku od

dvije godine naknadi štetu Centru za socijalnu skrb u Velikoj Gorici u iznosu od 121.330,00 kn.

IV. Žalba opt. X. Y., u ostalom dijelu odbija se kao neosnovana te se u ostalom pobijanom, a nepreinačenom dijelu potvrđuje prvostupanjska presuda. (Iz odluke VSRH, I KŽ-440/11 od 23. rujna 2014.)

8. Sigurnosne mjere – izmjene i dopune prema II. Noveli KZ/11

Gotovo sve sigurnosne mjere, II Novelom su pretrpjele značajne izmjene i dopune, a propisano je i od kada teku jer takva odredba ranije nije postojala, a i ni KZ/97 to nije propisivao.

8.1. Od kada teku sigurnosne mjere – novi članak u II. Noveli

Prema novom članku 67.a KZ je propisano da sigurnosne mjere teku od izvršnosti presude kojom su izrečene.

Prije donošenja II. Novele neke sigurnosne mjere tekle od izvršenosti, a neke od pravomoćnosti odluke.

Kada sudske odluke, presude i rješenja postaju pravomoćne, odnosno izvršne propisano je Zakonom o kaznenom postupku:

Presuda i rješenje postaju pravomoćni kad se više ne mogu pobijati žalbom ili kad žalba nije dopuštena (članak 178. ZKP/08);

Pravomoćna presuda izvršava se kad je uredno dostavljena i kad za njezino izvršenje ne postoje zakonske smetnje. Ako nije podnesena žalba ili su se stranke odrekle ili odustale od žalbe, presuda je izvršna protekom roka za žalbu, odnosno od dana odricanja ili odustajanja od podnesene žalbe (članak 179. stavak 1. ZKP/08).

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Suci izvršenja Županijskog suda u Velikoj Gorici dostavljena je radi izvršenja kazne zatvora prema osuđeniku M. D. pravomoćna i izvršna presuda Općinskog kaznenog suda u Zagrebu broj Ko-19/15 od 29. travnja 2015. Naime, gore navedenom presudom broj Ko-19/15 od 29. travnja 2015. osuđenik M. D. proglašen je krivim zbog počinjenja kaznenog djela iz čl. 311. st. 1. KZ/11 i osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od 10 mjeseci. Temeljem čl. 54. KZ/11 u izrečenu kaznu zatvora osuđeniku je uračunato vrijeme lišenja slobode po uhićenju, te vrijeme provedeno u istražnom zatvoru u Zatvora u Zagrebu od 24. listopada 2014. do 12. studenoga 2014. godine. Temeljem čl. 68. KZ/11 osuđeniku je izrečena sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja. Navedena presuda pravomoćna je i izvršna 23. svibnja 2015. Kako se prema čl. 179. st. 1. Zakona o kaznenom postupku ("NN" 152/08, 76/09, 80/11, 91/11 – odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13 i 152/14 – dalje u tekstu: ZKP/08) pravomoćna presuda izvršava kada je uredno dostavljena i kada za njezino izvršenje ne postoje

zakonske smetnje, a prema čl. 4. Zakona o izvršavanju kazne zatvora, izvršavanje kazne zatvora započet će nakon što je odluka o toj kazni postala pravomoćna i izvršna to su ostvareni uvjeti za izvršavanje kazne zatvora i odlučeno je kao u izreci rješenja sukladno čl. 49. st. 1. i čl. 50. Zakona o izvršavanju kazne zatvora. (Iz odluke Županijskog sud u Velikoj Gorici, I k I-162/14 od 10. lipnja 2015.)

8.2. Obvezno psihijatrijsko liječenje

U sigurnosnoj mjeri iz članka 68. KZ - obveznom psihijatrijskom liječenju brisan stavak 2. čime je omogućeno izricanje ove sigurnosne mjere uz sve vrste kazni i mjera.

Novi stavak 2. je nadopunjen na način da se obvezno psihijatrijsko liječenje koje se provodi izvan zatvorskog sustava izvršava uz nadzor nadležnog tijela za probaciju, a dopunom stavka 4. propisano je da preispitivanje mjere može, osim ostalih, zatražiti i nadležni probacijski ured.

Dodan je i potpuno novi stavak 7. kojim je propisana obveza suda da obavijesti nadležno tijelo za probaciju ako je ova sigurnosna mjera izrečena uz novčanu kaznu, rad za opće dobro ili uvjetnu osudu radi daljnjeg postupanja propisanog posebnim zakonom i na temelju tog zakona donesenim podzakonskim propisima.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

- Prvostupanjski sud pravilno je postupio kada je optuženiku izrekao sigurnosnu mjeru obveznog psihijatrijskog liječenja iz čl. 68. KZ/11, međutim odluku o izrečenoj sigurnosnoj mjeri trebalo je preinačiti zbog preinake odluke o kazni, te odrediti da će se ista izvršavati na slobodi i njezino trajanje u skladu s odredbom čl. 68. st. 3. KZ/11 odrediti do protoka roka provjeravanja iz uvjetne osude. (Iz odluke Županijskog suda u Varaždinu, Kž-307/15 od 8. srpnja 2015.)

- Ispitujući pobijanu presudu u povodu žalbe optuženika Vrhovni sud Republike Hrvatske istu je ispitao sukladno odredbi članka 379. stavak 1. točka 1. i 2. ZKP/97, te nije našao da bi bile počinjene bitne povrede odredaba kaznenog postupka na koje pazi po službenoj dužnosti, međutim utvrđeno je da je došlo do povrede kaznenog zakona na štetu optuženika i to u odluci o sigurnosnoj mjeri. Naime, dana 1. siječnja 2013. stupio je na snagu novi Kazneni zakon koji u odredbi čl. 3. stavak 2. KZ/11 propisuje da ako se zakon nakon počinjenja kaznenog djela, a prije donošenja pravomoćne presude izmijeni jednom ili više puta, primijenit će se zakon koji je najblaži za počinitelja. U konkretnom slučaju došlo je do izmjene odredbe članka 75. stavak 1. KZ/97 kojom je bilo propisano da će se sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja primijeniti samo prema počinitelju koji je kazneno djelo počinio u stanju smanjene ubrojivosti ako postoji opasnost da razlozi za takvo stanje mogu i u budućnosti poticajno djelovati za počinjenje novog kaznenog djela. U novom Kaznenom zakonu u odredbi članka 68. stavak 1. KZ/11 propisano je da se sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja može izreći počinitelju koji je kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora od jedne ili više godina počinio u stanju bitno smanjene ubrojivosti. Psihijatrijskim vještačenjem optuženika S. B. utvrđeno je da je on kazneno djelo pokušaja ubojstva iz članka 90.

u vezi članka 33. KZ/11 na štetu V. Z. počinio u stanju smanjene ubrojivosti u srednjem stupnju. Iz navedenog je razvidno da u odnosu na optuženika S. B. nisu ispunjene zakonske pretpostavke za izricanje sigurnosne mjere obveznog psihijatrijskog liječenja, zbog čega je ovaj sud preinačio pobijanu presudu u odluci o sigurnosnoj mjeri i istu ukinuo, obzirom da optuženik kazneno djelo nije počinio u stanju bitno smanjene ubrojivosti. (Iz odluke VSRH, KŽ-513/12 od 12. ožujka 2015.)

8.3. Obvezno liječenje od ovisnosti

Sigurnosna mjera obveznog liječenja od ovisnosti iz članka 69. KZ također je izmijenjena i dopunjena na način da je u njoj brisan stavak 2. čime je omogućeno izricanje ove sigurnosne mjere uz sve vrste kazni i mjera.

Novi stavak 2. je nadopunjen tako da se sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja izvršava uz nadzor nadležnog tijela za probaciju kada je izrečena: uz novčanu kaznu; kaznu zatvora; rad za opće dobro i uvjetnu osudu, na koji način je ustvari dio sadržaj ranijeg stavka 2. (koji je brisan) prenesen u novi stavak 2.

U ovom članku je dodan i potpuno novi stavak 7. kojim je propisana obveza suda da obavijesti nadležno tijelo za probaciju (zbog daljnjeg postupanja) ako je ova sigurnosna mjera izrečena uz novčanu kaznu, rad za opće dobro ili uvjetnu osudu, jednako kao kod sigurnosne mjere iz članka 68. KZ.

U stavku 7. je propisano da u onim slučajevima kada je ova sigurnosna mjera izvršava izvan zatvorskog sustava nadzor izvršenja vodi tijelo za probaciju što bi trebalo biti propisano posebnim zakonom i na temelju toga zakona donesenim podzakonskim aktima, međutim taj zakon još nije donesen premda je od donošenja II. Novele do danas proteklo već više od osam mjeseci.

Zbog toga je sudska praksa neujednačena jer neki suci smatraju da probacijska služba ne može vršiti nadzor izvršavanja sigurnosne mjere kada za to nemaju zakonsko uporište, dok drugi odluku o izrečenoj sigurnosnoj mjeri ipak šalju probacijskim službama da obave nadzor izvršavanja.

Jednaka je situacija i s nadzorom sigurnosne mjere obveznog liječenja od ovisnosti (članak 69. KZ/11) i obveznog psihosocijalnog tretmana (članak 70. KZ/11).

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Ocjena je ovog drugostupanjskog suda da naročito činjenica da je okrivljenik samoinicijativno otišao na liječenje od ovisnosti u komunu i da je njegov dosadašnji tijek rehabilitacije ocijenjen pozitivno, te činjenica da je nastavio svoje školovanje opravdava primjenu uvjetne osude. Naime, dopisom Udruge za borbu protiv ovisnosti od 5. lipnja 2014. prvostupanjski sud je utvrdio da je okrivljenik 11. veljače 2013. na vlastiti zahtjev primljen Udrugu za borbu protiv ovisnosti "Ne-ovisnost" Vrbača, da je predviđeno trajanje programa do srpnja 2014. godine, da je život u terapijskoj zajednici prihvatio i tijekom boravka u njoj završio II godinu na fakultetu na kojem studira, da je aktivan u svim segmentima života u terapijskoj

zajednici, a njegov dosadašnji tijek rehabilitacije ocijenjen je pozitivno. Prema tome, kaznom odnosno uvjetnom osudom, te na temeljem čl. 69. st. 1. do 4. KZ/11 izrečenom sigurnosnom mjerom obveznog liječenja od ovisnosti koja će se provoditi na slobodi dok za to bude trajala potreba, a ne može trajati dulje od dvije godine od dana pravomoćnosti presude, u konkretnom slučaju postići će se svrha kažnjavanja iz čl. 41. KZ/11 tako da je neosnovana žalba državnog odvjetnika podnesena zbog odluke o uvjetnoj osudi. (Iz odluke Županijskog suda u Osijeku, Kž-195/15 od 21. svibnja 2015.)

○ Iz obrazloženja pobijane presude proizlazi da je sud prvog stupnja „respektirajući mišljenje sudskog vještaka neuropsihijatra dr. Dolores Britvić, da je ovisnik o opijatima temeljem čl. 69. KZ izrekao sigurnosnu mjeru obveznog liječenja od ovisnosti.“ Prenoseći sadržaj nalaza i mišljenja spomenutog vještaka danog na raspravi, u razlozima se navodi da je vještak ostao „kod svog pisanog nalaza i mišljenja u kojem je navela da je prema maloljetniku potrebno provesti liječenje od ovisnosti o kanabidima (ispravno: kanabinoidima). Iz razloga što tretman od četiri mjeseca nije dostatan da bi se moglo govoriti o eventualnom izlječenju i zato predlaže ... maloljetniku izreći mjeru liječenja od ovisnosti.“ Pored toga, valja primijetiti da se pisani nalaz i mišljenje psihijatrijskog vještaka odnosi na drugi kazneni postupak koji je vođen prema maloljetniku pa je opravdano ispitivanjem na raspravi vještak dao nalaz i mišljenje u odnosu na inkriminirana kaznena djela u ovom postupku. No, spomenuti podaci u spisu, kako pisani psihijatrijski nalaz i mišljenje prof. dr. Dolores Britvić (koji je ispitivanjem na raspravi integriran u novi nalaz i mišljenje i pročitan u dokaznom postupku), tako ni ispitivanje vještaka na raspravi ne sadrži mišljenje da je maloljetnik terećena kaznena djela počinio pod odlučujućim djelovanjem ovisnosti o drogi i da postoji opasnost da će zbog te ovisnosti u budućnosti počiniti teže kazneno djelo što su nužne zakonske pretpostavke za izricanje sigurnosne mjere. Naime, radi budućeg ispravnog postupanja, valja uputiti prvostupanijski sud da je kraj takvog stanja dokazne građe imao mogućnost, uz izrečene sankcije, izreći odgojnu mjeru posebne obveze iz čl. 10. st. 2. toč. 10. ZSM/11, da se uz suglasnost zakonskog zastupnika maloljetnik podvrgne postupku odvikavanja od droge ili drugih ovisnosti. Prema izloženom, kako je zbog izostanka zakonskih uvjeta za izricanje sigurnosne mjere iz čl. 69. KZ/11 prvostupanijski sud prekoračio ovlast koju ima po zakonu, a podnesena je samo žalba u korist maloljetnika, trebalo je sigurnosnu mjeru ukinuti. (Iz odluke VSRH, I Kžm-55/14 od 3. ožujka 2015.)

8.4. Obvezan psihosocijalni tretman

U sigurnosnoj mjeri iz članka 70. KZ – obvezan psihosocijalni tretman, brisan je stavak 2. kojim se ranije ova sigurnosna mjera mogla izreći samo uz novčanu kaznu i kaznu zatvora, a dodan je i novi stavak 4. kojim je propisana obveza suda da obavijesti nadležno tijelo za probaciju (zbog daljnjeg postupanja) ako je ova sigurnosna mjera izrečena uz novčanu kaznu, rad za opće dobro ili uvjetnu osudu.

U tri sigurnosne mjere: obvezno psihijatrijsko liječenje (članak 68.), obvezno liječenje od ovisnosti (članak 69.) i obvezan psihosocijalni tretman (članak 70.), II. Novelom KZ je propisano da će se o njihovom izricanju obavijestiti nadležno tijelo za probaciju radi daljnjeg postupanja koje će biti propisano posebnim zakonom i na temelju toga zakona donesenim podzakonskim aktima.

Međutim, premda je II. Novela Kaznenog zakona stupila na snagu 29. svibnja 2015. do danas taj posebni zakon nije donesen, zbog čega nisu mogli biti doneseni ni podzakonski akti koji se na njega naslanjaju.

Koliko znamo u pripremio je novi Zakon o probaciji, kojim je nadziranje izvršenja sigurnosnih stavljeno u nadležnost probacijskim uredima, no taj zakon je tek upućen u zakonodavnu proceduru, a kada će biti donesen i kada će nakon toga biti doneseni podzakonski akti na koje se II. Novela KZ poziva, ostaje nam vidjeti.

Do tada sudovi su prepušteni sami sebi, neki dostavljaju odluke kojima su izrekli ove tri sigurnosne mjere probacijskim uredima, pozivajući se na II. Novelu Kaznenog zakona, drugi to ne čine jer smatraju da probacijski uredi ne mogu izvršavati sigurnosne mjere jer to nije propisano Zakonom o probaciji, a treći npr. navode da se temeljem čl. 69. KZ/11 na okrivljenika primijenjena sigurnosna mjera obaveznog liječenja od ovisnosti od opojnih droga, koja mjera će se početi primjenjivati od pravomoćnosti presude i može trajati do prestanka izvršenja kazne zatvora, uz naznaku da se uz ovu izrečenu mjeru primjenjuje odredba čl. 68. st. 7. KZ/11, ako se za to steknu uvjeti iz citirane zakonske odredbe.

Kao što vidimo izvršenje posebnih obveza je bilo propisano u Zakonu o probaciji, a nije bilo istodobno propisano u Kaznenom zakon, što je ispravljeno II. Novelom, a izvršenje sigurnosnih mjera je II. Novelom propisano u Kaznenom zakonu, a nije pravodobno propisano u Zakonu o probaciji nego će to biti učinjeno tek donošenjem novog Zakona o probaciji.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Temeljem čl. 70. KZ/11 optuženiku je izrečena sigurnosna mjera obaveznog psihosocijalnog tretmana, a temeljem čl. 62. st. 1. toč. 6. KZ/11 izrečena mu je i posebna obveza sudjelovanja u postupku psihosocijalnog tretmana. Žalba optuženika je osnovana. Obzirom da se sigurnosna mjera iz čl. 70. KZ/11, obaveznog psihosocijalnog tretmana koja je naložena optuženiku, izriče samo uz novčanu kaznu ili uz kaznu zatvora, istu je valjalo ukinuti i odlučiti kao u izreci pod toč. 2. ove presude. (Iz odluke Županijskog suda u Šibeniku, Kž-223/14 od 22. siječnja 2015.)

8.5. Zabrana obavljanja određene dužnosti ili djelatnosti – čl. 71. KZ/11

U stavku 1. članka 71. KZ brisan je dio rečenice koji govori o duljini trajanja ove sigurnosne mjere što je djelomice preneseno u izmijenjeni stavak 2., a brisan je dio koji govori da se trajanje mjere računa od izvršnosti sudske odluke, što je pak propisano novim člankom 67.a KZ.

Stavak 2. gotovo je u cijelosti novi, a njime je propisan novi način izricanja ove sigurnosne mjere. Duljina trajanja je ostala ista, može se izreći u trajanju od jedne do 10 godina, međutim ako je okrivljeniku izrečena kazna zatvora mjera se izriče u trajanju koje je od jedne do deset godina dulje od izrečene kazne zatvora.

U novi stavak 2. nije unesen sadržaj staroga teksta koji glasi: *(2) Vrijeme provedeno u zatvoru, kaznionici ili ustanovi ne uračunava se u vrijeme trajanja ove mjere.*

Kako će glasiti izreka presude u kojoj je sigurnosna mjera - zabrana obavljanja određene dužnosti ili djelatnosti izrečena u duljem trajanju od kazne ostaje nam vidjeti. Što će se desiti kada izrekemo sigurnosnu mjeru koja je npr. tri godine dulja od kazne, a osuđenik bude pušten na uvjetni otpust.

U stavku 6. izmijenjen je rok preispitivanja ove sigurnosne mjere tako da je preispitivanje sada moguće nakon proteka polovine trajanja mjere.

Izmijenjenim stavkom 7. propisana je mogućnost obustave izvršenja ove mjere ako je protekao rok iz stavka 2., a to je 10 godina, a mjera je izrečena na temelju stavka 3.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Ispitujući pravilnost izrečene sigurnosne mjere optuženoj S. M., ovaj je drugostupanjski sud utvrdio da je uslijed primjene blažeg zakona optuženoj S. M. na temelju članka 71. KZ/11 trebalo izreći sigurnosnu mjeru zabrane obavljanja djelatnosti bankarskog službenika te drugih djelatnosti vezanih uz raspolaganje novca, koja sigurnosna mjera može trajati tri godine, računajući od izvršnosti sudske odluke. Vrijeme provedeno u zatvoru, kaznionici ili ustanovi ne uračunava se u vrijeme trajanja ove mjere, a za vrijeme navedene zabrane optuženica se ne smije baviti određenom dužnosti ili djelatnosti samostalno, za drugu osobu, u pravnoj osobi, ni u ime druge osobe, niti smije ovlastiti drugu osobu da se bavi tom dužnošću ili djelatnošću u njegovo ime i po njegovim uputama. Naime, prema KZ/97, sigurnosna mjera iz članka 77. odnosila se je na zabranu obavljanja, djelatnosti ili dužnosti kako je i izrečena optuženici, dok se prema KZ/11 sigurnosna mjera iz članka 71. odnosi na zabranu obavljanja određene dužnosti ili djelatnosti, zbog čega je KZ/11 blaži za optuženicu jer se prema njemu zabranjuje obavljanje točno određene dužnosti ili djelatnosti, što nije proizlazilo iz dikcije odredbe članka 77. KZ/97. Zbog toga je prvostupanjska presuda preinačena i u odluci o sigurnosnoj mjeri pa je optuženici izrečena zabrana obavljanja djelatnosti bankarskog službenika te drugih djelatnosti vezanih uz raspolaganje novca. (Iz odluke VSRH, I KŽ-612/13 od 19. veljače 2014.)

○ Prvostupanjski je sud pravilno utvrdio da je kaznena djela okrivljenik počinio upravo u obavljanju zvanja, a što mu je u ovom postupku i stavljeno na teret optužnim aktom državnog odvjetnika. On je, dakle, kao zaposlenik Zatvorske bolnice u Zagrebu stvarno bio zadužen za vođenje blagajne deviznih pologa i stvari zatvorenika, odnosno i za vođenje poslova računovodstvenog referenta, skladištara te vođenje blagajne, deviznih pologa i stvari zaposlenika, te je upravo ta svoja zaduženja zloupotrijebio na način da ih je koristio radi toga da se materijalno okoristi. S obzirom da je ta protuzakonita djelatnost okrivljenika trajala duži vremenski period, te da je prestala ne voljom okrivljenika već činjenicom da je bio razotkriven, pravilnim se ukazuje i zaključak prvostupanjskog suda da postoji opasnost da bi takvo daljnje obavljanje poslova moglo poticajno djelovati za počinjenje novog kaznenog djela zloupotrijebom zvanja, djelatnosti ili dužnosti, pa mu je i opravdano, a suprotno žalbenim tvrdnjama državnog odvjetnika, u konkretnom slučaju valjalo zabraniti rad upravo na poslovima upravnog referenta financijsko-knjigovodstvenih i općih poslova u javnim službama. Tako izrečena sigurnosna mjera, suprotno tvrdnji žalitelja, nije preusko određena, a jer je njome obuhvaćena upravo djelatnost kojom se okrivljenik bavio i koju je iskoristio za počinjenje kaznenog djela. Stoga nije bilo nužno, a kako to u svojoj žalbi navodi državni odvjetnik, izreći okrivljeniku mjeru

zabrane rada u svim državnim i javnim službama, a s obzirom da ni žalbenim navodima žalitelj nije učinio vjerojatnim da bi okrivljenik radeći neke druge poslove, a koji nisu obuhvaćeni izrečenom mjerom, u takvim službama mogao ponoviti kazneno djelo. Ovaj sud dakle, imajući u vidu sve gore navedeno, drži da će se upravo po prvostupanjskom sudu izrečenom sigurnosnom mjerom postići njena svrha opisana u čl. 74. KZ/97, tj. da će se njenom primjenom otkloniti uvjeti koji omogućavaju ili poticajno djeluju na počinjenje novog kaznenog djela. (Iz odluke Županijskog suda u Zagrebu, KŽ-290/14 od 29. travnja 2014.)

8.5.1. Primjena blažeg zakona – čl. 71. KZ prije i nakon II. Novele

Kako je ovu sigurnosnu mjeru uz određena kaznena djela nabrojana u stavku 3. sada moguće izreći doživotno ona je stroža za počinitelja od one iz KZ/97.

Kod izricanja sigurnosne mjere - Zabrana obavljanja zvanja, djelatnosti ili dužnosti, sud je dužan voditi računa o načelu razmjernosti (članak 67. KZ).

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

- Povodom žalbe optuženika zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i povrede kaznenog zakona, u smislu čl. 478. ZKP/08. ispitana je odluka o izrečenoj sigurnosnoj mjeri iz čl. 71. KZ/11. zabrane obavljanja određene djelatnosti ili dužnosti, rada u osnovnoj školi u trajanju od pet godina, pa je ovaj drugostupanjski sud mišljenja da je u tom dijelu pravilna odluka prvostupanjskog suda obzirom na osobine ličnosti optuženika i da je inkriminirana djela počinio kao prosvjetni djelatnik, tako da postoji realna opasnost da bi mogao pod istim okolnostima ponoviti kazneno djelo. (Iz odluke Županijskog sud u Slavanskom Brodu, KŽ-9/15 od 14. svibnja 2015.)

8.6. Zabrana upravljanja motornim vozilom – čl. 72. KZ/11

Člankom 15. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom, ovaj članak je znatno izmijenjen i dopunjen i to na način da su izmijenjeni stavci 3., 4. i 8., a dodan je i novi stavak 9.

Stavak 3. ovoga članka je proširen na način da je njime sada propisan novi način izricanja ove sigurnosne mjere. Duljina trajanja je ostala ista, može se izreći u trajanju od jedne do pet godina, međutim ako je okrivljeniku izrečena kazna zatvora mjera se izriče u trajanju koje je od jedne do pet godina dulje od izrečene kazne zatvora.

Kako će glasiti izreka presude u kojoj je sigurnosna mjera - zabrana upravljanja motornim vozilom izrečena u duljem trajanju od kazne ostaje nam vidjeti. Što će se desiti kada izreknemo sigurnosnu mjeru koja je npr. tri godine dulja od kazne, a osuđenik bude pušten na uvjetni otpust nakon što izdrži polovinu kazne na koju je osuđen.

Stavak 4. ovoga članka po sadržaju je u cijelosti novi, a prije II. Novele stavak 4. je glasio: "(4) Zabrana upravljanja motornim vozilom počinje teći oduzimanjem vozačke dozvole, upisom zabrane za određenu kategoriju vozila u vozačku dozvolu, odnosno zabranom izdavanja vozačke dozvole počinitelju koji je nema, s tim da se vrijeme provedeno u zatvoru, kaznionici ili ustanovi ne uračunava u vrijeme trajanja mjere."

Brisanje sadržaja ranijeg stavka 4. posljedica je uvođenja novog članka 67.a kojim je propisano da ova sigurnosna mjera, a i sve druge teku od izvršnosti presude.

Novi stavak 4. propisuje mogućnost skraćivanja trajanja ove sigurnosne mjere nakon proteka polovine trajanja kada više ne postoji opasnost da će okrivljenik upravljajući motornim vozilom ugroziti sigurnost prometa.

Stavak 8. je također u cijelosti izmijenjen uz propisivanje da se o izrečenoj mjeri obavještava policija, a novim stavkom 9. predviđeno je da će način izvršenja mjere biti propisan pravilnikom ministra nadležnog za unutarnje poslove.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Također je sukladno navedenom trebalo preinačiti izrečenu zabranu upravljanja motornim vozilom iz čl. 78. KZ/97 u mjeru iz čl. 72. KZ/11 ne dirajući u duljinu trajanja te mjere. Razmotrivši odluku o kazni ovaj sud nalazi da je u pobijanoj presudi prvostupanjski sud pravilno utvrdio sve okolnosti koje se u smislu odredbe čl. 41. KZ/11 od utjecaja na odmjerenje vrste i mjere kazne pri čemu nije dostatno cijenio olakotne okolnosti na strani okrivljenika, poglavito njegovo zdravstveno stanje, jer se okrivljeni liječi od PTSP-a dobivenog tijekom Domovinskog rata, a zbog posljedica ove prometne nesreće još više je ugroženo njegovo zdravlje što je razvidno iz podataka specijalista Opće bolnice u Dubrovniku dr. Jakiše Lojpura, dr. Mara Vodopića i dr. Neđa Hadžibulića iz prosinca 2012. godine, te dr. Nade John, osobito ako se ima u vidu da je okrivljenik u dobi od preko 60 godina i da je do sada neosuđivan, kod kojeg nisu pronađene nikakve otegotne okolnosti, te naprijed navedene okolnosti opravdavaju, u konkretnoj situaciji, umjesto izrečene kazne zatvora primijeniti odredbu čl. 55. KZ/11 i istu zamijeniti radom za opće dobro, jer se i radom za opće dobro u konkretnom slučaju može ostvariti svrha kažnjavanja. U preostalom dijelu pobijane presude žalba okrivljenika nema svog opravdanja, te je valjalo ostaviti neizmijenjenu primijenjenu sigurnosnu mjeru zabranu upravljanja motornim vozilom u trajanju od dvije godine imajući u vidu koncentraciju alkohola sa kojom je kritične zgode okrivljenik upravljao vozilom, jer se ovakvom presudom imajući u vidu i protek vremena od 2011. godine do sada može ostvariti svrha kažnjavanja iz čl. 41. KZ, a istovremeno izraziti i jasna društvena osuda počinitelja zbog učinjenog kaznenog djela, te utjecati na ostale da ne čine kaznena djela, kao i na svijest građana o pogibeljnosti kaznenih djela i pravednosti kažnjavanja počinitelja. (Iz odluke Županijskog suda u Dubrovniku, KŽ-143/14 od 30. siječnja 2015.)

○ Žalitelj smatra da je optuženom trebalo primijeniti sigurnosnu mjeru upravljanja motornim vozilom „B“, „C“, „D“ i „E“ iz čl.78. st. 1. KZ/97 jer postoji opasnost da će upravljajući motornim vozilom počinuti novo kazneno djelo, a sve iz razloga što je prekršio cijeli niz prometnih propisa, te vozio na nepreglednom dijelu ceste u dugom zavoju brzinom veće od dozvoljene te prešao preko pune crte i bez uvjeta za pretjecanje započeo sa istim. Međutim, u konkretnom slučaju nisu ispunjene zakonske pretpostavke za izricanje takove zabrane jer se zabrana upravljanja motornim vozilom može izreći počinitelju kaznenog djela protiv sigurnosti prometa kada postoji opasnost da će upravljajući motornim vozilom ugroziti sigurnost prometa. Takove opasnosti u konkretnom slučaju ne postoji budući optuženi višegodišnji profesionalni vozač do sada nije osuđivan, a presudom nije ni oglašen krivim da bi kršio odredbe Zakona o sigurnosti prometa na cestama koje se odnose na prebrzu vožnju (prema nalazu vještaka kretao se brzinom od 72,37 km/h, a ograničenje brzine prema prometnom znaku iznosi 70 km/h). Okolnost

nehajnog kršenja odredbi čl. 43. st. 1. i 2. i čl. 66. Zakona o sigurnosti prometa na cestama ne upućuje na postojanje drske ili bezobzirne vožnje ni na zaključak da će optuženi ubuduće kršiti prometne propise. (Iz odluke Županijskog suda u Puli, KŽ-237/14 od 2. prosinca 2014.)

8.7. Zabrana približavanja, uznemiravanja ili uhođenja – čl. 73. KZ/11

Člankom 16. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom, ovaj članak je u potpunosti izmijenjen.

Najprije valja navesti da je proširen naziv članka iz zabrane približavanja u zabranu približavanja, uznemiravanja i uhođenja.

U stavku 1., sukladno nazivu, proširen je i sadržaj ove sigurnosne mjere tako da ona sada, osim zabrane približavanja obuhvaća i zabranu uznemiravanja ili uhođenja. Osim toga, proširena je zaštita žrtve, druge osobe ili grupe osoba za sva kaznena djela, a ne samo za pojedine grupe kaznenih djela koja su prije II. Novele bila nabrojana.

U stavku 2. propisano je trajanje sigurnosne mjere od jedne do pet godina, što je jednako stavku 3. ranije odredbe članka 73. KZ/11. Osim toga u novom stavku 2. propisan novi način izricanja ove sigurnosne mjere ako je okrivljeniku izrečena kazna zatvora, tada se mjera izriče u trajanju koje je od jedne do pet godina dulje od izrečene kazne zatvora.

Novi stavak 3. propisuje mogućnost skraćivanja trajanja mjere, nakon proteka polovine trajanja, ako više ne postoji opasnost da bi počinitelj prema žrtvi, drugoj osobi ili grupi osoba mogao ponovno počinuti kazneno djelo.

Zabrana približavanja, uznemiravanja ili uhođenja može se odnositi na zabranu približavanja određenim mjestu, žrtvi kaznenog djela, drugoj osobi ili grupi osoba.

Kada je riječ o osobama ona se najčešće određuje kao zabrana približavanja žrtvi na određeni teritorijalni razmaka, a koliki će on biti određuje sud od slučaja do slučaja.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Nije u pravu žalitelj ni kada tvrdi da je okrivljeniku trebalo izreći sigurnosnu mjeru zabrane približavanja majci u duljem trajanju. Suprotno žalbenim tvrdnjama državnog odvjetnika, po ocjeni ovog drugostupanjskog suda, imajući pri tome u vidu i okolnost da je okrivljenik osuđen na kaznu zatvora od jedne godine, s tim da će se tijekom izvršenja te kazne provoditi i sigurnosna mjera obveznog liječenja od ovisnosti, sigurnosna mjera zabrane približavanja majci nije izrečena u prekratkom trajanju. Naime, ta je mjera izrečena u trajanju od jedne godine, ali to vrijeme počinje teći tek nakon izvršenja kazne zatvora od jedne godine. Stoga ovaj sud, kao drugostupanjski, u cijelosti prihvaća u prvostupanjskoj presudi navedene razloge za izricanje ove mjere upravo u trajanju od jedne godine. (Iz odluke Županijskog suda u Zagrebu, KŽ-251/15 od 14. travnja 2015.)

○ Temeljem čl. 73. KZ/11 prema okrivljenom je izrečena sigurnosna mjera zabrane približavanja oštećenj iz G., 118. brigade Hrvatske vojske br. 5. i njenoj obiteljskoj kući na istoj adresi u trajanju od dvije godine. U pobijanoj presudi

sud je na pravilan način cijenio utvrđene otegotne okolnosti na strani optuženika, dok posebnih olakotnih okolnosti nije našao s tim da je na pravilan način izvršio izbor vrste i mjere kazne sukladno čl. 47. KZ/11. Drugostupanjski sud dakle smatra, da je uvjetna osuda koja je izrečena okrivljeniku kao prijetnja kaznom primjerena kako težini počinjenog kaznenog djela i okolnostima pod kojima je djelo počinjeno tako i osobnim svojstvima optuženika, a kako je njegovo ponašanje stavljeno na provjeru kroz duže vremensko razdoblje u trajanju od tri godine, okrivljenom je dana mogućnost da kroz to vrijeme korigira svoje ponašanje i više ne dolazi u sukob sa zakonom, jer u protivnom može doći do opoziva uvjetne osude i izvršenja izrečene kazne zatvora u trajanju od sedam mjeseci na koju je osuđen s tim da mu je izrečena i sigurnosna mjera zabrane približavanja oštećenoj i njoj obiteljskoj kući u trajanju od dvije godine što bi trebalo u svakom slučaju doprinijeti da okrivljenik ubuduće ne uznemirava oštećenu i ne čini kaznena djela. (Županijski sud u Karlovcu, Stalna služba Gospić, KŽ-256/14 od 3. veljače 2015.)

8.8. Udaljenje iz zajedničkog kućanstva – čl. 74. KZ/11

Člankom 17. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom, ovaj članak je u značajno mjeri izmijenjen u stavcima 2., 3., 4. i 6.

Novi stavak 2. propisuje trajanje ove sigurnosne mjere tako da je ono može trajati od tri mjeseca do tri godina, što je jednako stavku 2. ranije odredbe članka 74. KZ/11. Osim toga u novom stavku 2. propisan novi način izricanja ove sigurnosne mjere ako je okrivljeniku izrečena kazna zatvora, tada se mjera izriče u trajanju koje je od tri mjeseca do tri godine dulje od izrečene kazne zatvora.

Stavak 3. je izmijenjen tako da je izostavljena dio teksta koji govori da se vrijeme provedeno u zatvoru, kaznionici ili ustanovi ne uračunava u vrijeme trajanja ove mjere.

U stavku 4. izmijenjen je rok nakon kojega sud može obustaviti izvršenje mjere, on je sada nakon proteka polovine trajanja izreče sigurnosne mjere, a prije izmjena to je bilo moguće po proteku jedne godine od početka izvršavanja.

Izmijenjenim stavkom 6. nadzor nad provođenje ove sigurnosne mjere povjeren je policiji.

Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji propisana je mogućnost izricanja zaštitne mjere udaljavanja iz stana, kuće ili nekog drugog stambenog prostora počinitelju prekršaja iz toga područja, s tim da zaštitna mjera udaljavanja iz toga Zakona može trajati najmanje jedan mjesec, a najviše dvije godine.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Prvostupanjskom presudom Općinskog suda u Kninu od 10. listopada 2014., br. K-20/14 optuženik D. F. proglašen je krivim zbog kaznenog djela prijetnje iz čl. 139. st. 2. i 4. KZ/11, na način pobliže opisan u izreci te presude, pa je temeljem čl. 139. st. 2. KZ/11 osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 7 (sedam) mjeseci, te je temeljem čl. 56. KZ/11 prema optuženiku primijenjena uvjetna osuda tako da se izrečena kazna zatvora neće izvršiti ukoliko optuženik u roku od dvije godine ne počini novo kazneno djelo. Na temelju čl. 54. KZ/11 određeno je da se optuženom u slučaju opoziva uvjetne osude u izrečenu kaznu zatvora ima uračunati vrijeme provedeno u istražnom zatvoru od 19. lipnja do 25. kolovoza 2014. Na temelju čl.

74. KZ/11 prema optuženiku je izrečena sigurnosna mjera udaljenja iz zajedničkog kućanstva, u trajanju od jedne godine računajući od dana pravomoćnosti presude, s time da vrijeme provedeno u istražnom zatvoru se ne uračunava u trajanje te mjere. Nije osnovana žalba optuženika ni zbog odluke o mjeri sigurnosti udaljenja iz zajedničkog kućanstva po čl. 74. KZ/11, jer optuženi i oštećena iako razvedeni i dalje žive u istom stanu, u kojem su živjeli i prije razvoda braka, a za izricanje ove mjere prema optuženiku nije od odlučnog značaja tko je vlasnik stana. (Iz odluke Županijskog suda u Šibeniku, KŽ-299/14 od 15. siječnja 2015.)

○ Cijeneći navedene okolnosti, kako olakotne tako i otegotne, te dovodeći ih u vezu s težinom počinjenog kaznenog djela, kao i posljedicama istog, te vodeći računa o načelu individualizacije kaznene sankcije, te stupnju krivnje, pobudama iz kojih je kazneno djelo počinjeno, okolnostima u kojima je počinitelj živio prije i nakon počinjenja kaznenog djela te vodeći računa o specifičnosti i kompleksnosti odnosa ovdje okrivljenika i oštećenika (okrivljenik od malena živi u nesređenim obiteljskim prilikama, majka se razvela od muža i napustila obitelj), uvjerenje je ovog drugostupanjskog suda da je prvostupanjski sud precijenio značaj otegotnih okolnosti i okrivljeniku izrekao prestrogu kaznu, te da se svrha kažnjavanja, u ovdje konkretnom slučaju može ostvariti izricanjem bezuvjetne kazne zatvora, ali u kraćem trajanju, tj. u trajanju od jedne godine zatvora s izrečenim sigurnosnim mjerama obveznog psihosocijalnog tretmana i udaljenja iz zajedničkog kućanstva, obje u trajanju od po jedne godine. Navedena kazna primjerena je svim naprijed nabrojenim okolnostima, te će po mišljenju ovog drugostupanjskog suda ostvariti svrhu kažnjavanja kako u pogledu specijalne prevencije, tj. djelovat će na okrivljenika da ubuduće ne čini kaznena djela, tako i u pogledu generalne prevencije, tj. u dostatnoj mjeri izraziti društvenu osudu za počinjenje ovdje predmetnog kaznenog djela, jačati će povjerenje građana u pravni poredak utemeljen na vladavini prava te utjecati kako na počinitelja tako i na sve ostale da ne čine kaznena djela kroz jačanje svijesti o pogibeljnosti činjenja kaznenih djela i o pravednosti kažnjavanja njihovih počinitelja. (Iz odluke Županijskoga suda u Zagrebu, KŽ-630/14-3 od 20. lipnja 2014.)

8.9. Zabrana pristupa internetu – čl. 75. KZ/11

Člankom 18. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom, ovaj članak je u značajno izmijenjen u stavcima 1. i 2., a dodan je i novi stavak 3.

U stavku 1. izostavljena je duljina trajanja ove sigurnosne mjere, na način da je taj dio odredbe prebačen u izmijenjeni stavak 2.

U stavku 2. propisano je da ova mjera može trajati od šest mjeseci do dvije godine, što je istovjetno ranijoj odredbi. Osim toga, u ovom stavku propisan je novi način izricanja ove sigurnosne mjere ako je okrivljeniku izrečena kazna zatvora, tada se mjera izriče u trajanju koje je od šest mjeseca do dvije godine dulje od izrečene kazne zatvora.

U stavku 3. naveden je rok nakon kojega sud može obustaviti izvršenje mjere, a to je nakon proteka polovine trajanja sigurnosne mjere zabrane pristupa internetu.

Najveći problem kod ove sigurnosne mjere biti će način kontrole njezina provođenja.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Pobijanom presudom Općinskog suda u Osijeku opt. G. K. proglašen je krivim što je u vrijeme i na način opisan kao u izreci, počinio kazneno djelo iskorištavanja djece za pornografiju iz čl. 163. st. 2. KZ/11, pa mu je temeljem čl. 163. st. 1. KZ/11 izrečena kazna zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine, a po čl. 55. st. 1. KZ/11 ova kazna je zamijenjena radom za opće dobro tako da se jedan dan zatvora zamjenjuje s dva sata rada, a po čl. 55. st. 2. i 5. KZ/11 odlučeno je da je rad za opće dobro optuženik dužan izvršiti u roku koji mu odredi nadležno tijelo za probaciju vodeći računa o mogućnostima optuženika obzirom na njegove osobne prilike i zaposlenje, s tim što rok ne može biti kraći od jednog mjeseca niti dulji od dvije godine, računajući od početka izvršavanja rada za opće dobro (pogrešno navedeno da se rok računa od izvršnosti presude). Temeljem čl. 55. st. 7. KZ/11 odlučeno je da ukoliko optuženik svojom krivnjom u cijelosti ili djelomično ne izvrši rad za opće dobro u propisanom roku, sud će donijeti odluku kojom određuje izvršenje izrečene kazne zatvora u cijelosti ili u neizvršenom dijelu. Temeljem čl. 54. KZ/11 optuženiku je vrijeme uhićenja i vrijeme provedeno u istražnom zatvoru od 14. siječnja do 14. veljače 2014.g. i od 28. veljače do 30. svibnja 2014. uračunato u izrečenu kaznu zatvora. Temeljem čl. 163. st. 4. u vezi čl. 79. st. 1. KZ/11 od optuženika je oduzeto računalo s ugrađenim operativnim sustavom, tvrdim diskom, oznaka i sadržaja navedenih u izreci pobijane presude i odlučeno da će se prodati prema odredbama koji vrijede za ovršni postupak. Temeljem čl. 75. st. 1. KZ/11 optuženiku je izrečena sigurnosna mjera zabrane pristupa Internetu u trajanju od 2 (dvije) godine računajući od izvršnosti sudske odluke. Temeljem čl. 75. st. 3. u vezi čl. 71. st. 5. KZ/11 odlučeno je da ukoliko optuženik ne postupi prema zabrani pristupa Internetu u trajanju od dvije godine, odnosno bez opravdanog razloga krši obvezu koja mu je određena sigurnosnom mjerom, sud će temeljem čl. 55. st. 8. KZ/11 donijeti odluku kojom se određuje izvršenje izrečene kazne zatvora. (Iz odluke Županijskog suda u Osijeku, Kž-298/14 Od 23. listopada 2014.)

○ Prvostupanjskom presudom Općinski sud u Šibeniku proglasio je krivim opt. E. M. zbog šesnaest u stjecaju počinjenih kaznenih djela, i to pet kaznenih djela iz čl. 163. st. 2. u svezi st. 1. KZ/11, tri kaznena djela iz čl. 163. st. 2. u svezi st. 1. i u svezi čl. 34. KZ/11, pet kaznenih djela iz čl. 161. st. 1. u svezi st. 3. KZ/11, jednog kaznenog djela iz čl. 163. st. 1. KZ/11 i dva kaznena djela iz čl. 165. st. 1. KZ/11, i istog, nakon što mu je utvrdio pojedinačne kazne zatvora za svako kazneno djelo, osudio na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine. Temeljem čl. 54. KZ/11 optuženiku je u izrečenu kaznu zatvora uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od dana 12. rujna 2012. do dana 13. rujna 2012. i od dana 13. ožujka 2013. do 14. ožujka 2013., kao i vrijeme provedeno u istražnom zatvoru od dana 13. rujna 2012. do 5. studenoga 2012., i od dana 14. ožujka 2013. do dana 29. srpnja 2013. Temeljem čl. 75. KZ/11 optuženiku je izrečena sigurnosna mjera zabrane pristupa internetu u trajanju od dvije godine.

Protivno žalbenim navodima optuženog u pravu je državni odvjetnik kada tvrdi da je prvostupanjski sud precijenio značaj utvrđene olakotne okolnosti u vidu dosadašnje neosuđivanosti optuženog, a podcijenio značaj iskazane ustrajnosti optuženog u vršenju kaznenih djela kojih je u kratkom vremenskom razdoblju počinio čak šesnaest, a kojim kaznenim djelima je cilj bio da sa oštećenom djecom ima spolni odnos ili s njim izjednačenu radnju, a za što je djeci optuženi nudio novac, odnosno kojim djelima je poticao djecu na sudjelovanje u snimanju dječje pornografije i djeci mlađoj od 15 godina prikazao posredstvom računalskog sustava slike pornografskog sadržaja, pa kada se ima u vidu i činjenica da žrtve kaznenih djela protiv spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta u praksi često trpe

dugotrajne posljedice zbog pretrpljenih psihičkih trauma, iz kojih razloga se i po ocjeni ovog suda izrečenom jedinstvenom kaznom zatvora u trajanju od dvije godine u konkretnom slučaju ne bi ostvarili ciljevi specijalne i generalne prevencije, zbog čega je pobijanu presudu trebalo preinačiti u odluci o kazni i optuženom, prihvaćanjem pojedinačnih kazni utvrđenih od strane prvostupanjskog suda za pojedina kaznena djela za koja je optuženi prvostupanjskom presudom proglašen krivim, izreći jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od dvije godine i šest mjeseci jer će se, po ocjeni ovog drugostupanjskog suda, takvom kaznom ostvariti načelo individualizacije kazne i postići svrha kažnjavanja. (Iz odluke Županijskog suda u Šibeniku, Kžm-18/13 od 3. listopada 2013.)

8.10. Zaštitni nadzor po punom izvršenju kazne zatvora – čl. 76. KZ/11

Člankom 19. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom ovaj članak izmijenjen i dopunjen u stavcima 1. i 2.

Stavak 1. je dopunjen na način da je sada propisano da se ova mjera primjenjuje samo ako osuđeniku nije odobren uvjetni otpust nego je kaznu u cijelosti izdržao.

U stavku 2. izricanje mjere je produljeno na tri godine ako je počinjeno na štetu djeteta.

Ovu mjeru provoditi će služba za probaciju prema odredbama Glave VI. Zakona o probaciji.

9. Oduzimanje predmeta – čl. 79. KZ/11

Člankom 21. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom ovaj članak je u potpunosti izmijenjen, a prema obrazloženju izmjena to je učinjeno zbog usklađenja s Direktivom 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća Europe od 3. travnja 2014.

Odredba članak 79. KZ/11 o oduzimanju predmeta blaža je od odredbe članka 80. KZ/97, jer prema KZ/11 oduzimanje predmeta više nije sigurnosna mjera nego mjera *sui generis*.

Prema odredbi članka 85. stavka 3. KZ oduzimanje predmeta zastarijeva po proteku pet godina od pravomoćnosti presude kojom je izrečena. Ova odredba je u potpunosti nova jer KZ/97 nije imao odredbu koja bi govorila o zastari oduzimanja predmeta.

U članku 79. stavku 1. KZ/11 prije II. Novele već je bilo propisano oduzimanje predmeta.

Nakon II. Novele sadržaj staroga stavka 1. podijeljen je u dva stavka: stavak 1. koji govori o oduzimanju predmeta i sredstava koji su nastali počinjenjem kaznenoga djela kod kojih nije potrebno utvrđivati postojanje opasnosti da će biti ponovno uporabljeni i stavak 2. koji govori o oduzimanju predmeta i sredstava koji su bili namijenjeni ili uporabljeni za počinjenje kaznenoga djela za koje je potrebno

utvrđivati su nastali počinjenjem kaznenoga djela i oni koji su bili namijenjeni i uporabljeni za počinjenje kaznenoga djela ako je postojala opasnost da će se ponovno uporabiti. postojanje opasnosti da će biti ponovno uporabljeni za počinjenje kaznenog djela.

Stavkom 3. zakonodavac je predvidio oduzimanje predmeta i od počinitelja koji su *tempore criminis* bili neubrojivi ili su postupali u neotklonjivoj zabludi zbog čega su bili oslobođeni od optužbe.

Stari Kazneni zakon (KZ/97) nije imao propisano oduzimanje predmeta ako je počinitelj neubrojiva osoba, pa su u takvom slučaju predmeti oduzimani primjenom odgovarajućih odredbi Zakona o kaznenom postupku.

Ovim stavkom zakonodavac je predvidio oduzimanje predmeta i od počinitelja koji su *tempore criminis* bili neubrojivi ili su postupali u neotklonjivoj zabludi zbog čega su bili oslobođeni od optužbe.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Osnovano u žalbi navodi žalitelj (opt. S. D.) da je pobijana presuda donijeta uz bitnu povredu odredaba kaznenog postupka. To zbog toga što je žalitelj prema (činjeničnom) opisu djela proglašen krivim da je "uzeo i zadržao za sebe, 17 samostojećih stabala bukve, graba i hrasta, u vrijednosti od 3.053,32 kune" i od toga izradio "najmanje 10 prostornih metara ogrjevnog drveta", a potom se suprotno tome na temelju čl. 79. st. 1. i 3. KZ/11 "izriče sigurnosna mjera" oduzimanja predmeta, tako da se od B. B. i M. D. oduzima ukupno 21 prostornih metara ogrjevnog drveta hrasta i bukve. Dakle, oduzima se 11 prostornih metara ogrjevnog drveta i to samo hrasta i bukve (bez graba) više nego što je u opisu djela navedeno da je počinjenjem djela protupravno prisvojio opt. S. D. Pored toga, iako je prvostupanjski sud utvrdio da je na taj način žalitelj prisvojio pokretne stvari točno određene vrijednosti od 3.053,32 kune oštećenu Republiku Hrvatsku, koja je podneskom Hrvatskih šuma od 15. prosinca 2014. izvršila obračun štete i podnijela imovinskopravni zahtjev u tom iznosu, ipak upućuje na parnicu sa zahtjevom za naknadu štete. (Iz odluke Županijskog suda u Osijeku, Kž-115/15 od 12. ožujka 2015.)

○ Pobijanom presudom suda prvog stupnja, na temelju čl. 450. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ broj 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 – odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13 i 145/13 , u daljnjem tekstu ZKP/08) kazneni nalog Općinskog suda u Varaždinu pod brojem K-188/14-2 od 12. lipnja 2014. stavljen je van snage, te je okrivljenik D. S. proglašen krivim zbog kaznenog djela iz čl. 264. st. 1. KZ/11, za koje kazneno djelo je temeljem istog zakonskog propisa osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 7 mjeseci. Na temelju čl. 56. st. 1. KZ/11 okrivljeniku D. S. izrečena je uvjetna osuda te se izrečena kazna zatvora neće izvršiti ako okrivljenik u roku od 1 godine od pravomoćnosti presude ne počini novo kazneno djelo. Temeljem čl. 79. KZ/11 od okrivljenika D. S. oduzimaju se predmetni nedozvoljene trgovine, i to ukupno 3 komada PVC vrećica u kojima se nalazi rezani duhan ukupne težine 2 kg i 15 komada PVC vrećica u kojima se nalazi rezani duhan ukupne težine 13 kg, koji su mu oduzeti uz potvrdu o privremenom oduzimanju predmeta broj 769229, a što će se po pravomoćnosti uništiti. (Iz odluke Županijskog suda u Varaždinu, Kž-83/15 od 3. ožujka 2015.)

10. Značenje zakonskih izraza – čl. 87. KZ/11

Članak 87. KZ/11 - II. Novelom KZ/11 znatno je izmijenjen i dopunjen, a ovdje ćemo se baviti samo s najznačajnijim izmjenama i dopunama, onima iz stavaka 27., 28., 29. i 30. toga članka kojima su određeni novčani ekvivalenti za neodređene vrijednosti koje su zakonsko obilježje kaznenog djela.

Za pozdraviti je da je zakonodavac odredio novčane ekvivalente za neodređene vrijednosti koje su zakonsko obilježje kaznenog djela ali nam se čini da je to učinio na pogrešnom mjestu.

Naime, mislimo da je novčane ekvivalente za neodređene vrijednosti trebalo navesti uz svako kazneno djelo na koje se one odnose, što znači na 57 mjesta koliko je Pravnih shvaćanja donio Kazneni odjel Vrhovnog suda Republike Hrvatske, te još na jednom 58. mjestu kod kaznenog djela krađe u članak 228. stavak 3. KZ/11 u koji je neodređena vrijednost unesena II. Novelom.

Sve neodređene vrijednosti koje su propisane u članku 87. stavcima 27., 28., 29. i 30. KZ istovjetne su onima koje je u svojim pravnim shvaćanjima donio Vrhovni sud, osim kod određivanja vrijednost stvari, imovinskog prava i imovinske koristi koja je mala, za koju je određeno da će postojati ako ne prelazi 1000,00 kuna dok je Vrhovni sud tu granicu postavio na vrijednost koja ne prelazi 2.000,00 kn. Koliko je ovakvo pooštavanje kod "sitnih" kaznenih djela bilo opravdano pokazati će vrijeme, no svakako je čudno da je razlika između Pravnih shvaćanja Kaznenog odjela VSRH i izmjena neodređenih vrijednosti u II. Noveli provedena samo kod najblažih kaznenih djela.

Stavak 27. Vrijednost imovine, imovinske štete, imovinske koristi, porezne obveze i državne potpore je velikih razmjera ako prelazi 600.000,00 kuna. Razaranja prouzročena kaznenim djelima su velika ako prelaze 600.000,00 kuna.

Ovaj stavak unesen je u KZ člankom 25. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom, a njime je propisan novčani ekvivalent koji odgovara neodređenim vrijednostima koje su nabrojane.

Novčani ekvivalenti za nabrojane neodređene vrijednosti u ovom stavku jednaki su onima iz odgovarajućih pravnih shvaćanja koje je donio Kazneni odjel Vrhovnoga suda na sjednici održanoj 27. prosinca 2012.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ U zahtjevu osuđenika za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude navodi se da je na štetu osuđenika povrijeđen kazneni zakon i to na način da je prvostupanjski sud odlučujući temeljem članka 3. stavak 3. KZ/11 o primjeni blažeg zakona na osuđenika primijenio zakon koji nije mogao primijeniti. Naime, osuđenik smatra da prvostupanjski sud nije mogao naći pravni kontinuitet kaznenog djela zlouporabe u gospodarskom poslovanju iz članka 292. stavak 1. alineja 4. i stavak 2. KZ/97, sa kaznenim djelom utaje poreza i carine iz članka 256. stavak 1. KZ/11,

jer se optuženiku stavljalo na teret šteta velikih razmjera od preko 500.000,00 kuna, pa se onda moglo raditi samo o kaznenom djelu iz članka 256. stavak 3. KZ/11 koje je strože za počinitelja od kaznenog djela iz članka 292. stavak 2. KZ/97, koje kazneno djelo je kao takvo brisano iz zakona. Suprotno i ovim navodima podnesenog zahtjeva treba reći da je Kazneni odjel Vrhovnog suda Republike Hrvatske na sjednici odjela dana 27. prosinca 2012. donio pravno shvaćanje br. Su-IV k-4/2012-57 prema kojem je radi jedinstvene primjene neodređenih vrijednosti obilježja pojedinih kaznenih djela, zakonsko obilježje „šteta velikih razmjera“ postoji kad vrijednost imovinske štete prelazi 600.000,00 kuna. Prema tome, pravilno je prvostupanjski sud postupio kada je osuđenika osudio za osnovni oblik kaznenog djela iz članka 256. stavak 1. KZ/11 koje je evidentno blaže za počinitelja obzirom na raspon zapriječene kazne od šest mjeseci do pet godina. (Iz odluke VSRH, III Kr-129/14 od 21. svibanj 2015.)

○ Ovdje treba istaknuti da je KZ/11 blaži ne samo po propisanoj kazni nego i po iznosu koji se kod tih kaznenih djela smatra kvalifikatornim elementom, a to su „znatna imovinska korist“ kod djela iz čl. 292. st. 2. KZ/97 i „porezna obveza velikih razmjera“, kod kaznenog djela iz čl. 256. st. 3. KZ/11. Ranije je taj iznos bio kod kvalificiranog oblika kaznenog djela iz čl. 292. st. 2. KZ/97 60.000,00 kuna pa je za to kazneno djelo okrivljenik i bio optužen. Sada je taj iznos kod kvalificiranog oblika kaznenog djela iz čl. 256. st. 3. KZ/11 600.000,00 kuna. S obzirom na iznos za koji se tereti okrivljenik od 406.909,82 kune, a koji iznos ne prelazi 600.000,00 kuna se radi o osnovnom obliku kaznenog djela iz čl. 256. st. 1. KZ/11 pa je s obzirom na to i u tome dijelu KZ/11 povoljniji za okrivljenika pa je zato i primijenjen. (Iz odluke Županijskog suda u Splitu, Kž-65/10 od 21. siječnja 2014.)

Stavak 28. Vrijednost imovine je većeg opsega ako prelazi 200.000,00 kuna.

Ovaj stavak unesen je u KZ člankom 25. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom, a njime je propisan novčani ekvivalent koji odgovara neodređenim vrijednostima koje su nabrojane.

Novčani ekvivalenti za nabrojane neodređene vrijednosti u ovom stavku jednaki su onima iz odgovarajućih pravnih shvaćanja koje je donio Kazneni odjel Vrhovnoga suda na sjednici održanoj 27. prosinca 2012.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Za utvrđenje da li je nastala konkretna opasnost za imovinu većeg opsega, kao bitnog obilježje kaznenog djela iz čl. 215. st. 1. KZ/11, nije od značaja kolika je visina štete na imovini za koju je eksplozivom izazvana opasnost, nego samo da se radi o imovini većeg opsega (prema pravnom shvaćanju Kaznenog odjela Vrhovnog suda RH od 27. prosinca 2013. ako prelazi 200.000,00 kuna), pošto se konkretna opasnost za imovinu, kao posljedica ovog kaznenog djela, može izazvati a da do štete uopće ne dođe. Tek kod kvalificiranog oblika ovog kaznenog djela, propisanog čl. 222. KZ/11, obilježje kaznenog djela je i prouzročenje štete i to štete velikih razmjera (prema citiranom pravnom shvaćanju kad prelazi 600.000,00 kuna). Prema tome, da je počinjenjem predmetnog kaznenog djela optuženik izazvao konkretnu opasnost za imovinu većeg opsega dokazuje to što su eksplozijom oštećeni automobili, trgovina i dva ugostiteljska objekta, bez obzira na visinu pričinjene štete, jer oštećeni spomenik, pet automobila, trgovina i ugostiteljski objekti, ali i svi drugi objekti u blizini koji samo srećom nisu oštećeni, u svakom slučaju predstavljaju imovinu većeg opsega, kako je

to pravilno utvrdio prvostupanjski sud. (Iz odluke Županijskog suda u Šibeniku, KŽ-31/15 od 26. ožujka 2015.)

○ U vrijeme počinjenja ovog djela važio je KZ/97, dok je s 1. siječnja 2013. stupio na snagu novi Kazneni zakon (Narodne novine 125/11 i 144/12, u daljnjem tekstu KZ/11). Zakonski opis predmetnog kaznenog djela iz čl. 263. st. 1. KZ/97 podudara se s opisom tog djela iz čl. 215. st. 1. KZ/11. Prema tome pravni opis iz čl. 215. st. 1. KZ/11 zadržao je neodređeno vrijednosno obilježje „imovine većeg opsega“ koje u nominalnom iznosu utvrđuje Kazneni odjel Vrhovnog suda Republike Hrvatske, a prema njegovom pravnom shvaćanju broj Su-726-IV/1997 od 24. studenoga 1997., koje je vrijedilo tempore criminis, zakonsko obilježje „imovina većeg opsega“ postojalo je kada vrijednost imovine prelazi 100.000,00 kn. Međutim, ono je podložno promjenama pa je tako Kazneni odjel Vrhovnog suda Republike Hrvatske 27. prosinca 2012. donio novo pravno shvaćanje o visinama neodređenih vrijednosti koje su zakonsko obilježje pojedinih kaznenih djela iz KZ/11 pod broj Su-IV-k-4/12 sukladno kojem neodređena vrijednost „imovina većeg opsega“ iz čl. 215. st. 1. KZ/11 postoji kad vrijednost imovine prelazi 200.000,00 kn. Budući da iz činjeničnog supstrata konkretnog kaznenog djela proizlazi da je ukupna vrijednost imovine za koju je postojala opasnost od požara iznosila oko 158.000,00 kn, očito je da opisana inkriminacija, s obzirom na ovo bitno obilježje, prema novom KZ/11 više nije kazneno djelo pa je, primjenjujući odredbu čl. 3. st. 2. KZ/11, valjalo u tom dijelu ex offa na temelju čl. 390. st. 1. ZKP-a preinačiti pobijanu presudu na način kako je precizirano u točki I izreke ove presude. (Iz odluke Županijskog suda u Varaždinu, KŽ-494/12 od 12. ožujka 2013.)

Stavak 29. Vrijednost stvari, imovinskog prava i imovinske koristi je velika ako prelazi 60.000,00 kuna. Vrijednost imovinske koristi i štete je znatna ako prelazi 60.000,00 kuna.

Ovaj stavak unesen je u KZ člankom 25. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom, a njime je propisan novčani ekvivalent koji odgovara neodređenim vrijednostima koje su nabrojane.

Novčani ekvivalenti za nabrojane neodređene vrijednosti u ovom stavku jednaki su onima iz odgovarajućih pravnih shvaćanja koje je donio Kazneni odjel Vrhovnoga suda na sjednici održanoj 27. prosinca 2012.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Radi se o tome da je izreka napadane presude nerazumljiva, proturječna sama sebi i razlozima presude. Naime, u činjeničnom opisu djela za koje je proglašen krivim stoji da je optuženik „zadržao navedeni radni stroj, na koji način je davatelja leasinga oštetio za točno neutvrđeni iznos sadašnje vrijednosti stroja koji sigurno prelazi 60.000,00 kn“, dok potom prvostupanjski sud na temelju čl. 158. st. 2. ZKP/08 oštećeniku dosuđuje imovinskopravni zahtjev u iznosu od 83.910,45 eura u kunsnoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan plaćanja s obrazloženjem (strana 8/II odlomak) da „iz materijalne dokumentacije priložene spisu i to raskida Ugovora o leasingu broj 021000231 proizlazi da iznos neplaćenih potraživanja po predmetnom ugovoru iznosi upravo 83.910,45 eura“. Prema tome očito je da se dosuđeni imovinskopravni zahtjev u predmetnom slučaju ne podudara s činjeničnim supstratom inkriminiranog kaznenog djela, čime je

nesumnjivo ostvarena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz naprijed naznačene zakonske odredbe s obzirom da je takva izreka de facto nejasna i kontradiktorna. Na kraju treba prvostupanjskom sudu skrenuti pozornost na još dva bitna detalja. U skladu s čl. 459. st. 5. ZKP/08 sud je, između ostaloga, dužan prezentirati razloge zbog kojih nije prihvatio pojedine prijedloge stranaka, jer u protivnom otvara mogućnost nastupa relativno bitne postupovne povrede iz čl. 468. st. 3. ZKP/08. S druge pak strane valja upozoriti da se Kazneni zakon („Narodne novine“ broj 125/11, 144/12 i 56/15, u daljnjem tekstu KZ/11), koji je stupio na snagu 1. siječnja 2013., ukazuje blažim za počinitelja kada je u pitanju kvalificirani oblik kaznenog djela utaje, s obzirom da zakonsko obilježje „stvar velike vrijednosti“ kod kaznenog djela utaje, a sukladno odredbi čl. 87. st. 29. KZ/11, postoji ako prelazi 60.000,00 kn, dok je prema pravnom shvaćanju Kaznenog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Su-IV/1997 od 24. studenoga 1997., koje je važno u vrijeme počinjenja inkriminiranog kaznenog djela, ovo obilježje egzistiralo kada je vrijednost utajene stvari prelazila 30.000,00 kn. (Iz odluke Županijskog suda u Varaždinu, KŽ-349/15 od 25. kolovoza 2015.)

○ Ispitujući pobijanu presudu povodom žalbi opt. A. Š. i opt. Z. S. zbog povrede kaznenog zakona, a po službenoj dužnosti i u odnosu na opt. Ž. Z. koji se nije žalio, ovaj drugostupanjski sud je utvrdio da su na štetu optuženika pogrešno primijenjene odredbe kaznenog zakona. Naime, u odnosu na kazneno djelo zlouporabe ovlasti u gospodarskom poslovanju iz čl. 292. st. 2. u vezi st. 1. alineja 5. KZ/97, treba reći da to kazneno djelo ima svoj pravni kontinuitet u kaznenom djelu protiv gospodarstva – zlouporabi povjerenja u gospodarskom poslovanju iz čl. 246. st. 2. KZ/11. Pritom valja naglasiti da je KZ/11 u odnosu na to kazneno djelo blaži zakon u odnosu na KZ/97, unatoč tome što je zapriječena zatvorska kazna za kazneno djelo iz čl. 246. st. 2. KZ/11 (1 do 10 godina) stroža u odnosu na zapriječenu kaznu zatvora za kazneno djelo iz čl. 292. st. 2. KZ/97, jer je, prema stajalištu Vrhovnog suda Republike Hrvatske, sud u odmjeravanju kazne vezan maksimalno zapriječenom kaznom koja je za optuženika povoljnija, a to je maksimalno zapriječena kazna po KZ/97. Osim toga, s obzirom da je u vrijeme donošenja ove odluke, 30. svibnja 2015. stupio na snagu Zakon o izmjenama i dopunama kaznenog zakona („Narodne novine“ br. 56/15) koji zakonski pojam „znatna korist“ iz čl. 87. st. 29. KZ/11 definira s iznosom koji prelazi 60.000,00 kn, trebalo je preinačiti prvostupanjsku presudu u pravnoj ocjeni djela, jer je primijenjen stroži zakon koji se u smislu odredbe čl. 469. toč. 4. ZKP/08 nije mogao primijeniti. (Iz odluke VSRH, I KŽ-101/15-4 od 17. lipnja 2015.)

Stavak 30. Vrijednost stvari, imovinskog prava i imovinske koristi je mala ako ne prelazi 1000,00 kuna.

Ovaj stavak unesen je u KZ člankom 25. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom, a njime je propisan novčani ekvivalent koji odgovara neodređenim vrijednostima koje su nabrojane, a što je ranije određivao Kazneni odjel Vrhovnog suda Republike Hrvatske donošenjem pravnih shvaćanja.

Novčani ekvivalenti za nabrojane neodređene vrijednosti u ovom stavku nije jednak onima iz odgovarajućih pravnih shvaćanja koje je Kazneni odjel Vrhovnog suda Republike Hrvatske donio za svako pojedino kazneno djelo u kome je neodređena vrijednost zakonsko obilježje djela. Odnosno, novčani ekvivalent je upola manji od onoga iz odgovarajućeg pravnoga shvaćanja Vrhovnog suda koje je doneseno 27. prosinca 2012., neposredno prije stupanja na snagu KZ/11.

Kako ova izmjena nije povoljnija za počinitelje neće se moći primjenjivati u onim postupcima koji su pokrenuti prije II. Novele, a u času izmjene nisu pravomoćno okončani.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Da bi se radilo o kaznenom djelu iz čl. 229. st. 3. u svezi st. 1. toč. 1. u vezi čl. 228. st. 1. KZ („Narodne novine“ br. 125/11, 144/12 i 56/15), sukladno čl. 87. st. 30. KZ/11 (čl. 25. ZIDKZ) potrebno je da vrijednost ukradene stvari ne prelazi 1.000,00 kn. S obzirom da je u činjeničnom opisu djela za koje su optuženici proglašeni krivim navedeno da ukupna vrijednost ukradenih stvari iznosi "...svakako manje od 2.000,00 kn", proizlazi da u svezi pravne oznake djela po čl. 229. st. 3. u svezi st. 1. toč. 1. u svezi čl. 228. st. 1. KZ („Narodne novine“ br: 125/11, 144/12 i 56/15) činjenično stanje nije potpuno utvrđeno, jer nije utvrđeno da li ukupna vrijednost ukradenih stvari ne prelazi 1.000,00 kn. (Iz odluke Županijskog suda u Varaždinu, KŽ-312/15 od 22. srpnja 2015.)

○ Okrivljenik nije u pravu niti kada u žalbi tvrdi da je pobijanom presudom na njegovu štetu povrijeđen kazneni zakon. Konkretno, smatra da je prvostupanjski sud pogrešno postupio kada je predmetno djelo pravno okvalificirao po novom Kaznenom zakonu („Narodne novine“ br: 125/11 i 144/12 - dalje u tekstu: KZ/11), jer se po njegovom mišljenju u konkretnom slučaju kao blaži ukazuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme počinjenja djela – Kazneni zakon („Narodne novine“ br: 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03 – odluka Ustavnog suda, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07, 152/08 i 57/11, u daljnjem tekstu KZ/97). Okrivljenik do takvog zaključka dolazi uspoređujući propisane kazne za predmetno kazneno djelo po KZ/11 i KZ/97. Tako je u čl. 216. st. 2. KZ/97 bila propisana novčana kazna ili kazna zatvora do šest mjeseci, dok se u čl. 228. st. 2. KZ/11 propisuje kazna zatvora do jedne godine. Međutim, prema pravnom stajalištu Vrhovnog suda Republike Hrvatske, koje u žalbi navodi i sam okrivljenik, zakonsko obilježje kaznenog djela iz čl. 228. st. 2. KZ/11 – vrijednost ukradene stvari mala - postoji kada vrijednost ukradene stvari ne prelazi 2.000,00 kuna, dok je prema ranijem pravnom stajalištu Vrhovnog suda Republike Hrvatske to isto obilježje kod kaznenog djela iz čl. 216. st. 2. KZ/97 postojalo kada vrijednost ukradene stvari nije prelazila 1.000,00 kuna. Prema tome, kada se konkretno činjenično stanje podvede pod KZ/97 radilo bi se o kaznenom djelu krađe iz čl. 216. st. 1. KZ/97, budući vrijednost ukradenih stvari u konkretnom slučaju prelazi 1.000,00 kuna (1.886,25 kuna), dok se po novom KZ/11 radi o kaznenom djelu iz čl. 228. st. 2. KZ/11 s obzirom da ta vrijednost nije veća od 2.000,00 kuna. Budući je za kazneno djelo iz čl. 216. st. 1. KZ/97 bila propisana kazna zatvora od tri mjeseca do tri godine, slijedom svega navedenog novi KZ/11 se nedvojbeno ukazuje kao blaži zakon za okrivljenika. (Iz odluke Županijskog suda u Varaždinu, KŽ-188/15 od 29. travnja 2015.)

10.1. Nova Neodređena vrijednost kod kaznenog djela iz čl. 91. stavka 8. KZ/11

Potrebno je istaći da na još jednom mjestu II. Novelom KZ/11 izmijenjena neodređena vrijednost, a to je kod kaznenoga djela ratnoga zločina iz članka 91. stavka 8. KZ.

Prije II. Novele u članku 91. stavku 1. točki 8. KZ bio je propisan oblik toga kaznenoga djela ako je došlo „*do uništavanje i oduzimanje imovine u velikim razmjerima koje nije opravdano vojnom nuždom i koje je provedeno nezakonito i samovoljno.*“

Zbog jedinstvene primjene neodređenih vrijednosti obilježja na pojedina kaznena djela od strane svih sudova, Kazneni odjel Vrhovnoga suda na sjednici održanoj 27. prosinca 2012. donio je pravno shvaćanje da zakonsko obilježje „*uništavanje i oduzimanje imovine u velikom razmjerima*“ kod kaznenog djela ratnog zločina iz članka 91. stavka 1. točke 8. KZ/11, postoji kad vrijednost uništene ili oduzete imovine prelazi 600.000,00 kn.

Nakon II. novele točka 8. članka 1. KZ glasi:

„8. opsežno uništavanje i oduzimanje imovine koje nije opravdano vojnom nuždom i koje je provedeno nezakonito i samovoljno“

Člankom 26. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom u stavku 1. točka 8. je u potpunosti izmijenjena, tako da je umjesto „uništavanje i oduzimanje imovine u velikom razmjerima“ za postojanje kaznenoga djela ratnoga zločina iz ove točke traži "opsežno uništavanje i oduzimanje imovine", što je usklađeno s izričajem Zakona o potvrđivanju Rimskoga statuta Međunarodnog kaznenoga suda, a što ne mora biti oduzimanje i uništavanje čija vrijednost prelazi 600.000, 00 kuna. Zbog toga, II. Novelom za „opsežno uništavanje i oduzimanje imovine“ nije određen novčani ekvivalent.

Ovom izmjenom zakonodavac je uveo novi neodređeni pojam opsežno uništavanje i oduzimanje imovine za koji nije odredio novčani ekvivalent, nego će ga morati odrediti sudska praksa, a možda će Kazneni odjel Vrhovnoga suda, ako se ukaže potreba, zbog ujednačavanja sudske prakse, o tome donijeti pravno shvaćanje

11. Teško sramoćenje – čl. 148. KZ/11

Člankom 42. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom ovaj članka je znatno izmijenjen, najprije je izmijenjen naziv kaznenog djela, iz sramoćenja u teško sramoćenje, a dodani su i potpuno novi stavci 3. i 4.

Stavak 3. Nema kaznenog djela teškog sramoćenja ako počinitelj dokaže istinitost činjenične tvrdnje koju je iznosio ili pronosio ili postojanje ozbiljnog razloga zbog kojeg je povjerovao u njezinu istinitost.

Člankom 42. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom u članka 147. KZ unesen je novi stavak 3. kojim je propisano u kojem slučaju neće biti ostvareno biće ovoga kaznenog djela. To će biti u slučaju da počinitelj dokaže istinitosti činjeničnih tvrdnji koje je iznio ili prenio ili pak postojanje ozbiljnog razloga zbog kojeg je povjerovao istinitost onoga što iznosi ili prenosi što prije II. Novele nije utvrđivano.

Ako se pak istinitost iznesenih ili prenesenih činjeničnih tvrdnji dokaže to u procesnom smislu znači da treba donijeti oslobađajuću presudu po članka 453. točki 1. Zakona o kaznenom postupku.

Stavak 4. Dokazivanje okolnosti iz stavka 3. ovog članka nije dopušteno ako se činjenične tvrdnje iz stavka 1. odnose na osobne ili obiteljske prilike.

Člankom 42. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom u članka 147. KZ unesen je ovaj novi stavak 4.

U usporedbi s ovim člankom prije II. Novele sada je prema stavku 3. dokazivanje istinitost činjenične tvrdnje koju je počinitelj iznosio ili pronosio ili je povjerovao u njezinu istinitost, ne samo utvrđuje, nego kazneno djelo neće postojati ako se u tijeku postupka dokažu. Doduše, uz ograničenje propisano u ovom stavku, da dokazivanje istinitosti ipak nije dopušteno ako se činjenične tvrdnje odnose na osobne ili obiteljske prilike.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Kraj takvog stanja stvari kada je prvostupanjski sud zaključio da je opt. Ž. G., kao novinar, pišući sporni članak postupao u dobroj vjeri, u namjeri da javnost obavijesti o postupanju policijskog službenika, za koje je našao da nije primjereno i koje onda može predstavljati kršenje zakona, te da je dokazao istinitost svojih činjeničnih tvrdnji i da nije imao razloga sumnjati u istinitost tih tvrdnji obzirom, na provjeru da li se događaj zbilo, sudionike tog događaja, sudioništvo privatnog tužitelja, kao policijskog službenika, u tom događaju, sudioništvo I. Z. u tom događaju i posljedice koje je ovaj potonji pretrpio, potvrdu tih događaja od strane predstavnika policije i potvrdu da se zbog toga provode i izvidi od strane nadležne policijske službe radi ocjene pravilnosti i zakonitosti postupanja policijskih službenika, tada opt. Ž. G. nije imao nikakvog razloga posumnjati u istinitost navoda I. Z. čije navode je prenio u spornom članku. Pri tome pravilno prvostupanjski sud zaključuje da namjera opt. Ž. G. nije bila da iznošenjem činjeničnih tvrdnji iz članka naštetiti časti ili ugledu privatnog tužitelja D. K. Stoga je, shodno st. 3. čl. 148. KZ/11 prvostupanjski sud pravilno zaključio da nema kaznenog djela u postupanju opt. Ž. G. jer je dokazao istinitost činjeničnih tvrdnji iznesenih u spornom članku, da je postupao u dobroj vjeri, te da nije imao razloga posumnjati da bi ti činjenični navodi bili neistiniti. Kraj takvog stanja stvari kada je prvostupanjski sud utvrdio da u radnjama optuženika opisanim u privatnoj tužbi nema kaznenog djela pravilno je opt. Ž. G. na temelju čl. 453. toč. 1. ZKP/08 oslobodio od optužbe. (Iz odluke Županijskog suda u Osijeku, Kž-287/15 od 5. lipnja 2015.)

○ Prvostupanjski sud ispravno prihvaća obranu optuženika, te je pravilno utvrđeno da nakon provedenog dokaznog postupka nije dokazano da bi optuženik počinio kaznena djela koja mu se stavljaju na teret. Pri tome ispravno

prvostupanjski sud zaključuje, a u donosu na kazneno djelo klevete iz čl. 149. st. 1. KZ/11, da tužitelj tijekom postupka nije dokazao subjektivnu komponentu djela odnosno da bi optuženik dajući inkriminirajuću izjavu postupao sa sviješću da iznosi za privatnog tužitelja tvrdnju koja je neistinita. Naime, ocjena je i ovog drugostupanjskog suda kako je optuženik iznoseći inkriminiranu izjavu za privatnog tužitelja postupao u uvjerenju da je za stradanje njegovog psa odgovoran upravo privatni tužitelj J. D. Ovakav zaključak prvostupanjskog suda i po ocjeni ovog drugostupanjskog suda zasniva se na činjenici da izjava optuženika, iako je iznesena pod utjecajem narušenih odnosa sa privatnim tužiteljem, nije bila neprovjerena, jer je optuženik učinio određene korake koji su doveli do stvaranja takvog mišljenja kod njega, obzirom da je zatražio i medicinsku potvrdu o tijelu uginule životinje, pa je ocjena i ovog drugostupanjskog suda kako je optuženik, kada je dao izjavu za privatnog tužitelja da mu je otrovao psa, vjerovao u istinitost takve tvrdnje obzirom na njihove narušene odnose, a istodobno nije znao da je neistinita. Stoga je i ocjena ovog drugostupanjskog suda kako privatni tužitelj nije dokazao izravnu niti neizravnu namjeru koja bi sadržavala svijest da optuženik iskazuje neistinito, jer iako inkriminirana izjava može naštetiti časti i ugledu privatnog tužitelja, ocjena je ovog drugostupanjskog suda da namjera optuženika nije bila usmjerena naštetiti privatnom tužitelju, niti je on izjavu dao znajući da je neistinita, pa da bi time pristajao da takvom neistinitom izjavom šteti časti ili ugledu privatnog tužitelja. Stoga, ispravno prvostupanjski sud zaključuje kako je optuženik dao inkriminiranu izjavu za privatnog tužitelja koja može naštetiti časti i ugledu privatnog tužitelja, ali je vjerovao u njezinu istinitost, obzirom da je zatražio veterinarsku analizu tijela uginule životinje, pa je ocjena ovog drugostupanjskog suda da postupanju okrivljenika nedostaje subjektivni element kaznenog djela, da bi se moglo smatrati klevetom. Isto tako ispravno prvostupanjski sud zaključuje da je optuženik iznoseći inkriminiranu izjavu postupao u dobroj vjeri, kako je to propisano čl. 148. st. 3. KZ/11 koji navodi da se neće raditi o kaznenom djelu sramoćenja ako počinitelj dokaže istinitost tvrdnji ili pak postojanje ozbiljnog razloga zbog kojeg je postupajući u dobroj vjeri povjerovao u njihovu istinitost. Stoga, zbog svega navedenog prvostupanjski sud je ispravno optuženika temeljem čl. 453. toč. 3. ZKP/08 oslobodio optužbe, te je za takova svoja utvrđenja uz rečeno u ovoj presudi dao u cijelosti valjane i logične razloge koje prihvaća i ovaj drugostupanjski sud. (Iz odluke Županijskog suda u Zagrebu, Kž-1031/14 od 3. veljače 2015.)

○ Također je pravilno prvostupanjski sud zaključio kako je navedena činjenična tvrdnja podobna naškoditi časti i ugledu privatnog tužitelja, kada se za istog kaže „pogodovanje odbjeglom kriminalcu i prikrivanju tragova kriminala“ no da bi se radilo i o kaznenom djelu potrebno je bilo utvrditi, a što je i utvrdio prvostupanjski sud, da li je ta činjenična tvrdnja izrečena u cilju da se samo šteti časti i ugledu privatnog tužitelja. Bilo je potrebno sagledati navedene činjenične tvrdnje u svjetlu odredbe čl. 203. KZ/97 koja navodi da nema kaznenog djela kad se radi o uvredljivom ili klevetničkom sadržaju koji je ostvaren ili učinjen dostupnim drugima u znanstvenom, književnom, umjetničkom djelu ili javnoj informaciji u obavljanju službene dužnosti, političke i druge javne i društvene djelatnosti i sl. ili u obrani nekog prava ili zaštiti opravdanih interesa, osim ako iz načina izražavanja i drugih okolnosti jasno proizlazi da se radi o ponašanju koje je imalo cilj samo škoditi nečijoj časti i ugledu. Kako je okrivljenik predstavnik Hrvatske udruge sindikata, koji ima obvezu sindikalne djelatnosti i zaštite radnika a u konkretnom slučaju pitanje novinarke da komentira odluku Trgovačkog suda u Splitu vezanu za TD „S.“, to uz činjenicu da je protiv privatnog tužitelja J. Č. pokrenut kazneni postupak zbog

gospodarskog kriminala a isti se nalazi u bijegu, iako se je okrivljenik neprikladno izrazio o privatnom tužitelju, njegova izjava nije dana s namjerom da se samo naštetiti časti i ugledu privatnog tužitelja, već kao kritika odluke Trgovačkog suda u Splitu i ponašanja privatnog tužitelja J. Č. kao bivšeg vlasnika TD „S.“ a koji se nalazi u bijegu, a TD „S.“ u stečaju, a radnici bez posla. Nije u pravu stoga žalitelj kada smatra da se iz puke činjenice da se radi o uvredljivom i neistinitom sadržaju činjenične tvrdnje okrivljenika, treba izvesti zaključak da je navedena činjenična tvrdnja izrečena isključivo u cilju da se naštetiti časti i ugledu privatnog tužitelja, budući da postoje okolnosti koje isključuju protupravnost a to je da je okrivljenik osoba koja ima pravo kao predstavnik HUS-a na javnu kritiku u zaštiti opravdanih interesa radnika a kako je u konkretnom slučaju i pitan kao predstavnik HUS-a od strane novinarku u SMS intervjuu da komentira odluku Trgovačkog suda u Splitu vezanu za tvornicu Salonit, to je njegov komentar takve presude i bivšeg vlasnika tvornice Salonit, neprimjeran uljuđenom svijetu ali nema elemenata kaznenog djela kako se to i navodi u čl. 453. toč. 1. ZKP/08 a vezano za odredbu čl. 203. KZ/97 jer postoje razlozi za isključenje protupravnosti. (Iz odluke Županijskog sud u Zagrebu, KŽ-944/14 od 9. prosinca 2014.)

12. Isključenje protupravnosti za kaznena djela uvrede i teškog sramoćenja – čl. 148.a KZ/11

Nema kaznenog djela iz članka 147. i 148. ovoga Zakona ako je počinitelj njihova obilježja ostvario u znanstvenom, stručnom, književnom, umjetničkom djelu ili javnoj informaciji, u obavljanju dužnosti propisane zakonom, političke ili druge javne ili društvene djelatnosti, u novinarskom poslu ili obrani nekog prava, a to je učinio u javnom interesu ili zbog drugih opravdanih razloga.

Člankom 43. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom dodan je novi članak 148.a koji propisuje razloge isključenja protupravnosti kod kaznenog djela uvrede (zbog čega je u članku 147. brisan stavak 5.) i kaznenog djela teškog sramoćenja.

Ovaj članka je zamjena za odredbu članka 203. KZ/97¹ u kojoj su bili propisani razlozi isključenje protupravnosti kaznenih djela protiv časti i ugleda,

¹ Razlozi za isključenje protupravnosti kaznenih djela protiv časti i ugleda
Članak 203.

Nema kaznenog djela kad se radi o uvredljivom sadržaju iz članka 199. i članka 200. stavka 3., klevetničkom sadržaju iz članka 200. stavka 1. i 2., sadržaju o osobnim ili obiteljskim prilikama iz članka 201. i predbacivanja za kazneno djelo iz članka 202. ovoga Zakona, koji je ostvaren ili učinjen dostupnim drugima u znanstvenom, književnom, umjetničkom djelu ili javnoj informaciji, u obavljanju službene dužnosti, političke ili druge javne ili društvene djelatnosti, ili u novinarskom poslu, ili u obrani nekog prava ili zaštiti opravdanih interesa, osim ako iz načina izražavanja i drugih okolnosti jasno proizlazi da se radi o ponašanju koje je imalo cilj samo škoditi nečijoj časti ili ugledu.

međutim u članku 203. KZ/97 razlog isključenja protupravnosti bio je moguć i kod kaznenog djela klevete, što je u ovom članku opravdano ispušteno.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Međutim, osnovano u žalbi ističe žalitelj da se činjenično stanje iz prvostupanjske presude za sada ne bi moglo prihvatiti kao pravilno utvrđeno. Naime, prvostupanjski sud je trebao pozornije ocijeniti i okolnosti u kojima je okr. M. S. za privatnog tužitelja Z. Č. iznio navode pobliže opisane u izreci prvostupanjske presude. Naime, nije sporno da je okr. M. S. u žalbi koju je podnio kao tuženik protiv presude Općinskog suda u Našicama od 2. ožujka 2012. godine broj P-449/11-8. za Z. Č., kao tužitelja u tom parničnom postupku, između ostalog naveo ono što se pobliže opisuje u izreci pobijane prvostupanjske presude. Prema podacima iz spisa predmeta, a kako to navodi u žalbi žalitelj, radilo se o sporu za naknadu nematerijalne štete, također zbog počinjenja kaznenog djela uvrede iz čl. 199. st. 2. KZ/97 za koji je proglašen krivim okr. M. S., a počinjenog na štetu privatnog tužitelja Z. Č. Pri tome je za ukazati da je navedenom parničnom presudom okr. M. S. bio nepravomoćno presuđen da plati određeni novčani iznos na ime nematerijalne štete privatnom tužitelju Z. Č., ali iz spisa predmeta proizlazi, kako to u žalbi i navodi žalitelj, da je drugostupanjski sud prihvatio žalbu okr. M. S. i pravomoćnom presudom odbio kao neosnovan tužbeni zahtjev privatnog tužitelja Z. Č. za naknadom nematerijalne štete. U žalbi protiv pobijane presude prvostupanjskog suda žalitelj ponavlja navode iz obrane da nije imao namjeru omalovažiti odnosno uvrijediti privatnog tužitelja Z. Č. Stoga je prvostupanjski sud propustio raspraviti i utvrditi radi li se o uvredljivom sadržaju naprijed navedene žalbe, ali u obrani nekog prava okr. M. S., te uz to da li iz značenja izražavanja i naprijed navedenih okolnosti jasno proizlazi da se radi o ponašanju okr. M. S. koji je jedino imao cilj samo naškoditi časti ili ugledu privatnog tužitelja Z. Č. Od pravilnosti tih utvrđenja zavisi i postojanje razloga za isključenje protupravnosti kaznenog djela uvrede iz čl. 199. u vezi čl. 203. KZ/97. (Iz odluke Županijskog sud u Osijeku, Kž-571/14 od 8. siječnja 2015.)

13. Nasilje u obitelji – čl. 179.a KZ/11

Člankom 49. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom u Kazneni zakon je unesen novi članak, novo kazneno djelo pod nazivom – Nasilje u obitelji.

Slično kazneno djelo prvi puta je uneseno u Kazneni zakon, Zakonom o izmjena i dopuna KZ/97 iz 2000. godine (NN, 129/00), pod nazivom – Nasilničko ponašanje u obitelji u članku 215.a KZ/97, a njime je bilo propisano da će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine kazniti član obitelji koji nasiljem,

zlostavljanjem ili osobito drskim ponašanjem dovede drugog člana obitelji u ponižavajući položaj.

Izmjenama i dopunama Kaznenog zakona iz 2006. godine (NN, 71/06) članak 215.a je izmijenjen na način da je povišena propisana kazna i u posebnom minimumu i u posebnom maksimumu na kaznu zatvora od šest mjeseci do pet godina.

U novi Kazneni zakon (NN, 125/11) ovo kaznenog djelo nije uneseno uz obrazloženje da se nasilničko ponašanje u obitelji kažnjava kroz čitav niz kaznenih djela kao kvalificirani oblik, a kroz praksu se pokazalo da ga je teško razgraničiti od prekršaja i drugih kaznenih djela koja pokrivaju iste radnje.

I. Novelom Kaznenog zakona (NN, 144/12) nasilničko ponašanje u obitelji nije uneseno u Zakon kao zasebno kazneno djelo.

II. Novela Kaznenoga zakona (NN, 56/15) kazneno djelo Nasilničko ponašanje u obitelji vraća se u Kazneni zakon ali sada pod nazivom – Nasilje u obitelji u članku 179.a KZ/11 kojim je propisano da će se kaznom zatvora do tri godine kazniti tko teško krši propise o zaštiti od nasilja u obitelji i time kod člana obitelji ili bliske osobe izazove strah za njezinu sigurnost ili sigurnost njoj bliskih osoba ili je dovede u ponižavajući položaj, a time nije počinjeno teže kazneno djelo.

Ovdje je riječ o kaznenom djelu koje ima blanketnu, upućujuću dispozicija koja se poziva na propise o zaštiti od nasilja u obitelji, a to je u ovom slučaju Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji.

13.1. Pravilo ne bis in idem

Kao što vidimo ovdje je riječ o kaznenom djelu koje ima blanketnu, upućujuću dispozicija koja se poziva na propise o zaštiti od nasilja u obitelji, a to je u ovom slučaju Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji koji u članku 4. definira da je nasilje u obitelji svaki oblik tjelesnog, psihičkog, spolnog ili ekonomskog nasilja, a zatim primjerice nabraja oblike tjelesnog nasilja, tjelesnog kažnjavanja, psihičkog nasilja te spolnog i ekonomskog nasilja.

Članak 4. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji

Nasilje u obitelji je svaki oblik tjelesnog, psihičkog, spolnog ili ekonomskog nasilja, a osobito:

- *tjelesno nasilje, odnosno primjena fizičke sile bez obzira je li nastupila tjelesna ozljeda ili nije,*
- *tjelesno kažnjavanje i drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci u odgojne svrhe,*
- *psihičko nasilje, odnosno primjena psihičke prisile koja je prouzročila osjećaj straha, ugroženosti, uznemirenosti ili povrede dostojanstva, verbalno nasilje, verbalni napadi, vrijeđanje, psovanje, nazivanje pogrđnim imenima ili na drugi način grubo verbalno uznemiravanje, uhođenje ili uznemiravanje preko svih sredstava za komuniciranje ili preko elektroničkih i tiskanih medija ili na drugi način ili komuniciranja s trećim osobama, protupravna izolacija ili ugrožavanje slobode kretanja (u daljnjem tekstu: uhođenje i uznemiravanje),*
- *spolno nasilje, odnosno spolno uznemiravanje,*
- *ekonomsko nasilje pod kojim se podrazumijeva oštećenje ili uništenje osobne i zajedničke imovine ili zabrana ili onemogućavanje korištenja osobne i zajedničke imovine ili pokušaj da se to učini te oduzimanje prava ili zabrana*

raspolaganja osobnim prihodima ili imovinom stečenom osobnim radom ili nasljeđivanjem, onemogućavanje zapošljavanja ili rada, prisiljavanje na ekonomsku ovisnost, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i skrb o djeci ili drugim uzdržavanim članovima zajedničkog kućanstva.

Neće biti riječ o prekršaju, nego o kaznenom djelu iz članka 179.a KZ/11 kada počinitelj ne samo da krši propise o zaštiti od nasilja u obitelji nego ih teško krši, pa time kod člana obitelji ili bliske osobe izazove strah za njezinu sigurnost ili sigurnost njoj bliskih osoba ili je dovede u ponižavajući položaj. Međutim, što znači teško kršenje propisa o zaštiti od nasilja u obitelji u zakonu ni primjerice nije navedeno, pa će to morati utvrđivati sud od slučaja do slučaja.

Treba li distinkciju tražiti u opetovanom kršenju propisa o zaštiti od nasilja u obitelji kada bi bila riječ o kaznenom djelu, a u protivnom bi bila riječ o prekršaju teško je za sada reći. U svakom slučaju sud će biti dužan paziti da ne povrijedi načelo *ne bis in idem*, a i tužitelji i policija moraju o tome voditi računa, da se kod nasilja u obitelji, za isti događaj, ne pokreću paralelni postupci za kazneno djelo i za prekršaj što ranije nije bio rijedak slučaj.

U biće ovog kaznenog djela unesena je klauzula supsidijarnosti što znači da je počinitelj odgovarati za ovo kazneno djelo samo ako time nije počinio neko drugo teže kazneno djelo.

Kad je nasilje u obitelji usmjereno na više članova obitelji nije riječ o produljenom kaznenom djelu nego o stjecaju kaznenih djela.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Žaleći se zbog povrede kaznenog zakona državni odvjetnik pobija zaključak prvostupanjskog suda u kojem se isti poziva na primjenu čl. 4. Protokola 7. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, smatrajući da takvom pozivanju nije bilo mjesta i to iz razloga što se ne radi o presuđenoj stvari u odnosu na kazneno djelo prijetnje iz čl. 139. st. 2. i 4. KZ/11. Ispitujući pobijanu presudu povodom žalbe državnog odvjetnika, po službenoj dužnosti, na temelju ovlaštenja iz čl. 476. st. 1. toč. 1. ZKP/08, ovaj drugostupanjski sud našao je da je sud prvoga stupnja u odnosu na naprijed navedeno kazneno djelo počinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka o kojoj ovaj sud vodi računa po službenoj dužnosti, tj. bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08. Naime, obrazlažući odbijajući dio presude prvostupanjski se sud pozvao na odredbu čl. 4. Protokola broj 7. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, međutim prihvatljivo i jasno obrazloženje takvog stava prvostupanjskog suda u pobijanoj presudi nije dao. Naime, prvostupanjski sud navodi kako vjeruje svjedokinji A. M. da joj je optuženik uputio riječi: „Jel ga voliš, hoćeš otići kod njega, pazi što ćeš odgovoriti da te lakše ubijem, idemo na tavan imam pripremljenu žicu“, koje je oštećena shvatila kao prijetnju, po svome su sadržaju ozbiljne i podobne da kod druge osobe izazovu strah. Međutim, prvostupanjski sud izražava mišljenje da su te riječi izrečene u vrijeme trajanja radnji koje je optuženik poduzimao prema oštećenici s posve jasnim ciljem da joj nanese fizičku i psihičku bol i da su izostavljene iz činjeničnog supstrata kaznenog djela iz čl. 179.a KZ/11, dakle kaznenog djela protiv braka, obitelji i djece nasiljem u obitelji, iako su njihov dio, sud je mišljenja da je navedeno okolnost koja isključuje progon ili suđenje za drugo kazneno djelo pravilnim tumačenjem naprijed navedene Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Takav stav prvostupanjskog suda nedostatno je

obrazložen, pa stoga pobijana presuda nema razloga o odlučnim činjenicama i takva je da se ne može ispitati, posebice iz razloga što je prvostupanjski sud protiv optuženika odbio optužbu pozivom na odredbu čl. 452. toč. 6. ZKP/08, koja se može primijeniti ukoliko je optuženik oprostom ili pomilovanjem bude oslobođen kaznenog progona ili se kazneni progon ne može poduzeti zbog zastare ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju kazneni progon. Nejasno je i nerazumljivo koji je od naprijed navedenih instituta iz odredbe čl. 452. toč. 6. ZKP/08 prvostupanjski sud primijenio pozivajući se pritom na čl. 4. Protokola broj 7. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, koja odredba govora o načelu ne bis in idem. Stoga je u tome dijelu pobijanu presudu trebalo ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovni postupak. (Iz odluke Županijskog suda u Varaždinu, KŽ-516/15 od 27. studenoga 2015.)

○ U ponovljenom postupku prvostupanjski sud će provesti sve potrebne dokaze i utvrditi sve odlučne činjenice, te nakon toga cijeneći svaki dokaz posebno i u njihovoj ukupnosti, donijeti pravilnu i zakonitu odluku pazeći da ne počini bitnu povredu odredaba kaznenog postupka na koju mu je ukazano ovim rješenjem, a posebice će, a na što mu je već ukazano presudom i rješenjem ovog suda br. KŽ-384/13 od dana 22. siječnja 2014. utvrditi primjenom odredbe čl. 3. KZ/11 da li postoji pravni kontinuitet u pogledu kaznenog djela kako je činjenično opisano u činjeničnom opisu optužnice, te takvo činjenično stanje podvesti pod biće odgovarajućeg kaznenog djela iz KZ/11. Pri tome će prvostupanjski sud utvrditi da li takvo kazneno djelo postoji u cjelokupnom KZ/11, neovisno o zaštitnom objektu i smještaju kaznenih djela u određenim glavama KZ/11 u odnosu na KZ/97, te će ukoliko, obzirom na činjenični opis djela kako je optuženo u ovom postupku, pronađe da postoji pravni kontinuitet, ocijeniti koji je zakon blaži za počinitelja. Sud će ocjenjujući sve okolnosti od značaja za utvrđivanje blažeg zakona u ovom postupku, voditi pri tome računa da se isključivo ocjena koji je blaži zakon može odnositi na usporedbu između kaznenog djela nasilničkog ponašanja u obitelji iz čl. 215. a KZ/97 koje je optuženo u ovom postupku i nekog od kaznenih djela iz KZ/11. (Iz odluke Županijskog suda u Puli, KŽ-109/15 od 2. studenog 2015.)

14. Kazneno djelo krađa – čl. 228. KZ/11

Kazneno djelo krađe često puta je mijenjano u KZ/97, a kasnije u KZ/11 nastavilo se s izmjenama i dopunama bilo na način da su se unosili novi stavci u članak 228. KZ bilo na način da su se vraćale formulacije koje su već jednom iz zakona brisane.

14.1. Kazneno djelo krađa – čl. 228. stavak 1. KZ/11

Kazneno djelo krađe iz članka 228. stavka 1. KZ/11, za koje je bila propisana kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina, odgovara članku 216. stavku 1.

KZ/97 za koji je bila propisana kazna zatvora od tri mjeseca do tri godine, pa će odredba KZ/11 u pravilu biti teža za počinitelja.

Međutim, II. Novelom KZ/11 ovaj stavak je izmijenjen na način da je snižen i posebni minimum i posebni maksimum propisane kazne, tako da je propisana kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina zamijenjena kaznom zatvora do tri godine, na koji način su kazne za stavak 1. i u KZ/97 i u KZ/11 postale jednake, samo što je u članku 216. stavak 1. KZ/97 bio određen posebni maksimum propisane kazne od tri mjeseca (jer je opći maksimum bio 30 dana), a u članku 228. stavak 1. KZ/11 posebni maksimum nije propisa pa vrijedi opći maksimum koji je tri mjeseca.

Za postupke koji su u tijeku valja voditi računa o tome kada je kazneno djelo počinjeno, a zatim uspoređivati odredbe KZ/97, KZ/11 prije II. Novele i KZ/11 nakon II. Novele.

Ako je počinjeno prije 1. siječnja 2013. odredba KZ/97 zbog propisane kazne u pravilu će biti povoljnija za počinitelja od KZ/11 prije II. Novele.

Nakon II. Novele, za kaznena djela koja su počinjena prije i nakon 1. siječnja 2013. kazne su jednake i prema KZ/97 i prema KZ/11, no KZ/11 može se ipak primijeniti zbog eventualno povoljnijih Općih odredbi Kaznenog zakona, ali samo ako su one na konkretni slučaj i primijenjene, a ako nisu primijenjene valja primijeniti zakon koji je bio na snazi u vrijeme počinjenja kaznenog djela.

U tome pravcu na sastanku predsjednika Kaznenih odjela Županijskih sudova s predsjednicama vijeća i Službom evidencije Vrhovnog suda Republike Hrvatske koji je održan 16. i 17. rujna 2015. donesen je Zaključak koji glasi:

Kada su za određeno kazneno djelo u KZ/97 i u KZ/11 propisane iste kazne, ali su Opće odredbe KZ/11 povoljnije za okrivljenika, sud će primjenom blažeg zakona to kazneno djelo označiti prema KZ/11 samo onda ako te odredbe na konkretni slučaj i primijeni (načelo konkretnosti).

Kako je II. Novelom za kazneno djelo iz članka 228. stavka 1. KZ/11 kazna snižena ispod pet godina, posebno je u stavku 5. propisana kažnjivost za pokušaj toga kaznenog djela, a jednako je bilo i u članku 216. stavku 5. KZ/97.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Sud je pozorno ocijenio obranu opt. D. P., koji poriče počinjenje kaznenog djela za koje se tereti, ističući u obrani da kablove nije otuđio nego da ih je našao u travi, u blizini sjedišta oštećenog trgovačkog društva. Te kablove da je prodao kao bakrenu žicu u Stanici za otkup sekundarnih sirovina, ali da tada nije znao da su ti kablovi vlasništvo oštećenog trgovačkog društva Eko gradnja d.o.o. D. Dovodeći u vezu takvu obranu optuženika s iskazom svjedoka M. J. koji je naveo da je oštećeno trgovačko društvo u kojem radi kao skladištar kablove držalo u zaključanom skladištu i da su ti kablovi otuđeni iz zaključanog skladišta, tako što je skladište koje predstavlja u stvarnosti montažna kućica bilo obijeno. Na temelju iskaza svjedoka N. P. prvostupanjski sud je utvrdio da je optuženik u svibnju 2014. godine u Stanici za otkup sekundarnih sirovina u vlasništvu njegovog obrta "V."

prodao bakrenu žicu sa koje je bila otopljena plastična ovojnica i da se na taj način dobilo oko 20 kg bakra. Na temelju odštetnog zahtjeva oštećenog trgovačkog društva prvostupanjski sud je utvrdio da je kritične zgode iz njihovog skladišta otuđeno 400 m kabela čija je vrijednost 2.240,00 kuna. Pored toga prvostupanjski sud je raspravio i alibi na koji se pozivao optuženik ističući da je dana 12. svibnja 2014. zbog prometnog prekršaja bio u Postaji prometne policije u Osijeku, tako da toga dana odnosno noći nije mogao otuđiti navedeni kabel. Prvostupanjski sud zaključuje da to nije od značaja jer se u opisu djela za koje se tereti optuženika niti ne navodi da bi upravo tog dana bio otuđen kabel iz skladišta oštećenog trgovačkog društva. Stoga prvostupanjski sud nije prihvatio obranu opt. D. P. kao vjerodostojnu, već je na temelju iskaza navedenih svjedoka i odštetnog zahtjeva oštećenog trgovačkog društva zaključio da je opt. D. P., u vremenu od početka pa do 20. svibnja 2013., iz skladišta trgovačkog društva Eko gradnja d.o.o. D., uzeo i zadržao za sebe 400 m kabela čija je vrijednost 2.240,00 kuna. Pravilno je djelo za koje je opt. D. P. proglasio krivim kvalificirao kao kazneno djelo krađe iz čl. 228. st. 1. KZ/11 jer je iz skladišta oduzeo kabel vlasništvo oštećenog trgovačkog društva i time s namjerom tuđu pokretnu stvar oduzeo i protupravno je prisvojio. (Iz odluke Županijskog suda u Osijeku, Kž-514/14 od 22. siječnja 2015.)

14.2. Kazneno djelo krađa – čl. 228. stavak 2. KZ/11

Privilegirani oblik kaznenog djela krađe iz ovoga stavka odgovara članku 216. stavku 2. KZ/97 za koji je bila propisana novčana kazna ili kazna zatvora do šest mjeseci.

U ovome stavku povišen je opći minimum kazne (jer posebni nije propisan) i posebni maksimum kazne na kaznu zatvora do jedne godine pa možemo zaključiti da će ova odredba u pravilu biti teža za počinitelja u usporedbi s odredbom iz članka 216. stavka 2. KZ/97 jer je posebni maksimum kazne udvostručen.

Zbog jedinstvene primjene neodređenih vrijednosti obilježja na pojedina kaznena djela od strane svih sudova, Kazneni odjel Vrhovnoga suda na sjednici održanoj 27. prosinca 2012. donio je pravno shvaćanje da zakonsko obilježje „vrijednost ukradene stvari mala” kod kaznenog djela krađe iz članka 228. stavka 2. KZ, postoji kad vrijednost ukradene stvari ne prelazi 2.000,00 kn.

Člankom 25. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom u članku 87. dodan je novi stavak 30. koji propisuje da je vrijednost stvari, imovinskog prava i imovinske koristi mala ako ne prelazi 1000,00 kuna.

U ovom slučaju predlagatelj nije prihvatio neodređenu vrijednost koja je obilježje kaznenog djela sitne krađe koju je Pravnim shvaćanjem od 27. prosinca 2012. donio Kazneni odjel Vrhovnog suda Republike Hrvatske, nego je taj iznos umanjio za polovinu.

Ova nova odredba iz članak 87. stavka 30. KZ je nepovoljnija za počinitelje zbog čega se ne može primijeniti na postupke koji su započeli prije stupanja na snagu II. Novele.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Nije u pravu žalitelj kada u žalbi tvrdi da je okrivljenik, time što je u razdoblju od 1. do 22. travnja 2014. u pet navrata iz iste prodavaonice „B.“ otuđio parfeme u ukupnoj vrijednosti od 5.538,09 kuna, počinio produljeno kazneno djelo krađe iz čl. 228. st. 1. KZ/11 a ne kazneno djelo sitne krađe iz čl. 228. st. 2. KZ/11, jer njegova namjera nije bila usmjerena ka pribavljanju robe male vrijednosti, već robe čija je vrijednosti veća od 2.000,00 kuna. Prvostupanjski sud je pravilno zaključio kada je utvrdio da inkriminirano postupanje okrivljenika koji se tereti da je u razdoblju od dvadesetak dana, u četiri odnosno pet navrata, iz iste prodavaonice uzeo robu čija vrijednost, prilikom počinjenja svake pojedine radnje, nije prelazila 2.000,00 kuna, nije moguće pravno označiti kao produljeno kazneno djelo krađe iz čl. 228. st. 1. KZ/11, tako što je zbrojena ukupna vrijednost cjelokupne robe uzete iz prodavaonice, koja tek onda prelazi vrijednost od 2.000,00 kuna. Ovakva konstrukcija produljenog kaznenog djela iz članka 228. st. 1. KZ/11 nije u skladu sa zakonom, pravnom praksom a niti pravnim shvaćanjem Vrhovnog suda RH. U odnosu na događaj od 7. travnja 2014., nije sporno da je tog dana okrivljenik u dva navrata iz prodavaonice „B.“ otuđio robu, na način da je prvi put oko 11,50 sati uzeo tri parfema čija je ukupna vrijednost 1.399,70 kuna, a drugi put je oko 17 sati iz ove prodavaonice uzeo dva parfema čija je ukupna vrijednost 999,80 kuna. Dakle, obzirom na vremenski diskontinuitet i u ovom slučaju se radi o dvije odvojene radnje počinjenja djela, te je okrivljenik u svakoj od radnji za koju se tereti, uzeo stvar male vrijednosti. Prema tome, nije u pravu državni odvjetnik kada u žalbi tvrdi da je okrivljenikova namjera bila pribavljanje robe u vrijednosti većoj od 2.000,00 kuna, jer to ne proizlazi iz činjeničnog supstrata optužnice, budući da se okrivljeniku stavlja na teret da je prilikom izvršenja svake pojedine radnje (osim događaja od 7. travnja 2014. koji je, kako je to naprijed obrazloženo, također počinjen u dva navrata), iz prodavaonice uzeo parfeme čija je vrijednost manja od 2.000,00, pa se stoga radi o stvari male vrijednosti, kako je to pravilno utvrdio sud prvog stupnja. Doduše, u noveli Kaznenog zakona od 22. svibnja 2015., koji je stupio na snagu 30. svibnja 2015. (NN, br. 56/15) u čl. 52. st. 4. tog Zakona, određeno je, ako se radnjama produljenog kaznenog djela ostvaruju obilježja više istih kaznenih djela, da će se to produljeno kazneno djelo pravno označiti uzimajući u obzir zbroj vrijednosti svih stvari. Međutim, obzirom da je u konkretnom slučaju ovaj Zakon teži za počinitelja, ova se odredba ne može primijeniti. (Iz odluke Županijskog suda u Zagrebu, KŽ-710/15 od 29. rujna 2015.)

○ Analizirajući optužnicu sud je mišljenja kako je optužnica podnesena od neovlaštenog tužitelja, a što kao pravnu posljedicu, povlači sa sobom odbačaj takve optužnice. Naime, ODO Zagreb je u optužnici od 1. travnja 2015. u činjeničnom opisu kaznenog djela, kaznena djela krađe opisao kao pojedinačne radnje koje bi se na štetu prodavaonice B. odvijale u vremenskom periodu od 1. do 22. travnja 2014. Na točno naznačene datume okrivljeni je, kako se tvrdi u optužnici, u predmetnoj prodavaonici otuđivao predmete u vrijednosti do 2.000,00 kuna. U alineji od 7. travnja 2014. navodi se da je otuđeno više parfema sveukupne vrijednosti 2.399,50 kuna, iako su se u stvarnosti tog 7. travnja 2014. dogodile dvije pojedinačne krađe i to jedna u 11,48 sati (kada su otuđeni parfemi u vrijednosti 1.399,70 kuna), a druga u 17,00 sati (parfemi u vrijednosti u vrijednosti od 999,80 kuna). Iako je u optužnom aktu opisano kao da se radi o produljenom kaznenom djelu u zakonskom opisu i pravnoj kvalifikaciji ODO Zagreb isto je označio kao jedno kazneno djelo iz čl. 228. i to st. 1. Kaznenoga zakona. Prema mišljenju suda ovako postavljena optužnica nezakonita je, sastavljena na način da je okrivljeni

stavljen u teži položaj jer mu je konstrukcijom ODO Zagreb stavljeno na teret počinjenje jednog kaznenog djela iz čl. 228. st. 1. KZ/11 prilikom čega je ta kvalifikacija postavljena zbrajanjem štete koja je kod oštećenoga nastala. Prema mišljenju suda u konkretnom slučaju radi se o pet radnji koje se mogu podvesti pod produljeno kazneno djelo iz čl. 228 st. 2. KZ/11. Naime, temeljem pravnog shvaćanja Kaznenog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske o visinama neodređenih vrijednosti koje su zakonsko obilježje kaznenih djela broj Su-IVK-4/2012-57 od 27. prosinca 2012. o kaznenom djelu iz čl. 228. st. 2. KZ/11 (tzv. sitno djelo krađe) radi se kada vrijednost ukradenih stvari ne prelazi iznos od 2.000,00 kuna. U ovom konkretnome slučaju nedvojbeno je da se radi o pet djela tzv. sitne krađe (uzevši u obzir da su se dana 7. travnja 2014. dogodile dvije takve sitne krađe), pa se u konkretnom slučaju radi o produljenom kaznenom djelu iz čl. 228. st. 2. KZ/11. Za kazneno djelo iz čl. 228. st. 2. KZ/11, temeljem čl. 245. st. 1. KZ/11, kazneni se progon provodi po privatnoj tužbi, a koju privatnu tužbu je u konkretnom slučaju trebao podnijeti ovdje naznačeni oštećenik. Kako on to nije učinio, već je optužnicu podnio ODO Zagreb, koji to nije ovlašten, sud je optužnicu odbacio. Prilikom odluke o ovlaštenom tužitelju sud je uzeo u obzir i da je od podnošenja optužnice do sjednice optužnoga vijeća stupio na snagu zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona (NN, br. 56/15 od 22. svibnja 2015.) kojim se temeljem čl. 87. st. 30. utvrđuje mala vrijednost otuđenih stvari ukoliko ne prelazi 1.000,00 kuna, no kako je sud vezan primjenom blažeg zakona to je u konkretnom slučaju to svakako onaj zakon koji određuje visinu u iznosu od 2.000,00 kuna temeljem kojega je kazneni progon prepušten privatnom tužitelju. (Iz odluke Općinskog sud u Zagrebu, Kov-394/15 od 15. lipnja 2015.)

14.3. Kazneno djelo krađa – čl. 228. stavak 3. KZ/11

Počinitelj će ostvariti kazneno djelo iz stavka 3. članka 228. KZ/11 ako je vrijednost ukradene stvari velika, ako prelazi 60.000,00 kn.

Stavak 3. ovoga članka je novi, unesen u KZ/11 člankom 53. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom.

Prije II. Novele ovakvu odredbu je imao članak 229. stavak 1. točku 5. KZ kao jedan od oblike kaznenog djela teške krađe, a sada smo dobili i jedan novi kvalificirani oblik "obične" krađe kod koje je vrijednost ukradene stvari velika.

Nadalje, člankom 25. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom u članak 87. dodan je novi stavak 29. koji propisuje da je vrijednost stvari, imovinskog prava i imovinske koristi velika ako prelazi 60.000,00 kuna, a vrijednost imovinske koristi i štete je znatna ako prelazi 60.000,00 kuna.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Pravilno ističe osuđenik da je drugostupanjski sud povrijedio odredbe kaznenog postupka u žalbenom postupku kada o sjednici vijeća nije izvijestio osuđenika kao stranku koja je u podnesenoj žalbi zahtijevala da bude izvještana o sjednici, a bio je dužan to učiniti budući da su za to ispunjeni uvjeti iz čl. 475. st. 3. ZKP/08. Naime, osuđenik je kao stranka u žalbi zahtijevao da bude obaviješten o

sjednici, a radi se o žalbi protiv presude donesene i zbog kaznenog djela iz čl. 228. st. 3. KZ/11, za koje je propisana kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina, a izrečena je kazna zatvora (jedinstvena kazna zatvora u trajanju od jedne godine). Stoga je ovaj Vrhovni sud prihvatio zahtjev osuđenika i ukinuo drugostupanjsku presudu Županijskog suda u Zagrebu, pobliže označenu u izreci ove odluke i vratio predmet tom sudu na ponovno odlučivanje o žalbama, sukladno odredbi čl. 519. u vezi čl. 513. st. 1. ZKP/08, time da će o sjednici obavijestiti obje stranke, sukladno čl. 475. st. 3. ZKP/08, a pri donošenju nove odluke voditi računa o odredbi čl. 511. st. 3. ZKP/08, s obzirom na žalbu državnog odvjetnika. (Iz odluke VSRH, III Kr-93/15 od 19. kolovoza 2015.)

15. Kazneno djelo teške krađa – čl. 229. KZ/11

Kazneno djelo teške krađe iz članka 229. KZ/11, samo djelomice odgovara članku 217. KZ/97, a velike su izmjene i u članku 229. KZ/11 nakon II. Novele Zakona.

Prije II. Novele članak 229. KZ/11 je imao dva stavku, u stavku 1. bilo je propisano kažnjavanje kaznom zatvora od jedne do osam godina onih koji počine kazneno djelo krađe iz članka 228. KZ/11 pod težim okolnostima koje su nabrojane u točkama jedan do 10. U stavku dva je bilo propisano kažnjavanje za krađu pojedinih oblika teške krađe ako je vrijednost ukradene stvari mala, a počinitelj je postupao s ciljem prisvajanja stvari takve vrijednosti.

15.1. Kazneno djelo teške krađe iz čl. 229. st. 1. KZ/11

Nakon II. Novele kazneno djelo teške krađe je uvelike izmijenjeno. Najprije je u članku 229. stavku 1. točkama 1. do 9. propisana kazna smanjena s kazne zatvora od jedne do osam godina, na kaznu zatvora od šest mjeseci do pet godina, a osim toga u stavku 1. izostavljena je ranija točka 5. kojom je bilo propisano kažnjavanje *ako je vrijednost ukradene stvari velika*.

Zbog takvog smanjena propisane kazne i minimalne i maksimalne odredbe iz stavka 1. članka 229. KZ u pravilu biti povoljnija od onih iz istoga članka i stavka prije II. Novela.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ U čl. 54. st. 1. Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona ("Narodne novine" br. 56/15) izmijenjen je čl. 229. st. 1. KZ/11 na način da je smanjen raspon propisane kazne zatvora za navedeno kazneno djelo i to umjesto kazne zatvora od 1 do 8 godina propisana je kazna zatvora od 6 mjeseci do 5 godina. Dakle, nakon stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona ("Narodne novine" br. 56/15) za kazneno djelo teške krađe iz čl.

229. st. 1. KZ/11 propisana je kazna zatvora u trajanju od 6 mjeseci do 5 godina. S obzirom da se nakon donošenja pobijane presude, a prije donošenja ove presude, u odnosu na kazneno djelo iz čl. 229. st. 1. KZ/11 izmijenio Kazneni zakon na način da je smanjen raspon propisane kazne, sukladno čl. 3. st. 2. KZ/11 valjalo je u odnosu na kazneno djelo teške krađe u pokušaju iz čl. 229. st. 1. toč. 1. u svezi sa čl. 228. st. 1. i sa čl. 34. KZ/11 primijeniti i Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona ("Narodne novine" br. 56/15), pa je stoga povodom žalbe državnog odvjetnika, po službenoj dužnosti u smislu čl. 476. st. 1. toč. 2. ZKP/08 preinačena pobijana presuda u pravnoj oznaci djela u odnosu na kazneno djelo teške krađe na način kako je to navedeno u točki I./ izreke ove presude. Budući da je pobijana presuda preinačena u pogledu pravne oznake djela, valjalo je konsekutivno preinačiti pobijanu presudu i u pogledu odluke o kazni, pri čemu je uzeto u obzir i žalbeno pobijane državnog odvjetnika, s obzirom da državni odvjetnik pobija prvostupanjsku presudu i u pogledu odluke o kazni. (Iz odluke Županijskog suda u Varaždinu, Kžmp -9/15 od 2. lipnja 2015.)

15.2. Kazneno djelo teške krađe iz čl. 229. st. 2. KZ/11

U članku 229. KZ/11, člankom 54. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom uveden je potpuno novi stavak 2., teži oblik kaznenog djela ako je počinitelj ostvario neki od oblika kaznenog djela teške krađe iz stavka 1. točke jedan do devet, a vrijednost ukradene stvari je velika. (prelazi 60.000,00 kuna), za koje je sada propisana kazna zatvora od jedne do osam godina.

Prije donošenja II. Novele u članak 229. stavku 1. točki 5. bilo je propisano da će se kaznom zatvora od jedne do osam godina kaznit tko počini krađu iz članka 228. stavka 1. ovoga Zakona, ako je ukradena stvar velike vrijednosti, a ta točka je II. Novelom brisana. Umjesto nje dodan je novi stavak 2. koji propisuje kaznu zatvora od jedne do osam godina, ali za sve oblike kaznenih djela iz stavka 1., točke 1. do 9., ako je pri počinjenju tih djela ukradena stvar koja je imala veliku vrijednost.

Člankom 25. ZID KZ (NN, 56/15 od 22. svibnja 2015.) – II. Novelom u članak 87. dodan je novi stavak 29. koji propisuje da je vrijednost stvari, imovinskog prava i imovinske koristi velika ako prelazi 60.000,00 kuna, a vrijednost imovinske koristi i štete je znatna ako prelazi 60.000,00 kuna.

I ovdje će se moći primijeniti odredbe o produljenom djelu iz članka 52. stavka 4. KZ/11 ako npr. počinitelj ostvari više provalnih krađa (ista djela), a zbroj svih vrijednosti prelazi 60.000,00 kuna odgovarati će prema odredbi članka 229. stavka 2. KZ/11 za koje je propisana kazna zatvora od jedne do sam godina, međutim, ako su neke od krađa bile provalne, neke drske, a kod nekih je počinitelj imao opasno oružje (istovrsna djela) premda zbroj prelazi 60.000,00 kuna, počinitelj će odgovarati će za jedno produljeno kazneno djelo teške krađe iz članka 229. stavka 1. KZ/11 za koje je propisana kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Takve tvrdnje okrivljenika su međutim suprotne iskazu oštećenice M. J. koja potvrđuje da ju je jedan od putnika u autobusu gurnuo, zbog čega je prvo pomislila da će joj otuđiti novac iz ruksaka, a potom da je ustanovila nestanak

mobitela kojeg je držala u džepu jakne. Kraj takvog iskaza oštećenice proizlazi da je prvostupanjski sud i ovu okolnost pravilno utvrdio, time da, suprotno tvrdnji žalitelja, ta okolnost i nije od značaja za pravnu kvalifikaciju djela jer se „osobito drzak način“ počinjenja djela krađe, u smislu kaznenog djela teške krađe iz čl. 229. st. 1. toč. 2. KZ/11 iscrpljuje već u činjenici da je okr. V. M., koristeći gužvu u gradskom autobusu, oduzeo mobitel oštećenici zavladačeci ruku u džep njezine jakne. Proizlazi stoga da je prvostupanjski sud, na pravilno utvrđeno činjenično stanje, pravilno primijenio kazneni zakon kada je okr. V. M. proglasio krivim zbog kaznenog djela teške krađe iz čl. 229. st. 1. toč. 2. u vezi čl. 228. st. 1. KZ/11. (Iz odluke Županijskog suda u Rijeci, Kž-281/14 od 28. srpnja 2015.)

○ Isto tako neutemeljeno I. optuženi u žalbi ističe da se inkriminirani događaj ne može kvalificirati kao kazneno djelo teške krađe izvršene na osobito drzak način iz čl. 229. st. 1. toč. 2. KZ/11. Naime kao naročito drzak način počinjenja krađe, prema usvojenoj sudskoj praksi, smatra se način počinjenja tog djela kada ta drskost znatno odskače od prosječne mjere drskosti kao odraz inteziteta kriminalne energije za savladavanja postojećih prepreka za izvršenje krađe. U ovom slučaju postoje svi naprijed navedeni elementi drske krađe jer su nepoznate osobe, s kojima je I. optuženi sudjelovao u izvršenju djela, a II. optuženi mu u tome pomogao, prije svega uložile znatnu kriminalnu energiju kako bi oštećenu N. M., nazivajući je preko telefona više desetaka puta kroz dva dana, uvjerali u neistinitu priču vezanu uz nestanak novca s računa u banci i naveli je da idućeg dana uzme novac kojeg je imala u kući te zajedno s I. optuženim otiđe u banku kako bi ga tobože položila na svoj račun, a zapravo u cilju da ga u određenom trenutku I. optuženi oduzme od nje, što se i dogodilo. Osim toga, ova mjera drskosti koju su I. optuženi i nepoznate osobe manifestirali prilikom počinjenja djela, znatno odskače od prosječne mjere drskosti obzirom i na način počinjenja djela, a što proizlazi iz plana počinjenja djela i njegove realizacije, obzirom da su isti pomno birajući žrtvu, odabrali oštećenu N. M, nedvojbeno znajući da ista raspolaže većim novčanim sredstvima, a istodobno zbog svoje poodmakle dobi (83 godine), a time i slabijih mentalnih funkcija, neće biti u stanju prozreti stvarne namjere počinitelja, što sve govori u prilog jačine kriminalne energije koju su optuženici i nepoznate osobe uložili u savladavanje prepreka za počinjenje djela. Stoga je prvostupanjski sud potpuno i pravilno utvrdio sve bitne činjenice na koje je onda adekvatno i u svemu pravilno primijenio materijalno pravo, zaključivši da se u ponašanju I. optuženog ostvaruju sva bitna obilježja kaznenog djela iz čl. 229. st. 1. toč. 2. KZ/11, a u ponašanju II. optuženika se ostvaruju sva bitna obilježja kaznenog djela iz čl. 229. st. 1. toč. 2. u vezi čl. 38. KZ/11, za koja ih je proglasio krivim. (Iz odluke Županijskog suda u Zagrebu, Kž-118/15 od 3. ožujka 2015.)

○ Takve tvrdnje okrivljenika su međutim suprotne iskazu oštećenice M. J. koja potvrđuje da ju je jedan od putnika u autobusu gurnuo, zbog čega je prvo pomislila da će joj otuđiti novac iz ruksaka, a potom da je ustanovila nestanak mobitela kojeg je držala u džepu jakne. Kraj takvog iskaza oštećenice proizlazi da je prvostupanjski sud i ovu okolnost pravilno utvrdio, time da, suprotno tvrdnji žalitelja, ta okolnost i nije od značaja za pravnu kvalifikaciju djela jer se „osobito drzak način“ počinjenja djela krađe, u smislu kaznenog djela teške krađe iz čl. 229. st. 1. toč. 2. KZ/11 iscrpljuje već u činjenici da je okr. V. M., koristeći gužvu u gradskom autobusu, oduzeo mobitel oštećenici zavladačeci ruku u džep njezine jakne. Proizlazi stoga da je prvostupanjski sud, na pravilno utvrđeno činjenično stanje, pravilno

primijenio kazneni zakon kada je okr. V. M. proglasio krivim zbog kaznenog djela teške krađe iz čl. 229. st. 1. toč. 2. u vezi čl. 228. st. 1. KZ/11. (Iz odluke Županijskog suda u Rijeci, KŽ-281/14 od 28. srpnja 2015.)

○ Isto tako neutemeljeno I. optuženi u žalbi ističe da se inkriminirani događaj ne može kvalificirati kao kazneno djelo teške krađe izvršene na osobito drzak način iz čl. 229. st. 1. toč. 2. KZ/11. Naime kao naročito drzak način počinjenja krađe, prema usvojenoj sudskoj praksi, smatra se način počinjenja tog djela kada ta drskost znatno odskače od prosječne mjere drskosti kao odraz inteziteta kriminalne energije za savladavanja postojećih prepreka za izvršenje krađe. U ovom slučaju postoje svi naprijed navedeni elementi drske krađe jer su nepoznate osobe, s kojima je I. optuženi sudjelovao u izvršenju djela, a II. optuženi mu u tome pomogao, prije svega uložile znatnu kriminalnu energiju kako bi oštećenu N. M., nazivajući je preko telefona više desetaka puta kroz dva dana, uvjerali u neistinitu priču vezanu uz nestanak novca s računa u banci i naveli je da idućeg dana uzme novac kojeg je imala u kući te zajedno s I. optuženim otiđe u banku kako bi ga tobože položila na svoj račun, a zapravo u cilju da ga u određenom trenutku I. optuženi oduzme od nje, što se i dogodilo. Osim toga, ova mjera drskosti koju su I. optuženi i nepoznate osobe manifestirali prilikom počinjenja djela, znatno odskače od prosječne mjere drskosti obzirom i na način počinjenja djela, a što proizlazi iz plana počinjena djela i njegove realizacije, obzirom da su isti pomno birajući žrtvu, odabrali oštećenu N. M, nedvojbeno znajući da ista raspolaže većim novčanim sredstvima, a istodobno zbog svoje poodmakle dobi (83 godine), a time i slabijih mentalnih funkcija, neće biti u stanju prozreti stvarne namjere počinitelja, što sve govori u prilog jačine kriminalne energije koju su optuženici i nepoznate osobe uložili u savladavanje prepreka za počinjenje djela. Stoga je prvostupanjski sud potpuno i pravilno utvrdio sve bitne činjenice na koje je onda adekvatno i u svemu pravilno primijenio materijalno pravo, zaključivši da se u ponašanju I. optuženog ostvaruju sva bitna obilježja kaznenog djela iz čl. 229. st. 1. toč. 2. KZ/11, a u ponašanju II. opuženika se ostvaruju sva bitna obilježja kaznenog djela iz čl. 229. st. 1. toč. 2. u vezi čl. 38. KZ/11, za koja ih je proglasio krivim. (Iz odluke Županijskog suda u Zagrebu, KŽ-118/15 od 3. ožujka 2015.)

16. Nasilničko ponašanje - čl. 323.a KZ/11

Nasilničko ponašanja kao kazneno djelo bilo je propisano u članku 192. KZRH, te kasnije u članku 331. KZ/97 kada je imalo jedan stavak koji je glasio: *Tko radi izivljavanja nasiljem, zlostavljanjem ili osobito drskim ponašanjem na javnom mjestu dovede drugoga u ponižavajući položaj, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.*

Novi stavak u članak 331., stavak 2., unesen je člankom 63. Zakona o izmijenama i dopunama KZ/97 (NN, 129/00 od 22. prosinca 2000.), a njime je dodan kvalificirani oblik ovog kaznenog ako je počinjeno u sastavu grupe ili prema većem broju osoba.

U novi Kazneni zakona (NN, 125/11) kazneno djelo nasilničkog ponašanja nije uneseno, mislimo opravdano, uz obrazloženje da strana zakonodavstva ne

poznaju takvo kazneno djelo nego da imaju donekle slično kazneno djelo pod nazivom: "Izazivanje nereda"

Nakon toga ustrajalo se na prvotnom stavu da nasilničkom ponašanju nije mjesto u sferi kaznene nego prekršajne odgovornosti tako da I. Novelom Kaznenog zakona (NN, 144/12) nasilničko ponašanje nije uneseno u Zakon.

Međutim, zakonodavac se nakon toga predomislio pa se II. Novelom (NN, 56/15) nasilničko ponašanje, sada u članka 323.a, ponovno vraća u Kazneni zakon. Predlagatelj je u obrazloženju izmjena naveo da je to potrebno zbog toga što kazneno djelo – Izazivanja nereda - nije pokrilo sve modalitete bivšeg kaznenoga djela nasilničkog ponašanja iz članka 331. KZ/97.

Prilikom odlučivanja o primjeni blažega zakona (ovdje je riječ o tri zakona) valja navesti da kazneno djelo nasilničkog ponašanja iz članka 331. KZ/97 treba usporediti najprije s KZ/11 prije II. Novele u kojem je ono ispušteno, a zatim s kaznenim djelom istoga naziva iz članka 323.a KZ/11 nakon II. Novele. Ovdje je riječ o tzv. interimnom zakonu (međuzakonu) koji je stupio na snagu poslije izvršenja kaznenog djela, a prestao je važiti prije donošenja pravomoćne presude za to djelo, zbog čega pravnoga kontinuiteta između ova dva djela nema, pa ni onda kada bi državni odvjetnik izmijenio činjenični opis i pravnu oznaku djela iz članka 331. KZ/97 u članak 323.a KZ/11.

Smatramo da je ponovno unošenje kaznenog djela nasilničkog ponašanja u Kazneni zakon korak unatrag, a kolikoga će biti vijeka ostaje nam vidjeti.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ U pravu je podnositelj zahtjeva kada tvrdi da je 1. siječnja 2013. stupio na snagu novi Kazneni zakon, koji više nije propisivao kazneno djelo nasilničkog ponašanja, a niti je to kazneno djelo imalo pravni kontinuitet u nekom drugom kaznenom djelu predviđenom Kaznenim zakonom koji je stupio na snagu. Nasilničko ponašanje je ponovo propisano kao kazneno djelo tek posljednjim izmjenama Kaznenog zakona, koje su stupile na snagu 30. svibnja 2015. Podnositelj zahtjeva je u pravu kada tvrdi da Županijski sud u Osijeku, kao sud drugog stupnja, odlučujući u navedenom kaznenom predmetu 24. siječnja 2013., nije cijenio činjenicu da je nakon donošenja prvostupanjske presude stupio na snagu zakon koji je blaži za optuženike, premda je imao obvezu ispitivanja po službenoj dužnosti da li je na štetu optuženika povrijeđen kazneni zakon. S obzirom da u vrijeme donošenja drugostupanjske presude, djelo za koje su osuđenici proglašeni krivima više nije bilo zakonom predviđeno kao kazneno djelo, Županijski sud u Osijeku kao drugostupanjski sud propustio je primijeniti zakon koji je najblaži za počinitelja, te donijeti oslobađajuću presudu. Slijedom navedenog, Vrhovni sud Republike Hrvatske je utvrdio da je zahtjev za zaštitu zakonitosti osnovan, pa je presudu Županijskog suda u Osijeku od 24. siječnja 2013. preinačio na način da je utvrdio se da je zahtjev za zaštitu zakonitosti osnovan i da je pravomoćnom presudom, koju čine presuda Općinskog suda u Našicama broj K-80/12 od 20. lipnja 2012. i presuda Županijskog suda u Osijeku od 24. siječnja 2013., povrijeđen zakon u odredbi čl. 368. toč. 1. ZKP/97 na štetu osuđenika I. K., D. R. i I. K., te se ta presuda preinačuje i osuđenici I. K., (osobni podaci kao u prvostupanjskoj presudi), osuđenik D. R. (osobni podaci kao u prvostupanjskoj presudi) i osuđenik I. K.

(osobni podaci kao u prvostupanjskoj presudi), oslobađaju od optužbe. (Iz odluke VSRH, Kzz-31/15 od 22. rujna 2015.)

○ U ponovljenom postupku sud prvog stupnja će otkloniti nedostatke na koje mu je ukazano i provesti će sve dokaze kao do sada, a po potrebi i nove te će iste pravilno cijieniti kako pojedinačno tako i u njihovoj međusobnoj svezi s tim što će imati u vidu kako novi kazneni zakon koji je blaži za okrivljenike više ne poznaje kazneno djelo nasilničkog ponašanja iz čl. 331. st. 1. KZ/97, niti postoji pravni kontinuitet između tog kaznenog djela i bilo kojeg djela propisanog u novom kaznenom zakonu. (Iz odluke Županijskog suda u Dubrovniku, KŽ-60/13 od 5. studenoga 2013.)

○ Ispitujući pobijanu presudu u povodu žalbi I. i III. okrivljenih, ovaj Županijski sud u Sisku, kao drugostupanjski sud, istu je ispitao sukladno odredbi čl. 379. st. 1. toč. 1. i 2. ZKP te nije našao da bi bile počinjene bitne povrede odredaba kaznenog postupka, no pronašao je povredu Kaznenog zakona na štetu okrivljenika. Naime, okrivljenici su proglašeni krivima za počinjenje kaznenog djela iz čl. 331. KZ/97, a dana 1. siječnja 2013. stupio je na snagu novi KZ/11 pa je ovaj sud ispitao postoji li pravni kontinuitet toga kaznenog djela i nekog drugog kaznenog djela iz KZ/11, kako bi u skladu sa odredbom čl. 3. KZ/11 mogao ocijeniti koji je zakon blaži za okrivljenike. Tom prilikom utvrđeno je da ne postoji pravni kontinuitet s drugim kaznenim djelom novog KZ/11 pa je ovaj sud zaključio kako nema pravnog kontinuiteta u novom KZ/11, radi čega je valjalo temeljem čl. 354. st. 1. ZKP/97 okrivljenike osloboditi od optužbe i u skladu s tim osloboditi ih od obveze plaćanja troškova kaznenog postupka sudu. (Iz odluke Županijskog suda u Sisku, Kžm-1/13 od 26. rujna 2013.)

17. Uočeni problemi u primjeni pojedinih odredbi KZ/11 – neujednačena praksa

Zbog uočenih problema primjene pojedinih odredbi Kaznenoga zakona obraditi ćemo neke od njih u kojima je zapaženo da sudska praksa nije ujednačena. Smatramo da će biti od koristi sucima prvoga stupnja i državnim odvjetnicima, a osobito sudcima drugoga stupnja koji odlučuju o žalbama pa prvostupanjske odluke jer su oni ti koji bi trebali ujednačavati sudska praksu bez obzira je li riječ o sucima Vrhovnoga suda ili pojedinih županijskih sudova.

17.1. Je li moguće produljeno kazneno djelo krivotvorenja novca – čl. 274. KZ/11

17.1.1. Nije moguće konstrukcija produljeno kazneno djelo **krivotvorenja novca** jer se radi o tzv. kaznenom djelu s indiferentnim brojem činjenja, pa će ono postojati kada je počinitelj stavi jednu krivotvorenu novčanicu u opticaj i

kada je u nekom periodu istu radnju ponovi više puta. Opetovano stavljanje novca u opticaj može se počinitelju cijiniti kao otegotna okolnost prilikom odluke o kazni.

17.1.2. Moguće je produljeno kazneno djelo **krivtvorenja novca** pa ovaj sud stoga smatra da je prvostupanjski sud na pravilno utvrđeno činjenično stanje ispravno primijenio kazneni zakon kada je okrivljenika proglasio krivim za produljeno kazneno djelo iz čl. 274. st. 1. KZ/97.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Nije moguće produljeno kazneno djelo krivtvorenja novca iz čl. 274. st. 1. Kaznenog zakona jer se radi o tzv. kaznenom djelu s indiferentnim brojem činjenja, pa će ono postojati bilo da počinitelj stavi jednu krivotvorenu novčanicu u opticaj ili da u nekom periodu istu radnju ponovi više puta. U okviru povrede Kaznenog zakona valja ukazati i da je kazneno djelo krivtvorenja novca iz čl. 274. st. 1. Kaznenog zakona u izreci prvostupanjske presude pogrešno pravno kvalificirano kao produljeno kazneno djelo krivtvorenja novca iz čl. 274. st. 1. u svezi sa čl. 61. Kaznenog zakona. Naime, kazneno djelo krivtvorenja novca predstavlja tzv. kazneno djelo s indiferentnim brojem činjenja, pa će ovo kazneno djelo postojati kad počinitelj stavi u opticaj samo jednu krivotvorenu novčanicu ili veću svotu krivotvorenog novca. Uvijek se raditi o jednom kaznenom djelu jer se kazneno djelo krivtvorenja novca stavljanjem takvog novca u opticaj po svojoj prirodi vrši ponavljanjem istih radnji zbog čega stavljanje svake novčanice nije jedno kazneno djelo krivtvorenja novca zbog čega je u prvostupanjskoj presudi takva djelatnost pogrešno označeno kao jedno produljeno kazneno djelo, iako radnje opisane pod točkom 7) predstavlja jedno kazneno djelo iz čl. 274. st. 1. Kaznenog zakona. Naime i sam zakonski opis kaznenog djela ukazuje na neodređeni broj radnji, tko izradi lažni novac, odnosno takav lažni novac stavi u opticaj. (Iz odluke Županijskog sud u Puli, KŽ-364/07 od 3. prosinca 2007.).

○ Drugostupanjski sud je pažljivo analizirao ocjenu rezultata provedenog dokaznog postupka i smatra da je prvostupanjski sud, nakon što je pravilno i potpuno utvrdio postojanje svih odlučnih činjenica, savjesnom i temeljitom ocjenom izvedenih dokaza, osnovano utvrdio da su se u postupanju okrivljenika, kao supočinitelja, stekla bitna obilježja produljenog kaznenog djela iz čl. 274. st. 1. KZ/97, za koje utvrđenje je dao argumentirane, logične i uvjerljive razloge. Prvostupanjski sud je, naime, vrlo detaljno i opširno obrazložio iz kojih razloga nije prihvatio okrivljenikovu obranu i njegovo poricanje da je počinio predmetno kazneno djelo, kao ni dio iskaza Nikice mlijt. Kolaka, koji je najprije naveo da ništa ne zna o novčanicama nađenim u automobilu kojim je kritične zgode upravljao okrivljenik, da bi u daljnjem tijeku postupka tvrdio da ih je on sakrio kod sjedala suvozača, očito želeći zaštititi okrivljenika i preuzeti svu odgovornost na sebe, jer mu je, kao maloljetniku, izrečena izvanzavodska odgojna mjera. Prihvaćajući iskaze prodavačica u predmetnim trgovinama, u kojima je maloljetnik pokušavao kupiti i kupio cigarete, koje inače puši okrivljenik, krivotvorenom novčanicom od 200,00 kn i povezujući ih sa zapisnicima o pretragama automobila i obiteljske kuće u kojoj živi maloljetni Nikica, a u koju povremeno dolazi okrivljenik sa izvanbračnom suprugom, gdje je nađen veći broj krivotvorenih novčanica od 200,00 kn istog serijskog broja, pravilan je zaključak suda da je okrivljenik, kao supočinitelj, zajedno sa maloljetnim

Nikicom Kolakom, počinio produljeno kazneno djelo iz čl. 274. st. 1. KZ/97. Nedvojbeno je, naime, da je upravo on upravljao iznajmljenim automobilom „Renault Clio“, vozeći maloljetnika do seoskih trgovina, gdje su manje mogućnosti provjere ispravnosti novčanica, a radi se o više radnji počinjenja djela, koje su vremenski i prostorno povezane, od kojih je jedna radnja rezultirala kupnjom kutije cigareta Marlboro. Ovaj sud stoga smatra da je prvostupanjski sud na pravilno utvrđeno činjenično stanje ispravno primijenio kazneni zakon kada je okrivljenika proglasio krivim za produljeno kazneno djelo iz čl. 274. st. 1. KZ/97. S tim u vezi potrebno je istaknuti da je drugostupanjski sud ocjenjivao obvezu primjene blažeg zakona, jer je 1. siječnja 2013. godine stupio na snagu novi Kazneni zakon („Narodne novine“ br. 125/11 i 144/12) te nalazi da između kaznenog djela krivotvorenja novca iz čl. 274. st. 1. KZ/97 i kaznenog djela iz čl. 274. st. 1. KZ/11 postoji pravni kontinuitet kako u nazivu djela tako i u modalitetu počinjenja kaznenog djela. Međutim, komparirajući zapriječene kazne zatvora za navedena kaznena djela, proizlazi da KZ/11 ne propisuje blažu kaznu pa je u konkretnom slučaju primijenjen zakon koji je bio na snazi u vrijeme počinjenja kaznenog djela. (Iz odluke Županijskog suda u Bjelovaru, KŽ-31/15 od 21. svibnja 2015.)

○ Sud prvog stupnja riješio je predmet optužbe kada je iz činjeničnog opisa kaznenoga djela krivotvorenja novca izostavio stavljanje u optičaj jedne krivotvorene novčanice jer ona je samo jedna radnja u sastavu produljenog kaznenog djela.

"Optuženik D. R. nalazi da je počinjena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 7. Zakona o kaznenom postupku (dalje: ZKP/97), odnosno da presudom nije potpuno riješen predmet optužbe. Objašnjava da ga je optužnica teretila i da je 30. travnja 2004. u mesnici „A.“ u L. zajedno s opt. M. K. stavio u optjecaj jednu krivotvorenu novčanicu u apoenu od 1.000,00 kn, o čemu prvostupanjski sud u pobijanoj presudi nije donio nikakvu odluku, tj. niti ga je proglasio krivim, a niti oslobodio za tu aktivnost. Međutim, žalitelj gubi iz vida da je apostrofirana radnja samo dio jednog produljenog kaznenog djela krivotvorenja novca iz čl. 274. st. 1. i 2. Kaznenog zakona (dalje: KZ), te ne predstavlja samostalno kazneno djelo. Stoga je ispravno postupio sud prvog stupnja kad je, našavši da nije dokazano da je opt. D.R. (a niti opt. M.K.) počinio i tu radnju izvršenja inkriminiranog kaznenog djela, istu ispustio iz činjeničnog opisa preostalog dijela inkriminacije djela iz čl. 274. st. 1. i 2. KZ, za koje ga je proglasio krivim. Istovremeno je u obrazloženju presude iznio razloge zbog kojih je zaključio da ta kao i neke druge radnje ostalih optuženika (u odnosu na koje je postupio na isti način, tj. izostavio ih iz činjeničnog opisa inkriminacija), nije dokazana. Da je postupio na način sugeriran po žalitelju, prekoračio bi optužbu, jer bi oslobađajući žalitelja za inkriminiranu djelatnost i istovremeno ga proglašavajući krivim za preostali dio radnji stvorio dva kaznena djela krivotvorenja novca, iako optužba sve radnje počinjenja drži ostvarenjem jednog djela. (Vrhovni sud Republike Hrvatske I KŽ 289/08 od 4. ožujka 2009.)

17.2. Je li moguće produljeno kazneno djelo primanja mita – čl. 293. KZ/11

O tome je li moguće produljeno kazneno djelo primanja mita sudska praksa nema jedinstven stav. U nekim odlukama sud je prihvatio takvu mogućnost, a u drugima isključio.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Opt. T. P. smatra, s obzirom istovjetnog načina njegova postupanja, vremensku i prostornu povezanost inkriminirajućih radnji, kontinuiteta u postupanju te činjenici da je u pitanju jedinstveni subjektivni odnos počinitelja prema djelu, da se radi o jednom produljenom kaznenom djelu iz čl. 347. st. 1. KZ/97 i čl. 61. KZ/97, a ne o četiri kaznena počinjena u stjecaju. Međutim, iako doista postoje navedeni tzv. sjedinjavajući elementi koji bi ukazivali da je u pitanju jedno produljeno kazneno djelo, po ocjeni ovog drugostupanjskog suda, u konkretnom slučaju se radi o stjecaju navedenih kaznenih djela. Naime, opt. T. P., kao ispitivač HAKA-a tj. odgovorna osoba, omogućuje kandidatima na vozačkim ispitima da prođu na praktičnom dijelu ispita bez obzira na to imaju li za to sva potrebna znanja i prima za to mito, čime manifestira vrlo visok stupanj krivnje i pogibeljnosti. Te okolnosti, koje nisu važne samo kod odlučivanja o kazni, ukazuju da je opt. T. P., svjestan težine takvog svog postupanja, u svakom pojedinom slučaju donosio odluku da počini tako teško djelo te je time svaki put počinio po jedno kazneno djelo primanja mita iz čl. 347. st. 1. KZ/97. Kraj takvog stanja stvari, kada se radi o namjeri da se svaki put počini ovakvo djelo, nije opravdano primijeniti odredbu o produljenom kaznenom djelu. (Iz odluke VSRH, I KŽ-us-18/12 od 19. veljače 2015.)

○ Unatoč činjenici da je osuđenik u šest navrata na istom graničnom prijelazu davao policijskim službenicima novac za osiguravanje neometanog prijevoza robe preko granične crte, ne može se smatrati da učini ovih kaznenih djela čine jednu cjelinu s obzirom na način počinjenja i vremensku povezanost, s obzirom na okolnosti uslijed kojih se radi o kaznenim djelima koja u ovom slučaju bez obzira na istovrsnost, mogu biti počinjena isključivo u stjecaju. Naime, već samo kazneno djelo davanja mita po svojoj prirodi ne može biti obuhvaćeno prethodno formiranom izravnom namjerom u slučaju, kada je potrebno da u počinjenju više kaznenih djela sudjeluje više različitih osoba koje također pritom čine kazneno djelo primanja mita. Zbog toga počinitelj svakom počinjenju kaznenog djela pristupa zasebno s traženjem da službena osoba u granicama svoje ovlasti kao u ovom slučaju, ne obavi službenu radnju koju bi morala obaviti, kao naknadu za dar koji je primila. Prema tome, sama za sebe činjenica da je osuđenik policijskim službenicima na istom graničnom prijelazu u šest navrata davao novac na raznim dogovorenim mjestima, kako bi mu omogućili neometan prolaz granice teretnim vozilima natovarenih tekstilnom robom, ne može biti osnova za zaključak da se radi o jednom produljenom kaznenom djelu. Osuđenik je naime, svaku radnju izvršenja morao zasebno isplanirati na način da dogovori novčanu nagradu i ugovori s određenom, i to svaki puta s različitom službenom osobom način na koji će ova službena osoba udovoljiti njegovom zahtjevu zbog primljenog novca. Stoga se u ovom slučaju ne može smatrati vremenskom povezanošću okolnost da se radilo o

određenom razdoblju u kojem su počinjena kaznena djela, jer je počinjenje kaznenog djela davanja mita ovisilo o svakom pojedinačnom dogovoru koji je opet bio vezan za svaku pojedinačnu namjeru da se u određenim raznim okolnostima bez nadzora uveze roba u Republiku Hrvatsku, zbog čega se nikako kaznena djela davanja mita u ovom slučaju ne mogu povezati u jednu cjelinu što je pretpostavka za primjenu odredbe čl. 61. KZ/97. Stoga je pravilno USKOK osuđ. R. G. u optužnici stavio na teret šest kaznenih djela davanja mita u stjecaju (čl. 60. KZ/97), a Županijski sud u Zagrebu u prvostupanjskoj presudi i Vrhovni sud Republike Hrvatske u ovom dijelu drugostupanjske presude pravilno prihvatio ovu pravnu oznaku. Kako se Vrhovni sud Republike Hrvatske, postupajući u skladu s odredbom čl. 511. st. 1. ZKP/08 pri odlučivanju o zahtjevu za zaštitu zakonitosti ograničio na ispitivanje povrede zakona na koje se poziva Glavni državni odvjetnik, te utvrdio da ne postoji povreda zakona na štetu osuđenika koja se ističe u zahtjevu, to je po čl. 512. ZKP/08 valjalo zahtjev za zaštitu zakonitosti odbiti kao neosnovan. (Iz odluke VSRH, Kzz-31/13-4 od 9. prosinca 2014.)

○ U izvršenju djela pod toč. 2.– 5. optuženik Z. M. nastupao je kao zamjenik okružnog javnog tužitelja, dakle kao službena osoba. Primio je novčane iznose, poblježe opisane u tim točkama, kako bi pogodio ili pomogao pojedinim okrivljenicima u krivičnom postupku koji je vođen protiv njih. To pomaganje ili pogodovanje svakako ulazi u zakonski opis djela da se 'u granicama svog ovlaštenja obavi službena radnja koja se ne bi smjela obaviti' i dovoljno je da je optuženik Z. M. iskazao spremnost za takvo protuzakonito postupanje, a nije nužno da je ono doista i poduzeto. Tu je spremnost optuženik Z. M. iskazao primanjem novčanih iznosa u opisanim okolnostima, dok su optuženici, F. M. posredujući u davanju novca optuženiku Z. M., te M. R. i M. M. dajući novac optuženiku Z. M. kao zamjeniku okružnog javnog tužitelja da protivno svojim ovlaštenjima djeluje u korist okrivljenika, M. R. i M. M., ostvarili sva bitna obilježja krivičnog djela iz čl. 235. st. 1. KZH. Pritom djela pod točkama 2. do 5. sa stajališta običnog života i logičnog rezoniranja ne predstavljaju kontinuiranu djelatnost u smislu jedinstvene prirodne cjeline, ne samo zbog vremenskog diskontinuiteta nego i zbog različitih okrivljenika u čiju se korist primao novac. Djelima pod točkama 6. do 9. optuženik Z. M. ostvario je protupravnu imovinsku korist iskorištavanjem svog položaja zamjenika okružnog javnog tužitelja. Samo kao diplomirani pravnik optuženi Z. M. ne bi mogao obavljati uvid u krivične predmete, konzultirati prometnog vještaka te se kod predsjednika Općinskog suda na K. zanimati se za predmet protiv K. D. jer osim tužilačkog za takvo postupanje nije imao drugo ovlaštenje. Djela pod točkama 6. do 9. također ne predstavljaju kontinuiranu djelatnost u smislu prirodne jedinstvene cjeline zbog vremenskog i prostornog diskontinuiteta i različitih okrivljenika za koje su poduzimane pravne radnje. (Iz odluke VSRH, Kž-141/90 od 17. srpnja 1990.)

17.3. Je li moguće produljeno kazneno djelo utaje poreza ili carine – čl. 256. KZ/11

Kada je riječ o produljenom kaznenom djelu utaje poreza ili carine iz članka 256. KZ valja voditi računa o tome da se prema dosadašnjoj sudskoj praksi kod kontinuiranog utajivanja poreza kroz više godina utajeni iznosi nisu mogli zbrajati (jer se svaka fiskalna godina računala posebno).

Prema odredbi čl. 52. st. 4. KZ/11 - Ostvaruju li se radnjama navedenim u stavku 1. ovoga članka obilježja više istih kaznenih djela, produljeno kazneno djelo će se pravno označiti uzimajući u obzir zbroj vrijednosti svih stvari, imovinskih prava i koristi pribavljenih odvojenim radnjama.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Odredbe Zakona o porezu na dohodak, a postupanje optuženika je bilo upravo suprotno tome Zakonu, izrijekom definira u čl. 7. da se porez na dohodak utvrđuje i plaća za kalendarsku godinu (porezno razdoblje) s time da je po zakonom propisanim uvjetima moguće da to razdoblje bude i kraće. Upravo ovakav stav da se kod utaje poreza ima odvojeno promatrati izvršena **utaja poreza** u svakoj godini tj. u svakom poreznom razdoblju, nakon čega se utvrđuje postojanje kaznenog djela za jedno poresko razdoblje, a ako se radi o utaji u više godina bi govorili o jednom produljenom kaznenom djelu, pri čemu se ono pravno označava pravnom oznakom najtežeg djela u sastavu produljenog, zauzet je i ranije sudskim odlukama Vrhovnog suda Republike Hrvatske, pa tako i odluci na koju se poziva optuženi Katunarić I Kž-206/77, a koji stav kasnijom praksom nije izmijenjen. Upravo slijedom izloženog prvostupanjski sud je povrijedio kazneni zakon kada je zbrojio iznose utajenog poreza kroz dva poreska razdoblja i zatim u pronalaženju kaznenog djela u KZ/11 koje ima pravni kontinuitet u odnosu na kazneno djelo iz čl. 292. st. 2. KZ/97 utvrdio postojanje kvalificiranog oblika kaznenog djela utaje poreza ili carine iz čl. 256. st. 3. KZ/11 uspoređujući ga zatim s kaznenim djelom iz čl. 292. st. 2. KZ/97, označavajući iznos pribavljene imovinske koristi riječima „najmanje 600.000,00 kuna“ što je prema pravnom shvaćanju Vrhovnog suda Republike Hrvatske granična vrijednost s kojom započinje pojam „porezna obveza velikih razmjera“ u čl. 256. st. 3. KZ/11. Ispravna primjena kaznenog zakona ovisit će od novog utvrđenja činjenica tj. utvrđenja koliki iznos poreza je utajen u svakoj od inkriminiranih godina (poreskih razdoblja), a da bi potom mogli znati radi li se o produljenom kaznenom djelu iz čl. 256. st. 3. ili produljenom kaznenom djelu iz čl. 256. st. 1. KZ/11, pa tek nakon toga bi se moglo utvrđivati koji zakon je za počinitelje blaži, odnosno je li zbog primjene blažeg zakona nastupila zastara kaznenog progona. Zbog svega izloženog pobijanu presudu valjalo je ukinuti u njenom osuđujućem dijelu i u tome dijelu vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje. (Iz odluke VSRH, I Kž-50/14 od 28. travnja 2015.)

○ U odnosu na toč. 1. oslobađajućeg dijela pobijane presude žalili se državni odvjetnik zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 11. ZKP/97, navodeći da su izostali razlozi u odnosu na predmetno kazneno djelo, a oni koji su navedeni su u znatnoj mjeri nejasni, u čemu međutim nije u pravu, budući je prvostupanjski sud za oslobađajući dio pobijane presude u odnosu na opt. M. O. dao jasne i dostatne razloge koje prihvaća i ovaj drugostupanjski sud. U konkretnom slučaju kazneno djelo utaje poreza ili carine iz čl. 256. st. 1. KZ/11

obuhvaća utaju poreza kroz dvije godine, 2005. i 2006. godinu, u ukupnom iznosu od 23.008,40 kn, kako to proizlazi iz činjeničnog opisa. Prvostupanjski sud je utvrdio, na temelju nalaza i mišljenja financijsko-računovodstvenog vještaka da je za 2005. godinu izostalo plaćanje poreza s naslova ugovora o djelu u iznosu od 14.509,60 kn, a za 2006. godinu u iznosu od 8.498,40 kn, što se žalbom državnog odvjetnika ne osporava. Da bi navedeno kazneno djelo bilo ostvareno, potrebno je da u fiskalnoj godini dođe do utaje poreza većoj od 20.000,00 kn. Ukoliko djelo obuhvaća dvije uzastopne godine, tada utaja poreza u svakoj od tih godina mora, sama za sebe, ostvariti bitna obilježja ovog kaznenog djela, pa slijedom toga mora biti ostvarena u iznosu većem od 20.000,00 kn u svakoj godini, što u konkretnom slučaju nije ostvareno. Prema tome, u radnjama opt. M. O. se ne stječu bitna obilježja kaznenog djela iz čl. 256. st. 1. KZ/11 za koje ga se tereti izmijenjenom optužnicom kao pod toč. 1. oslobađajućeg dijela pobijane presude. (Iz odluke VSRH, I Kž-647/13 od 2. prosinca 2015.)

- Kod produljenog krivičnog djela utaje poreza ili doprinosa iz čl. 119. KZH, što treba obuhvatiti kontinuirano utajivanje poreza i doprinosa tijekom više uzastopnih godina, utaja poreza u svakoj od tih godina mora, sama za sebe, sadržajno obuhvatiti sva bitna obilježja toga krivičnog djela, pa tako između ostalog i uvjet da je izbjegavana obveza plaćanja poreza u svakoj godini veća od 10.000,00 dinara. (Iz odluke VSH, Kž-206/77 od 2. kolovoza 1978.)

- Točno je da kazneno djelo zlouporabe ovlasti u gospodarskom poslovanju kako je bilo propisano u čl. 292. st. 1. i 2. KZ/97, nakon stupanja na snagu KZ/11 više ne postoji. U traženju pravnog kontinuiteta neprava ispravno je zaključeno da se po odredbama KZ/11 kriminalno postupanje optuženika ima označiti kao kazneno djelo utaje poreza. Međutim, za sada ostaje neutvrđenim dio radi li se o kvalificiranom obliku tog djela ili o osnovnom obliku kaznenog djela utaje poreza. Dok je odredba čl. 292. st. 1. i 2. KZ/97 dopuštala da se stvarno pribavljena imovinska korist utvrdi zbrajanjem ovih iznosa i kroz više odvojenih godina što je dovodilo do kvalifikatornog elementa toga kaznenog djela, kada smo našli kontinuitet neprava u kaznenom djelu utaje poreza ili carina iz čl. 256. KZ/11, takva mogućnost zbrajanja pribavljene imovinske koristi u više odvojenih godina više ne postoji. Odredbe Zakona o porezu na dohodak, a postupanje optuženika je bilo upravo suprotno tome Zakonu, izrijekom definira u čl. 7. da se porez na dohodak utvrđuje i plaća za kalendarsku godinu (porezno razdoblje) s time da je po zakonom propisanim uvjetima moguće da to razdoblje bude i kraće. Upravo ovakav stav da se kod utaje poreza ima odvojeno promatrati izvršena utaja poreza u svakoj godini tj. u svakom poreznom razdoblju, nakon čega se utvrđuje postojanje kaznenog djela za jedno poresko razdoblje, a ako se radi o utaji u više godina bi govorili o jednom produljenom kaznenom djelu, pri čemu se ono pravno označava pravnom oznakom najtežeg djela u sastavu produljenog, zauzet je i ranije sudskim odlukama Vrhovnog suda Republike Hrvatske, pa tako i odluci na koju se poziva optuženi Katunarić I Kž-206/77, a koji stav kasnijom praksom nije izmijenjen.

Upravo slijedom izloženog prvostupanjski sud je povrijedio kazneni zakon kada je zbrojio iznose utajenog poreza kroz dva poreska razdoblja i zatim u pronalaženju kaznenog djela u KZ/11 koje ima pravni kontinuitet u odnosu na kazneno djelo iz čl. 292. st. 2. KZ/97 utvrdio postojanje kvalificiranog oblika kaznenog djela utaje poreza ili carine iz čl. 256. st. 3. KZ/11 uspoređujući ga zatim s kaznenim djelom iz čl. 292. st. 2. KZ/97, označavajući iznos pribavljene imovinske koristi riječima „najmanje 600.000,00 kuna“ što je prema pravnom shvaćanju

Vrhovnog suda Republike Hrvatske granična vrijednost s kojom započinje pojam „porezna obveza velikih razmjera“ u čl. 256. st. 3. KZ/11. Ispravna primjena kaznenog zakona ovisit će od novog utvrđenja činjenica tj. utvrđenja koliki iznos poreza je utajen u svakoj od inkriminiranih godina (poreskih razdoblja), a da bi potom mogli znati radi li se o produljenom kaznenom djelu iz čl. 256. st. 3. ili produljenom kaznenom djelu iz čl. 256. st. 1. KZ/11, pa tek nakon toga bi se moglo utvrđivati koji zakon je za počinitelje blaži, odnosno je li zbog primjene blažeg zakona nastupila zastara kaznenog progona.

Zbog svega izloženog pobijanu presudu valjalo je ukinuti u njenom osuđujućem dijelu i u tome dijelu vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje. U ponovljenom postupku prvostupanjski sud će provesti sve potrebne i do sada provedene dokaze, a osobito će ispitati vještaka o iznosima utajenog poreza u svakom poreznom razdoblju, od čega će ovisiti ispravna pravna kvalifikacija kaznenog djela, te će na raspravu pozvati i predstavnika pravne osobe od koje se predlaže oduzeti imovinsku korist kako to nalaže odredba čl. 558. ZKP/08 koji zakon se u ponovljenom postupku ima primijeniti. Posebnu pažnju sud će posvetiti ispravnom utvrđenju o kojem kaznenom djelu bi se radilo u kontekstu čl. 3. KZ/11 tj. obavezne primjene najblažeg zakona od vremena kada je djelo počinjeno pa do vremena donošenja nove prvostupanjske odluke. (Iz odluke VSRH, I Kž-50/14 od 28. travnja 2015.)

17.4. Postoji li pravni kontinuitete između kaznenog djela - Neovlaštena uporaba tuđe pokretne stvari - iz članak 234. KZ/11 i kaznenih djela:

- Oduzimanja tuđe pokretne stvari - iz članka 221. KZ/97
- Neovlaštena uporaba - iz članka 346. KZ/97

Neovlaštena uporaba tuđe pokretne stvari

Članak 234. KZ/11

(1) Tko drugome protupravno oduzme tuđu pokretnu stvar radi privremene uporabe, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Tko neovlašteno oduzme tuđe motorno vozilo radi privremene uporabe,

kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

(3) Za pokušaj kaznenog djela iz stavka 2. ovoga članka počinitelj će se kazniti.

Oduzimanje tuđe pokretne stvari

Članak 221. KZ/97

(1) Tko drugome protupravno oduzme tuđu pokretnu stvar da bi je držao u svom posjedu bez cilja njenog prisvajanja, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do šest mjeseci.

(2) Ako se kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka odnosi na motorno vozilo, pokušaj će se kazniti.

(3) Kazneni postupak za kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka pokreće se povodom prijedloga.

(4) Ako se kazneno djelo iz stavka 1. odnosi na motorno vozilo, kazneni postupak pokreće se po službenoj dužnosti.

Neovlaštena uporaba (brisano)

Članak 346. KZ/97

Tko neovlašteno uporabi novac, vrijednosne papire ili druge pokretne stvari koje su mu povjerene u službi ili uopće na radu, ili su mu u svezi sa službom ili radom dostupne, ili te stvari drugome dade na uporabu, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

Kao što vodimo odredba iz članka 234. KZ/11 djelomice odgovara kaznenom djelu iz članku 221. KZ/97s nazivom – Oduzimanje tuđe pokretne stvari.

U KZ/11 je u potpunosti je brisano kazneno djelo - Neovlaštene uporabe iz članka 346. KZ/97 (koje je u KZ/97 bilo smješteno Glavu XXV. među kaznena djela protiv službene dužnosti), uz obrazloženje predlagatelja zakona da je riječ o imovinskom deliktu, koji je u mjeri u kojoj je to potrebno pokriven kaznenim djelom - Neovlaštena uporaba tuđe pokretne stvari iz ovoga članka.

Prema sudskoj praksi postoji pravni kontinuitet između kaznenoga djela iz članka 234. KZ/11 i kaznenoga djela oduzimanja tuđe pokretne stvari iz članka 221. KZ/97, no pokazalo se da je sporan pravni kontinuitete s kaznenim djelom neovlaštene uporabe iz članka 346. KZ/97 u kojem se neovlašteno upotrebljuje stvar, vrijednosni papiri i novac koji je nekome povjeren u službi ili uopće na radu ili mu je u svezi sa službom i radom dostupan.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Također suprotno tvrdnji žalitelja, prvostupanjski je sud činjenično stanje potpuno i pravilno utvrdio u odnosu na odlučne činjenice, kada je utvrdio da je okrivljenik počinio inkriminirano mu kazneno djelo pod uvjetima i na način kako je to opisano izrekom presude. Naime, na temelju savjesne analize i ocjene iskaza svjedoka Ž. K. i D. K., na temelju dokumentacije koja prileži spisu, kao i na temelju nalaza i mišljenja knjigovodstvenog vještaka dipl. oec. Borisa Lamze, pravilno je utvrđenje prvostupanjskog suda da je okrivljenik u vremenu od 1. ožujka do 30. lipnja 2011. u Sv. Ivanu Zelini zaposlen kao poslovođa na benzinskoj postaji "L", vlasništvo trgovačkog društva „L. C.“ d.o.o., zadužen za redovito polaganje dnevnih utržaka iz blagajne na žiro račun trgovačkog društva „L. C.“ d.o.o. nakon podizanja utržaka u ukupnom iznosu od 3.020.851,89 kn iste nije odmah uplaćivao na žiro

račun društva već se tim novcem neovlašteno koristio u vremenu od 2 do 20 dana. Okrivljenik poriče počinjenje kaznenog djela na način da se novac koji nije bio položen nalazio u sefu i nije korišten za vlastite potrebe, a da je takav način poslovanja po pitanju pologa bio uobičajen. Pravilno je prvostupanjski sud u tom dijelu obranu okrivljenika ocijenio nevjerodostojnom jer upravo svjedoka Ž. K. i D. K., iskazuju da se dnevni utržak uobičajeno polagao idući radni dan, a ukoliko je bio praznik ili vikend, tada se dnevni utržak trebao predavati prvi slijedeći radni dan, koje tvrdnje svjedoka su u suglasju s odlukom HNB-a i nalazom i mišljenjem knjigovodstveno-financijskog vještaka. U prilog takvog utvrđenja, prvostupanjski je sud cijenio i činjenicu da je okrivljenik vlastoručno dao izjavu poslodavcu da se koristio novcem od dnevnog utrška, a što je samo već potvrdilo ranije utvrđenje prvostupanjskog suda da je okrivljenik počinio navedeno mu kazneno djelo na način kako je to opisano izrekom presude. Upravo činjenica da je okrivljenik polagao dnevni utržak od 2 do 20 dana zakašnjenja, ukazuje da se koristio tim novcem, a radi se o velikoj količini novca i to za vlastite potrebe, jer u protivnom nije bilo niti potrebe niti razloga da novac drži u sefu. To tim više što je bilo uobičajeno da se novac od dnevnog utrška polaže idući radni dan na račun trgovačkog društva. Iz ovih razloga, na temelju potpuno i pravilno utvrđenog činjeničnog stanja, prvostupanjski je sud utvrdio u protupravnim radnjama okrivljenika bitna obilježja kaznenog djela iz čl. 234. st. 1 KZ/11 jer je okrivljenik drugome protupravno oduzeo pokretnu stvar, a novac je pokretna stvar, radi privremene uporabe. Stoga nije osnovan ni žalbeni prigovor povrede Kaznenog zakona. (Iz odluke Županijskog suda u Zagrebu, KŽ-1298/13 od 21. siječnja 2014.) (Iz odluke Županijskog suda u Zagrebu, KŽ-1298/13 od 21. siječnja 2014.)

○ Protivno navodima u žalbi, prvostupanjski sud je pravilno utvrdio činjenično stanje, te na temelju istog pravilno zaključio da je optuženik počinio kazneno djelo neovlaštene uporabe, iz čl. 346. KZ/97, a ne kazneno djelo zlouporabe položaja i ovlasti, iz čl. 337. st. 4. KZ/97 za koje je optužen. Naime, nije sporno da je optuženik kao direktor i član uprave trgovačkog društva „Sloga“ u vremenu od 21. travnja 2007. do 10. listopada 2008. koristeći kreditne kartice Zagrebačke i Privredne banke, koje su mu kao direktoru dane na raspolaganje za plaćanje troškova poslovanja trgovačkog društva, podigao ukupno 403.500,00 kn za svoje potrebe, te da je u isto vrijeme, sukcesivno u više navrata uplaćivao novac na žiro račun „Sloge“, tako da je od 16. svibnja 2007. do 15. prosinca 2008. uplatio ukupno 305.000,00 kn, a preostali iznos od 98.500,00 uplatio je u dva navrata i to 20. svibnja 2009. iznos od 20.000,00 kn i 31. prosinca 2009. iznos od 78.500,00 kn, čime je u potpunosti podmirio dugovanje. U pravu je prvostupanjski sud da takvim radnjama optuženik neovlašteno upotrebljava novac koji mu je povjeren na radu, a pri tome ne pokazuje namjeru prisvajanja novca u cilju pribavljanja protupravne imovinske koristi, jer u isto vrijeme kada neovlašteno uzima novac za svoje potrebe, uplaćuje određene iznose na račun „Sloge“ i time podmiruje dugovanje, pa sud pravilno zaključuje da je takvim radnjama ostvario sve bitne elemente kaznenog djela neovlaštene uporabe, iz čl. 346. KZ/97. Takav zaključak ne dovodi u sumnju niti činjenica da je dio iznosa od 98.500,00 kn optuženik uplatio na račun „Sloge“ nakon što je podnesena kaznena prijava, (27. ožujka 2009.), iznos od 20.000,00 uplatio je 20. svibnja 2009, odnosno nakon podignute optužnice (22. prosinca 2009.), iznos od 78.500,00 uplatio je 31. prosinca 2009. Naime, odlučno je da je optuženik počeo vraćati podignute iznose i podmirivati dugovanje nedugo nakon prvih neovlašteno podignutih iznosa s navedenih kreditnih kartica „Sloge“, čime je

već tada pokazao da nema namjeru pribavljanja imovinske koristi već samo neovlaštene uporabe povjerenog mu novca, pa i navedene uplate koje su uslijedile nakon kaznene prijave i optužnice, predstavljaju samo nastavak povrata dugovanja, koje je započelo već ranije, prije pokretanja bilo kakvog kaznenog postupka. Iz navedenih razloga žalba državnog odvjetnika zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja nije osnovana. Međutim, ispitujući pobijanu presudu povodom žalbe državnog odvjetnika, a po službenoj dužnosti, sukladno odredbi čl. 379. st. 1. ZKP/97, utvrđeno je da je prvostupanjski sud povrijedio kazneni zakon na štetu optuženika jer kazneno djelo za koje ga je proglasio krivim, nije kazneno djelo (čl. 368. toč. 1. ZKP/97). Naime, prema izričitoj odredbi čl. 3. st. 2. KZ/97, ako se nakon počinjenja djela zakon jedanput ili više puta izmijeni, obvezno će se primijeniti zakon koji je blaži za počinitelja. Kako je 1. siječnja 2013. stupio na snagu Kazneni zakon („Narodne novine“ br. 125/11 i 144/12 – dalje u tekstu: KZ/11), koji više ne propisuje kazneno djelo neovlaštene uporabe, tako da kazneno iz čl. 346. KZ/97 nema kazneno pravni kontinuitet u KZ/11, što praktički znači da djelo za koje je opt. Ž. M. proglašen krivim više nije kazneno djelo, zbog čega je Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud bio je dužan na temelju čl. 354. toč. 1. ZKP/97, opt. Ž. M. osloboditi optužbe. (Iz odluke VSRH, I KŽ-619/10 od 12. ožujka 2013.)

17.5. Presuda na temelju sporazuma stranaka - kazna dvije godine - nije opozvan uvjetni otpust

Presuda na temelju sporazuma stranaka - kazna dvije godine - nije opozvan uvjetni otpust odluka potvrđene.

Nije li takvu odluku trebali ukinuti jer sporazum nije zakonit s obzirom na to da se zbog dogovorene kazne uvjetni otpust obligatorno morao opozvati.

Sporazum stranaka sud je dužan prihvatiti osim ako njegovo prihvaćanje nije u skladu s odmjeravanjem kazne propisane zakonom ili ako sporazum inače nije zakonit.

- Kada sud prihvati donošenje presude na temelju sporazuma stranaka nije ovlašten odstupiti od sporazuma glede odluke o imovinskopravnom zahtjevu, nego u takvom slučaju može jedino ne prihvatiti sporazum.

- Kada je riječ o presudi na temelju sporazuma stranaka ograničenje u pogledu načina odlučivanja o sporazumu koje se odnosi na prvostupanjski sud vrijedi *mutatis mutandis* i za drugostupanjski sud koji nije ovlašten preinačavati presudu prvostupanjskog suda donesenu na temelju sporazuma stranaka uz primjenu novog Kazneni zakon koji je u međuvremenu stupio na snagu, nego takvu presudu valja ukinuti.

U slučaju sporazuma državnog odvjetnika i optuženika kazna se može ublažiti do polovice najniže kazne dobivene ublažavanjem ali ne može biti kraća od tri mjeseca.

Ako sud ukine presudu donesenu na temelju sporazuma stranaka za jednog optuženika ovlašten je, po načelu *beneficium cohaesionis*, presudu ukinuti i za one optuženike koji se nisu žalili.

Odlučujući o žalbi optuženika sud drugoga stupnja ukinuti će presudu na temelju sporazuma stranaka ako je u sporazumu niža kazna od one u izjavi koju optuženik nije potpisao.

6. Donošenje presude na temelju sporazuma stranaka

Članak 361. ZKP/08

(1) Nakon što primi pisanu izjavu za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka iz članka 360. stavka 3. ovog Zakona, vijeće će utvrditi da li su stranke suglasne u odnosu na sadržaj izjave i to unijeti u zapisnik, te potom odlučiti o potvrđivanju optužnice (članak 354. stavak 1., članak 355. i članak 356.).

(2) Ako potvrdi optužnicu, vijeće će odlučiti o prihvaćanju izjave za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka iz članka 360. stavak 3. ovog Zakona, te će optuženiku presudom izreći kaznu ili drugu mjeru iz članka 360. stavka 4. ovog Zakona.

(3) Vijeće neće prihvatiti izjavu za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka iz članka 360. stavka 3. ovog Zakona ako s obzirom na okolnosti, njeno prihvaćanje nije u skladu s odmjeravanjem kazne propisanim zakonom ili sporazum inače nije zakonit. Vijeće rješenjem protiv kojeg žalba nije dopuštena, odbija izjavu za donošenje presude na temelju sporazumu stranaka.

(4) Nakon donošenja rješenja iz stavka 3. ovog članka, optužnica sa spisom predmeta dostaviti će se predsjedniku vijeća radi određivanja rasprave.

Članak 362. ZKP/08

(1) Stranke mogu odustati od izjave za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka iz članka 360. stavak 3. ovog Zakon do donošenja presude.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovog članka izjava za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka iz članka 360. stavak 3. ovog Zakona i svi ostali podaci koji se na nju odnose izdvajaju se rješenjem iz spisa i predaju sucu istrage i ne mogu se razgledati ni upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Protiv navedene presude žali se državni odvjetnik zbog povrede Kaznenog zakona te predlaže da se pobijana presuda preinači u skladu sa žalbenim razlozima. Žalba nije osnovana. Žalitelj ističe da je tek 21. ožujka 2014. saznao za rješenje Ministarstva pravosuđa RH, Povjerenstva za uvjetni otpust od 30. studenog 2012. godine iz kojeg proizlazi da je okrivljeni I. J. uvjetno otpušten s izdržavanja kazne zatvora na koju je osuđen pravomoćnom presudom Općinskog suda u Zaboku broj Kv-24/11 od 26. svibnja 2011. godine, te da mu uvjetni otpust traje od 01. ožujka 2013. godine do 16. ožujka 2014. godine, pa kako je u tom periodu dok se je nalazio na uvjetnom otpustu, okrivljenik počinio i kazneno djelo iz čl. 190 st. 1 i 2 KZ/11 za koje je osuđen ovom presudom na kaznu zatvora od 2 godine, da mu je temeljem čl. 61 st. 1 i 4 KZ/11 prvostupanjski sud trebao opozvati uvjetni otpust, a kako to prvostupanjski sud nije učinio, predlaže da to učini drugostupanjski sud.

No međutim, valja ukazati žalitelju da je okrivljeni I. J. proglašen krivim zbog kaznenog djela iz čl. 190 st. 1 i 2 KZ/11 i osuđen na kaznu zatvora od 2 godine na temelju sporazuma stranaka koji je sklopljen između okrivljenog I. J. u nazočnosti branitelja E. M. i zastupnika optužbe u smislu čl. 360 st. 3 ZKP/08. Prema izjavi za donošenje presude na temelju sporazuma od 13. veljače 2014. godine, koja izjava je potpisana od strane zastupnice optužbe Marine Rakić, zamjenice Općinske državne odvjetnice, okrivljenog I. J. I. J. i njegovog branitelja E. M., slijedi da izjava sadrži i sporazum o vrsti i mjeri kazne kao i o njezinoj visini, o

oduzimanju opojne droge u smislu čl. 190 st. 8 KZ/11, suglasni su nadalje o prijedlogu državnog odvjetništva za oduzimanje protupravno stečene imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, kao i o visini te imovinske koristi kao i o visini troškova kaznenog postupka koje će okrivljenik platiti. Okrivljenik i njegov branitelj su dakle bili upoznati sa sadržajem sporazuma a isto tako i zastupnik optužbe je sporazum sastavio, na sjednici optužnog vijeća, održanoj 4. ožujka 2014. od strane predsjednice vijeća je izjava za donošenje presude na temelju sporazuma strankama i pročitana, stranke su se sa tekstom suglasile, pa je potvrđena optužnica i donesena presuda upravo na način i u skladu sa postignutim sporazumom.

U vrijeme sporazumijevanja, koji postupak predstavlja postupak odvojen od suda, gdje su stranke svaka za sebe našle svoj posebni interes i gdje sud uopće nije sudjelovao, nije bilo poznato da je okrivljenik na uvjetnom otpustu počinio konkretno kazneno djelo. Niti na sjednici optužnog vijeća dana 4. ožujka 2014. godine, gdje je donesena prvostupanjska presuda niti jedna od stranaka nije spominjala da bi okrivljenik bio na uvjetnom otpustu radi počinjenja nekog drugog, ranijeg kaznenog djela, pa i sam državni odvjetnik u žalbi ističe da je o ovoj činjenici saznao tek 21. ožujka 2014. godine, dakle 17 dana nakon donošenja prvostupanjske presude.

Istina je da odredba čl. 61 st. 1 KZ/11 propisuje da ukoliko osuđenik poćini jedno ili više kaznenih djela za vrijeme dok je na uvjetnom otpustu za koje mu je izrećena kazna zatvora od 1 godine ili teća kazna, da će sud opozvati uvjetni otpust i osuditi ga na jedinstvenu kaznu primjenom čl. 51 i čl. 53 st. 1 KZ/11, no međutim kako je okrivljenik za ovo konkretno kazneno djelo osuđen na temelju sporazuma stranaka na kaznu zatvora od 2 godine, a u vrijeme sporazumijevanja i u vrijeme donošenja prvostupanjske presude se nije znalo da je okrivljenik poćinio kazneno djelo za vrijeme trajanja uvjetnog otpusta, to prvostupanjski sud nikako nije mogao okrivljeniku opozvati uvjetni otpust i postupiti po čl. 61 st. 1 KZ/11 iz naprijed obrazloćenog razloga, budući da je optužno vijeće u obvezi provjere zakonitosti sadržaja izjave stranaka što znaći, da sud ne provjerava sporazum stranaka već utvrđuje sastojke sporazuma koji kasnije ulaze u sadržaj izreke presude a nije ga dužno prihvatiti ako sporazum nije u skladu sa pravilima o odmjeravanju kazne, i ako postoje neki drugi formalni nedostaci u sporazumu.

Kako optužno vijeće također nije znalo za činjenicu da je okrivljenik poćinio i ovo konkretno kazneno djelo u vrijeme uvjetnog otpusta a nije to znao ni državni odvjetnik, to je sporazum stranaka koji je formalno sastavljen u skladu sa zakonom a i izrećena kazna zatvora od 2 godine okrivljeniku je u skladu sa tećinom i posljedicama kaznenog djela i društvenom opasnošću, te ne odskaće od sudske prakse za kazneno djelo iz čl. 190 st. 1 i 2 KZ/11, to se povodom žalbe državnog odvjetnika, budući da državni odvjetnik ističe neku novu činjenicu, tj. da je okrivljeni I. J. za vrijeme uvjetnog otpusta poćinio novo kazneno djelo za koje je osuđen na kaznu zatvora od 2 godine, prvostupanjska presuda ne može preinaćiti na štetu okrivljenika, zbog postignutog sporazuma, već će o opozivu uvjetnog otpusta biti rješavano u nekom drugom postupku. (Iz odluke Źupanijskog suda u Zagrebu, KŹ-349/14 od 15. travnja 2014.)

o U pravu je opt. I. D. kada u žalbi navodi da je ostvarena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 468 st. 1. toć. 11. ZKP/08, iz razloga što je sporazum koji je njemu dan na uvid i koji je potpisao sadržavao izricanje kazne zatvora u trajanju od jedne godine i pet mjeseci, dok je presudom na temelju

sporazuma stranaka osuđen na kaznu zatvora u trajanju od dvije godine i pet mjeseci, a da takav sporazum nikad nije sklopio s USKOK-om. U priklopljenom sporazumu oko potvrdnog očitovanja o optužnici na temelju kojeg se očekuje izbor i odmjeravanje blaže kazne sastavljenog 27. kolovoza 2014 godine pod b. K-US-10/14 i IS-US- 4/14 navodi se pod toč. IV. „da je svjestan kako Ured pristaje na izricanje kazne zatvora u trajanju od jedne godine i pet mjeseci zatvora odnosno na izricanje blaže kazne od one s kojom bi bio zadovoljan da se vodi postupak“. Iz priloga žalbe optuženika koji se odnosi na posljednju stranicu navedenog sporazum proizlazi da su sporazum potpisali optuženik osobno i njegov branitelj. Međutim, na listu 33 do 38 spisa nalazi se Izjava za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka sastavljena 28. kolovoza 2014. pod istim poslovnim brojem, u kojoj se pod brojem III. nalazi sporazum o vrsti i mjeri kazne i u kojem se navodi „Stranke su sporazumne da se okrivljeniku I. D. za kazneno djelo iz toč. I. Sporazuma temeljem čl. 329. st. 1. toč. 2. u vezi čl. 326. st. 1. KZ izrekne kazna zatvora u trajanju od dvije godine i pet mjeseci“. Na sadržaju citirane izjave koja se po svom sadržaju u odnosu na izrečenu kaznu ne temelji na prethodno sklopljenom citiranom sporazumu optuženika i USKOK-a, zasnovana je presuda na temelju sporazuma stranaka kojom je opt. I. D. osuđen na kaznu zatvora u trajanju od dvije godine i pet mjeseci, iako izjava suprotno odredbi čl. 360. st. 3. i 4. i čl. 363. st. 3. ZKP/08 ne sadrži potpis opt. I. D. već samo njegovog branitelja Marka Ujevića odvjetnika iz Zagreba. Na taj način ostvarena je bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 11. KZ/08, zbog čega je žalbu opt. I. D. valjalo prihvatiti, prvostupanjsku presudu ukinuti i predmet u tom dijelu vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje i odluku. (Iz odluke VSRH, I Kž-134/14 od 13. siječnja 2015.)

○ Prema odredbama ZKP/08, kada donosi presudu na temelju sporazuma stranaka, sud će ili sporazum prihvatiti ili će ga odbiti. Prihvati li sporazum sud će ga sadržajno bez izmjene unijeti u presudu, a ovlašten ga je izmijeniti samo u pogledu odluke o troškovima kako to proizlazi iz odredbe čl. 363. st. 4. ZKP/08. Sporazum će odbiti radili se o situaciji iz čl. 361. st. 3. ZKP/08 (ako s obzirom na okolnosti i prihvaćanja tog sporazuma nije u skladu s odmjeravanjem kazne propisane zakonom iako sporazum inače zakonit) i nastaviti s ispitivanjem optužnice. Takvo ograničenje i u pogledu načina odlučivanja o sporazumu stranaka koje se odnose na prvostupanjski sud vrijedi i za drugostupanjski sud, koji nije ovlašten preinačavati presudu prvostupanjskog suda donesenu na temelju sporazuma stranaka, a kako je presuda donesena u odnosu na kazneno djelo sa strožom kaznom od kaznenog djela iz novog, promijenjenog zakona, pobijanu presudu je valjalo ukinuti, i to kako u odnosu na opt. G. V. koji je podnio žalbu, tako i u odnosu na supočinitelje S. K. i T. H. koji se nisu žalili, ali se učinak žalbe opt. G. V. po načelu *beneficium cohaesionis* proširuje i na njih (čl. 479. ZKP/08). (Iz odluke VSRH, I Kž-411/12 od 11. ožujka 2014.)

○ U pravu je žalitelj kada, upirući na bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavak 1. točka 11. ZKP/08, tvrdi da je izreka pobijane presude u dijelu koji se odnosi na odluku o imovinskopravnom zahtjevu proturječna sama sebi i razlozima presude jer je prvostupanjski sud prihvatio sporazum stranaka, a istovremeno je odstupio od istoga budući da o imovinskopravnom zahtjevu nije odlučio sukladno tom sporazumu. Naime, člankom 361. stavak 2. ZKP/08 propisano je da će vijeće, ako prihvati sporazum stranaka, okrivljeniku presudom izreći kaznu te drugu sankciju ili mjeru iz članka 360. stavak 4. točka 3. ZKP/08, dok je stavkom 3. istoga članka propisano da vijeće neće prihvatiti

sporazum stranaka iz članka 360. stavak 3. ZKP/08 ako s obzirom na okolnosti, njegovo prihvaćanje nije u skladu s odmjeraivanjem kazne propisanim zakonom ili sporazum inače nije zakonit. Prema tome, u slučaju kada mu je podnesena izjava za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka, a prvostupanjski sud odluči prihvatiti taj sporazum, on mora donijeti presudu koja će u cijelosti biti sukladna tom sporazumu. S druge strane, ako postoje zapreke za prihvaćanje tog sporazuma u smislu članka 360. stavak 3. ZKP/08, prvostupanjski sud neće prihvatiti taj sporazum. U konkretnom slučaju u zapisniku s pripremnog ročišta održanog 24. veljače 2012. navedeno je da predsjednik vijeća, na temelju članka 374. stavak 2. u svezi s člankom 361. stavak 2. ZKP/08, prihvaća izjavu za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka od 21. veljače 2012. i na temelju iste donosi presudu. U obrazloženju pobijane presude također je navedeno da je predsjednik vijeća prihvatio sporazum stranaka. Unatoč ovakvom utvrđenju, predsjednik vijeća prvostupanjskog suda je, donoseći pobijanu presudu, odstupio od sporazuma stranaka glede odluke o imovinskopravnom zahtjevu jer je o njemu odlučio drukčije od onoga što proizlazi iz očitovanja optuženika o imovinskopravnom zahtjevu, a koje očitovanje je sastavni dio prethodno spomenute izjave od 21. veljače 2012. (Iz odluke VSRH, I Kž-us-60/12-4 od 30. listopada 2012.)

18. Kaznena djela koja predstavljaju napad na život, tijelo, spolnu ili druge slobode osobe ne mogu se pravno označiti kao produljena – neujednačena praksa.

U članku 52. stavku 2. zakonodavac je propisao koja se kaznena djela ne mogu pravno označiti kao produljena, a to su:

1. Kaznena djela koja predstavljaju napad na život,
2. Kaznena djela koja predstavljaju na tijelo
3. Kaznena djela koja predstavljaju napad na spolne slobode
4. Kaznena djela koja predstavljaju na druge osobne slobode

Prema sudskoj praksi nije dopuštala primjena pravne konstrukcije – produljenog djela kod kaznenih djela:

- prijetnje iz članka 139. stavka 3. u svezi stavaka 2. KZ/11 kad su djela počinjena na štetu tri različita oštećenika;
- spolne zlouporabe djeteta mlađeg od petnaest godina iz članka 158. stavka 1. KZ/11 jer je riječ o napadu na spolne slobode;
- upoznavanja djece s pornografijom iz članka 197. stavka 1. KZ/97, kad su djela počinjena na štetu različitih oštećenika;
- ratnog zločina ako između pojedinih radnji koje se mogu podvesti pod ratni zločin protiv civilnoga stanovništva iz članka 120. OKZRH postoji izraziti vremenski diskontinuitet;

- teške tjelesne ozljede kad je to djelo počinjeno na štetu dvaju različitih fizičkih osoba;
- razbojništva, jer kod toga kaznenoga djela nije riječ samo o napadu na imovinu nego i na osobu prema kojoj počinitelj primjenjuje prinudu u oblikuj sile i/ili prijetnje;
- prijetnje iz članka 129. stavka 3. KZ/97 kada je prijetnja upućena prema dvije oštećenice.

Za neka od nabrojanih kaznenih djela i prije donošenja KZ/11 sudovi nisu primjenjivale odredbe o produljenome djelu, no nakon 1. siječnja 2013. na to nas obvezuje članak 52. stavak 2. KZ/11.

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

- Na pravilno utvrđeno činjenično stanje prvostupanjski sud pravilno je primijenio kazneni zakon kada je optuženika proglasio krivim zbog tri kaznena djela prijetnje iz čl. 139. st. 3. u vezi st. 2. KZ/11. U tom pravcu isticani žalbeni prigovori da je trebalo inkriminirane radnje optuženika ocijeniti kao produljeno kazneno djelo nisu osnovani, jer se radi o kaznenim djelima koja predstavljaju napad na život i ona se pravno ne mogu označiti kao produljena sukladno čl. 52. st. 2. KZ/11. (Iz odluke Županijskog suda u Bjelovaru, KŽ-70/15 od 9. srpnja 2015.)

- Nije sporno da je optuženik, znajući da oštećenica nema navršenih 15 godina života, s njom izvršio spolni odnošaj posljedicom čega je zatrudnjela i dana 2. listopada 2013. godine rodila zajedničko dijete. Suprotno tvrdnji žalbe, prvostupanjski je sud osnovano utvrdio vrijeme izvršenja kaznenog djela iz čl. 166. st. 1. u vezi čl. 158. st. 1. KZ/11 s danom 10. siječnja 2013. Naime, to nedvojbeno proizlazi iz suglasnih podataka liječničke dokumentacije i iskaza svjedoka dr. J. R. koji je ginekološkim pregledom oštećenice te obavljenom pretragom transabdominalnog ultrazvuka utvrdio začecje s danom 10. siječnja 2013. Iako žalba ukazuje na dio iskaza ovog svjedoka koji dopušta oscilacije od 7 do 14 dana, treba reći da je i oštećenica u svom iskazu potvrdila da je zatrudnjela u siječnju 2013. godine, što odgovara datumu njezine posljednje menstruacije i datumu poroda djeteta. Stoga na tu okolnost nije potrebno provoditi medicinsko vještačenje koje se, uostalom, po prvi puta predlaže tek u žalbi, bez navođenja razloga zašto isti dokazni prijedlog nije stavljen pred prvostupanjskim sudom. Pri tome, pogrešno žalitelj drži da bi utvrđivanjem datuma začecja u prosincu 2012., optuženik odgovarao po blažem zakonu. Naime, oštećenica je i tada bila dijete tj. mlađa od 14 godina (rođena 16. siječnja 1999.) pa bi optuženik ostvario elemente bića kaznenog djela iz čl. 192. st. 1. i 5. Kaznenog zakona („Narodne novine“, br: 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03 – odluka Ustavnog suda 105/04, 84/05, 71/06, 110/07, 152/08 i 57/11 - dalje u tekstu: KZ/97), ali sa strože zapriječenom kaznom zatvora. Također, nikakve dvojbe nema da je optuženik u periodu od kraja prosinca 2012. do kraja siječnja 2013. sa oštećenicom obavio barem dva spolna odnošaja. Neovisno o tome da li je jedan od tih odnošaja obavljen prije ili poslije dana 10. siječnja 2013., na optuženikovo kazneno djelo treba primijeniti odredbe novog Kaznenog zakona i to odredbu čl. 52. st. 2. KZ/11 koji za kaznena djela protiv spolne slobode, o kakvom se ovdje radi, isključuje konstrukciju produljenog djela. O jednom, a ne dva kaznena djela u stjecaju, moglo bi se raditi samo kada bi oba spolna odnošaja s oštećenicom bila obavljena prije 1. siječnja 2013., tj. prije

stupanja na snagu KZ/11, a to ovdje iz naprijed navedenih razloga nije slučaj. (Iz odluke VSRH, I KŽ-499/14 od 29. siječnja 2015.)

○ Nije u pravu osuđenik ni kada tvrdi da je sud na njegovu štetu povrijedio zakon, kada je radnje za koje ga je proglasio krivim izvršene na štetu dvije oštećenice pravno označio kao dva kaznena djela prijetnje, iako je treba primijeniti odredbu čl. 61. Kaznenog zakona (dalje: KZ), i te radnje tretirati kao jedno produljeno kazneno djelo prijetnje, iz čl. 129. st. 3. KZ. Nije moguća pravna konstrukcija produljenog kaznenog djela kod kaznenih djela kojima se štite osobna prava građana, a među ta kaznena djela spadaju i kaznena djela prijetnja, kojom se štite slobode pojedinaca. Prema tome, kada je ugrožena sigurnost različitih osoba ozbiljnom prijetnjom u smislu čl. 129. KZ nije moguće takva protupravna ponašanja pravno označiti kao jedno kazneno djelo prijetnje. (Iz odluke VSRH, III Kr-61/08 od 22. listopada 2008.)

○ U pravu je državni odvjetnik kada u zahtjevu ističe da se u konkretnom slučaju radi o više kaznenih djela iz čl. 215.a KZ počinjenih u stjecaju. Naime, kao što kazneno djelo iz čl. 215.a KZ može počiniti samo član obitelji (čl. 89. st. 30. KZ), zbog čega je to kazneno djelo *delictum proprium*, tako isto ovo kazneno djelo može biti ostvareno samo prema drugom članu obitelji, tj. nasilje, zlostavljanje, osobito drsko ponašanje mora dovesti u ponižavajući položaj drugog člana obitelji a ne obitelj kao takvu. Radnja počinjenja kod kaznenog djela iz čl. 215.a KZ (koja je alternativno određena kao nasilje, zlostavljanje ili osobito drsko ponašanje) mora biti usmjerena na drugog člana obitelji – kao pojedinca, a ne samo „apstraktnog“ dijela obitelji kao zajednice života. Iz tog razloga, ali i iz drugih razloga (ustavnog razlikovanja osobnog i obiteljskog života pojedinca – u smislu čl. 35. Ustava Republike Hrvatske, te posebno okolnosti da je temeljna karakteristika produljenog kaznenog djela iz čl. 61. KZ da počinitelj takvo kazneno djelo ostvaruje kroz radnje koje ih povezuju u jedinstvenu cjelinu, a to nije slučaj sa alternativnim radnjama usmjerenim na veći broj osoba – članova obitelji), Vrhovni sud smatra da je povrijeđen kazneni zakon u korist opt. D. P. iz čl. 368. toč. 4. u vezi čl. 61. KZ, kada su prvostupanjski sud i drugostupanjski sud zauzeli stajališta da se ne radi o stjecaju kaznenih djela već da se radi o jednom produljenom kaznenom djelu iz čl. 215.a. KZ. (Iz odluke VSRH, Kzz-13/08 od 27. kolovoza 2008.)

○ Isključena je pravna konstrukcija jednoga produljenoga krivičnoga djela pokušaja teške tjelesne povrede kad je to krivično djelo počinjeno na štetu dviju različitih fizičkih osoba.

"Prvostupanjski sud nije se opširnije bavio elementima produljenoga krivičnog djela, ali je ipak rekao iz kojih razloga smatra da se radi o jednom a ne o dva krivična djela i u tom je pogledu prvostupanjska presuda razumljiva te se takvo pravno stajalište prvostupanjskog suda, s obzirom na elemente djela opisane u izreci presude, može pobijati i dovoditi u pitanje, što državni odvjetnik i čini, jer pobija presudu i zbog žalbene osnove povrede krivičnoga zakona. S obzirom na ukinutu odluku, ovaj sud ne može detaljnije ulaziti u pravilnost pravne oznake djela, ali treba upozoriti prvostupanjski sud na pogrešno pravno stajalište da je za konstrukciju jednoga produljenoga krivičnoga djela dovoljno već samo to da se događaj dogodio u isto vrijeme i na istom mjestu, pri čemu je prvostupanjski sud

zanemario da su povrede nanesene dvjema osobama, pa da se već zbog toga ne može raditi o jednom krivičnom djelu. Identitet oštećenika nije uvjet koji uvijek mora biti ispunjen da bi se mogla primijeniti konstrukcija produljenoga krivičnoga djela, što svakako ovisi o prirodi krivičnoga djela i vrijednosti koja se zakonom zaštićuje (život, tjelesni integritet i sl.)." (VSRH, I KŽ-447/1991. od 17. prosinca 1992.)

- Ne radi se o jednome produljenom krivičnom djelu razbojništva iz članka 127. stavak 1. OKZRH već o realnom stjecaju dva takva krivična djela, kad je utvrđeno da je optuženik doduše istoga dana, u istom mjestu i u vremenskom razdoblju od svega petnaestak minuta prijetnjom neposrednog napada na život i tijelo najprije od pipničarke u jednoj gostionici oduzeo sav novac iz bilježnice u šanku, a zatim vlasnika druge gostionice, u koga je usmjerio pištolj i repetirao ga, prisilio na predaju utrška (100 DEM i 6.000 HRD).

"Međutim, sud prvoga stupnja je ocjenjujući djelatnost optuženika pogrešno pri tome zaključio kako se radi o jednome produljenom krivičnom djelu razbojništva, a ne o dva krivična djela razbojništva. Naime, kako se u konkretnom slučaju radi ne samo o napadu na imovinu već ujedno i o napadnu na dvije različite osobe, odlučna je okolnost da se radi o napadu na osobne vrijednosti (život i tijelo) i to dviju različitih osoba, pa uslijed toga ne postoje u ovom slučaju uvjeti za konstrukciju produljenoga krivičnog djela. Trebalo je stoga uvažavanjem žalbe državnog odvjetnika preinačiti presudu suda prvoga stupnja u pravnoj oznaci djela i izreći da je optuženik djelom pod toč. 1. i 2. izreke pobijane presude ostvario dva krivična djela razbojništva iz članka 127. stavak 1. KZRH. (VSRH, I KŽ-1126/93. od 9. veljače 1994.)

- Kod kaznenog djela upoznavanja djece s pornografijom iz čl. 197. st. 1. KZ zaštitni objekt je svako dijete zbog čega je isključena primjena odredbe čl. 61. KZ o produljenom kaznenom djelu kada su djela počinjena na štetu različitih oštećenika, odnosno djece. (Iz odluke Županijskog suda u Bjelovaru, Kv 334/1999, (Kio-385/99) od 24. studenoga 1999.)

- Nije moguća konstrukcija produljeno kazneno djelo napadom na službenu osobu iz čl. 318. Kaznenog zakona kada je optuženik napao tri službene osobe.

S pravom se u žalbi konstatira da je sud primijenio odredbu čl. 61. Kaznenog zakona koja se u konkretnom slučaju ne može primijeniti jer se ovdje ne radi o produljenom kaznenom djelu. U konkretnom slučaju ne može se primijeniti konstrukcija produljenog kaznenog djela jer je djelo počinjeno na štetu tri fizičke osobe, a radi se o kaznenom djelu protiv javnog reda – napadom na službenu osobu gdje je vrijednost koja se zaštićuje javni red, ali i tjelesni integritet službene osobe koja se napada. U takvom slučaju ne može se govoriti o produljenom kaznenom djelu već se radi o tri kaznena djela počinjena u stjecaju. (Županijski sud u Varaždinu (Stalna služba u Koprivnici) KŽ-2/11 od 19. siječnja 2011.)

- Protivno žalbenim navodima optuženog, prema ocjeni ovog drugostupanjskog suda, sud prvog stupnja je pravilno i potpuno utvrdio sve važne i odlučne činjenice, te u vezi s tim ispravno primijenio kazneni zakon. Neprihvatljiva je teza žalitelja, u vezi žalbene osnove povrede kaznenog zakona, da bi se u konkretnom slučaju eventualno moglo raditi samo o jednom produljenom kaznenom djelu u smislu odredbe čl. 52. KZ/11. Optuženik u svojoj žalbi ne iznosi nešto novo što nije naveo u svojoj obrani i što prvostupanjski sud nije ocjenjivao, nego na temelju subjektivne ocjene dokaznog materijala i ponavljanja svoje obrane pobija,

bez valjanih protuargumenata, ispravnost utvrđenog činjeničnog stanja. Protivno takvim navodima žalitelja prvostupanjski sud je nakon temeljite analize ispravno ocijenio rezultate izvedenih dokaza i obranu opt. L. I., te ispravno zaključio da je optuženik počinio u stjecaju dva kaznena djela prijetnje, iz čl. 139. st. 2. KZ/11, na štetu majke i brata, te jedno kazneno djelo napada na službenu osobu iz čl. 315. st. 4. u vezi st. 2. KZ/11, na štetu policijskih službenika T. Š. i A. K., u vrijeme i na način pobliže opisano u izreci pobijane prvostupanjske presude, opisano u toč. 1. i toč. 2. izreke. (Iz odluke Županijskog suda u Osijeku, KŽ-345/15 od 21. kolovoza 2015.)

- ○ kazneno djelo prijetnje – stjecaj nije produljeno djelo
- ○ kazneno djelo napada na dvije službene osobe – presuđeno za jedno djelo, zašto?

- Protivno žalbenim argumentima, prvostupanjski sud nije počinio povredu kaznenog zakona na štetu okrivljenika jer iz činjeničnog opisa proizlaze obilježja kaznenog djela za koja je okrivljenik oglašen krivim, jer je iz tog činjeničnog opisa razvidno kako je okrivljenik svojim pismenim podneskom za čiji sadržaj su saznali oštećenici istima uputio prijetnju i to u svezi s njihovim radom, pa se ovdje radi o kaznenom djelu iz čl. 139. st. 3. u svezi sa st. 2. i u svezi sa čl. 52. KZ/11, kako to pravilno zaključuje prvostupanjski sud. Nadalje, suprotno žalbenim tvrdnjama prvostupanjski sud je pažljivom analizom svih na glavnoj raspravi provedenih dokaza, poglavito iskaza oštećenika Marina Sardelića i Emila Milata, čiji iskazi su jasni, logični i uvjerljivi, te činjenica koje proizlaze iz predstavke koju je okrivljenik uputio Vrhovnom sudu Republike Hrvatske, sasvim pouzdano ustanovio da je okrivljenik kritične prigode postupio upravo na način kako je to utvrđeno izrekom pobijane presude, te da je time i objektivno a i subjektivnom smislu ostvario sva zakonska obilježja bića kaznenog djela za koje je oglašen krivim. Za takav svoj zaključak prvostupanjski je sud dao u svemu određene i potpune razloge, koji nisu opovrgnuti žalbenim navodima i koje kao valjane i uvjerljive prihvaća i ovaj drugostupanjski sud, pa upućuje okrivljenika na te razloge radi izbjegavanja nepotrebnog ponavljanja. (Iz odluke Županijskog suda u Dubrovniku, KŽ-162/15 od 28. rujna 2015.)

- ○ dvije oštećene - presuđeno za produljeno djelo

19. Je li moguće u istoj odluci primijeniti Opći dio iz jednog zakona, a Posebni dio iz drugoga

Sudska praksa, a i pravna teorija su uglavnom jedinstveni u tome da se treba primjenjivati novi ili stari zakon u cijelosti, odnosno da treba primjenjivati onaj zakon koji je u konkretnom slučaju u cijelosti blaži za počinitelja, a ne može se novi i stari zakon primjenjivati mješovito, Opći dio jednog, a Posebni dio drugog zakona. Takvo shvaćanje temelji se na načelu jedinstva općeg i posebnog djela kaznenog zakona.

O tome je doneseno i Pravno shvaćanje Vrhovnog suda koja glasi:

Propisu o ublažavanju kazne i o izricanju uvjetne osude - zbog jedinstva općeg i posebnog dijela krivičnog zakona – slijede sudbinu pravne oznake i obratno.²

² Pravno shvaćanje Krivičnog odjela VSH od 23. rujna 1977.

Slijedeći naprijed navedeno Pravno shvaćanje išao je i Vrhovni sud koji u svojoj odluci navodi da je u pravu je žalitelj kada u žalbi ističe da je sud prvog stupnja povrijedio kazneni zakon, jer je kazneno djelo pravno označio po jednom kaznenom zakonu (KZRH), a prilikom ublažavanja kazne i izricanja uvjetne osude primijenio drugi kazneni zakon (KZ/97). Kako i prema mišljenju Vrhovnog suda, Posebni dio Kaznenog zakon mora pratiti Opći dio istog Zakona, sud prvog stupnja, primjenom KZ/97, primijenio je zakon koji se ne može primijeniti, i na taj način povrijedio kazneni zakon, kako to ističe i žalitelj u žalbi, zbog čega je Vrhovni sud i preinačio pobijanu presudu, kao pod toč. I.³

Primjer iz prakse za analizu ili novi primjeri koje će iznijeti voditelji ili polaznici:

○ Slijedom iznesenog pobijana presuda je preinačena ne izricanjem tzv. daljnjeg uvjeta koji se je po općim odredbama KZ/97 mogao optuženiku izreći unutar određenog vremena provjeravanja iz uvjetne osude. Međutim, kako je optuženik prema navedenoj presudi dužan kao daljnji uvjet i uredno plaćati uzdržavanje za mljlt. oštećenicu, i u tom dijelu valjalo je preinačiti pobijanu presudu primjenjujući opće odredbe KZ/11 koje su blaže za optuženika u odnosu na opće odredbe KZ/97 u pogledu određivanja posebnih obveza. To neovisno od činjenice što je optuženik osuđen zbog kaznenog djela iz čl. 209. st. 2. i 1. KZ/97 koji je za njega povoljniji. U takvom slučaju opravdana je primjena u određenim dijelovima starog Kaznenog zakona i novog Kaznenog zakona. Odredbom čl. 56. st. 4. KZ/11 propisano je da se uz uvjetnu osudu posebne obveze mogu odrediti samostalno, što znači da po novom Kaznenom zakonu za razliku od starog Kaznenog zakona, ne postoji više mogućnost u samoj uvjetnoj osudi određivati dodatne uvjete. Kako se ovdje očigledno radi o ispunjavanju obveze uzdržavanja, to su se stekli zakonski uvjeti da se optuženiku uz uvjetnu osudu odrediti ispunjavanje obveze uzdržavanja koja je propisana odredbom čl. 62. st. 1. toč. 14. KZ/11, u vidu posebne obveze sukladno čl. 56. st. 4. tog Zakona. Ujedno je optuženiku ispunjenje obveze uzdržavanja određeno kroz vrijeme od tri godine i ujedno je upozoren na mogućnost opoziva uvjetne osude sukladno čl. 58. st. 5. i 8. KZ/11. (Iz odluke Županijskog suda u Bjelovaru, Kž-m-18/15 od Bjelovaru, 14. svibnja 2015.)

○ Prvostupanjski sud je izrečenu kaznu zatvora u trajanju šest mjeseci za kazneno djelo iz članka 177. stavka 1. KZ/97 optuženiku zamijenio radom za opće dobro sukladno odredbama članka 55. KZ/11. Time je istovremeno primijenio odredbe KZ/97 i KZ/11. Međutim, neovisno o tome, izvršenje rada za opće dobro izvršava se po odredbama KZ/11 u skladu s odredbom članka 384. stavka 1. KZ/11 koja propisuje da će se izvršenje kaznenopravnih sankcija pravomoćno izrečenih sukladno odredbama Kaznenog zakona i drugih posebnih propisa iz članka 381. stavka 1. ovoga Zakona, čije izvršenje nije započelo ili je u tijeku, provoditi sukladno odredbama ovoga Zakona od dana njegova stupanja na snagu. Stoga navedeno ne dovodi u pitanje odluku prvostupanjskog suda u pogledu izrečene kazne po odredbama KZ/97 i njezine zamjene radom za opće dobro odredbama KZ/11. Ocjena je i ovog drugostupanjskog suda da će se, i zamjenom kazne zatvora u trajanju šest mjeseci, radom za opće dobro u potrebnoj mjeri na njega utjecati da više ne čini takva ili slična kaznena djela.⁴

³ Iz odluke VSRH, I Kž-254/99 od 22. listopada 2002.

⁴ Iz odluke VSRH, I Kž-Us-153/14-4 od 16. lipnja 1015.